

XV. ÉVFOLYAM
25. SZÁM

BUDAPEST, 1930
SZEPTEMBER 1.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21 SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Böszörményi-út 21.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Négy szemközt.

„Az ember egyik legdrágább kincse a jó egészség. Mindaz, amit az emberek általában boldogságnak és megelégedésnek szoktak nevezni, csak akkor lehet tökéletes, ha egészségesek vagyunk, s az Élet nyújtotta anyagi és szellemi jót és szépet is csak úgy tudjuk zavartalanul élvezni, munkaképességünk teljességét csak úgy tudjuk hasznosítani, ha egészségi állapotunk iránt való gondjaink nincsenek.”

„Jó egészség” rovatunk múlt évi bevezető szavaiból vesszük ezeket az igazságokat. Bizonyításukkal felesleges fáradsunk; aki csak egyszer is beteg volt életében, megérti, miért kell minden földi jónak feltételeként a jó egészséget tekintenünk.

Csendőrnek csak éptestű, egészséges szervezetű ember való; a nehéz szolgálat megerőltetéseit beteges ember nem bírja. A csendőr egészsége tehát nemcsak a saját magánügye, hanem érdeke, közös ügye a testületnek s a közbiztonságnak is egyaránt. A jó egészség Isten adománya, amit meg kell becsülni; a betegség a természet szeszélye, amellyel szemben csak egy bizonyos határig lehet védekezni. A könnyelműen szerzett betegség szörványos eseteitől eltekintve, igazságtalan dolog tehát valakit hibáztatni, vagy az elkerülhetetlennél nagyobb hátránnyal sújtani azért, mert beteg. A szolgálat érdekén kívül ebből a felfogásból is indul ki az állam, amikor a beteg csendőrök gyógykezelésére súlyos százszáz- ezeket áldoz évente.

Csendőröket általában nagyszámban lehet a katonai kórházakban találni. Nem célunk ezúttal az okokat kutatni, amelyek ebben a körülményben szolgálatunk kétségtelenül megerőltető voltán kívül még közrejátszanak, de kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy a szolgálat néha alaposan megérzi a kórházban levő létszámok hiányát.

Aki beteg, kórházba való, e fölött nem lehet vitatkozni. Aki valóban gyógykezelésre szorul, az nem akkor cselekszik helytelenül, ha orvoshoz vagy kórházba megy hanem, amikor a betegségét tudatlanságból vagy akár helytelenül felfogott szolgálati buzgóságból is elhanyagolja. Nem is ezekkel, nem az igazi betegekkel akarunk mi most négy szemközt beszélni, hanem azokkal, akik a kórházban nem gyógyulást, hanem inkább csak — mondjuk — egy kis szükségtelen pihenőt keresnek.

Az orvosi tudomány minden fejlettsége dacára is természetes, hogy az egyik betegséget hamarabb és nagyobb biztonsággal, a másikat ellenben csak

később, vagy kevesebb biztonsággal lehet megállapítani. Nem felületesség, sem tudatlanság tehát, hanem ellenkezően: lelkiismeretesség az orvosok részéről, ha azokban az esetekben, amelyek hosszabb vizsgálatot vagy megfigyelést igényelnek, nem hamarkodják el a véleményüket, hanem a beteget akkor is hosszabb időn át a kórházban tartják, ha azt az első vizsgálat talán nem is indokolja. Nagyon természetes, hogy mint mindennel a világon, az orvos alaposágával is vissza lehet élni s egyáltalán nem ritka az eset, hogy valakiről csak akkor állapítják meg, hogy egészséges, amikor már túl van egynéhány heti kórházi „ápoláson”.

Mindenki tudja, hogy hívják az ilyen beteget. Szimulánsnak. Nem valami díszes és megtisztelő elnevezés ez, annyi bizonyos. De különösen csunya akkor, ha csendőrre kell rásütni nagy szégyenszemre.

Az állam a csendőrt azért fizeti, hogy dolgozzék. Mindenkit ezért fizetnek. Önérzetes ember a munkát nem az élet terhének, nem kényszerűségnek, hanem élete céljának és tartalmának, a munkától való huzódózást pedig szégyenlenivaló dologtalanságnak, henyélésnek, kapa-kaszakerülésnek tekinti. Mindegy, hogy ez milyen ürügy alatt történik: aki hajlamos rá, ürügyet könnyen talál, ha mást nem, egy fájdalommentes reumát. De vajjon megéri-e a kórház haszontalan, unnivaló tétlensége a szégyent, hogy egy csendőrrel megállapítsák, hogy szimulált s hogy, enyhén szólva, nem mondott igazat, amikor magát betegnek tetette? Vajjon érdemes-e néhány heti kényelemért egyszersmindenkorra elveszteni az előjárók bizalmát s jóindulatát. Mert csak természetes, hogy a szimuláló csendőrt egyik előjárója sem fogja többé megbízhatónak tekinteni. És becsületes dolog-e az őrsbeli bajtársakat minden indok nélkül csak úgy egyszerűen magukra hagyni, hogy csak végezzék el helyettünk is a szolgálatot, amíg mi az ágyon heverészve nézzük majd a zivatart, meg a sötétséget?

Szeretjük a csendőrt mindenben őszintének, egyenesnek és becsületesnek látni, még a betegségében is. Aki nem csinál lelkiismereti kérdést abból, hogy mindig ilyen legyen, az pályát tévesztett, amikor csendőrnek jött. És akinek folytonos betegséggel meg gyengélkedéssel van tele az előjegyzési lapja a szárnyparancsnokságnál, anélkül, hogy valóban beteg lenne, az magára vessen, ha az előjárói megjegyzi ezt róla maguknak.

Ismételjük: nem azoknak írjuk ezt, akik igazán betegek. A csendőr is ember s a csendőrségi szolgálatban nem nehéz betegséget szerezni, ha pedig megvan, világos, hogy gyógykezelní kell. Akihez mi szólunk, az érezni fogja, hogy neki címeztük ezeket a sorokat. Bizonyosak vagyunk benne, hogy reátalálunk, mindenikre külön-külön s hogy meg is fogjuk érteni egymást — úgy négy szemközt.

A feltételes szabadságra bocsátottak ellenőrzéséről.

írta: CZEGLÉDY JENŐ százados.

A megelőző szolgálata megköveteli, hogy a csendőr e szolgálat teljesítése közben mindazokat az egyéneket éber megfigyelés, ellenőrzés alatt tartsa, akik személyes tulajdonságaik, hátrányos összeköttetések, életmódjuk, főként pedig büntetett előéletük folytán, a köz, vagy az állambiztonságra veszélyesek.

Ezen egyéneket a következő gyűjtőnevek alatt csoportosíthatjuk: 1. „Rovott előéletűek”, 2. „rendőri felügyelet alatt állók”, 3. „szokásos büntetettek”, 4. „gyanús egyének”. Az egy-egy csoportba tartozókat a Szut. 352. pontja részletesen ismerteti.

Az alábbiakban a rendőri felügyelet alatt állók csoportjába tartozó olyan egyének ellenőrzésére, megfigyelésére óhajtók kiterjeszkedni, akik letartóztatási intézetekből, mint „feltételes szabadságra bocsátottak”, régi lakóhelyükre visszatérve, az őrskörletben megjelentek, illetve ott letelepedtek.

A modern büntetőjogi követelmények javító és nevelő szelleméből sarjadt emberbaráti, nemes rendelkezés folytán, a letartóztatási intézetekből azokat a bűnözőket, akik jó magaviseletük és szorgalmuk által a javulás reményét megerősítették, büntetésük bizonyos részének letöltése után, saját kérelmükre, az igazságügyminiszter feltételes szabadságra bocsáthatja azon célból, hogy e büntetésük hátralevő részét otthonukban, rendes kenyérkereső foglalkozást üzve, tölthessék el.

Kétségtelen, hogy a helyes és célnak megfelelő csendőri ellenőrzés, megfigyelés nagyban elősegíti e javulás útjára tért bűnösök elhelyezkedését, megkönny-

nyíti számukra a becsületes kenyérkereset lehetőségét.

A feltételes szabadságra bocsátott egyének a következő három csoportba tartoznak:

Első csoportbeliek a javulásuk folytán már a *közvetítő intézetekbe* jutott bűnözők, akik büntetésük harmnegyed részét (életfogytiglani fegyházra ítétek legalább tizenöt évet) kitöltötték. (L. A büntető igazságszolgáltatás egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló 1928. évi X. t.-c. 48. §-át).

Második csoportbeliek azok a *kövesztélyes munkakerülők*, akik a *dologházban* legalább egy évet eltöltöttek, illetve, akik a *dologházbautalás* legnagyobb kiszabtat, az öt évet letöltötték. (L! A közvesztélyes munkakerülőkrol szóló 1913. évi XXI. t.-c. 10., 14. §-át), végül,

a harmadik csoportba tartoznak azok, akiket *megrögzöttségük* folytán *szigorított dologházba* utaltak, s ezen őrizet legrövidebb tartamát (ezt a bíróság esetenként állapítja meg) kitöltötték. (L! az első csoportbelieknél hivatkozott t.-c. 39. §-át.)

Fenti három csoportba soroltakon kívül feltételes szabadságra kerülhetnek még az 1908. évi XXXVI. t.-c. (Büntető-novella) 29. §-a rendelkezéseihez mértén azok az elítélt *fiatalkorúak*, akik büntetésük kétharmad részét letöltötték s viselkedésükkel alapos reményt nyújtottak arra, hogy ismét hasznos, dolgozó tagjai lesznek a társadalomnak. A fiatalkorúak ellenőrzése azonban nem tartozik az őrsök hatáskörébe, mert ezek ellenőrzésével, felügyeletével a gyermekvédő egyesületek, vagy evégből szervezett hivatalok (patronázs) vannak megbízva. Az alábbiak tehát a feltételes szabadságra bocsátott fiatalkorúakra *nem* vonatkoznak.

A feltételes szabadságra bocsátottakat a letartóztatási intézet igazolvánnyal látja el. Az igazolványban fel vannak sorolva mindazok az adatok, amelyek az

Nincs nyugalom!

Nincs nyugalom —
A seb még nyílt s vérzik nagyon ...
Ne higgyétek, hogy behegedt,
Ma még fájóbb és tüzesebb,
Benne ég a poklok-pokla
És nincs balzsam a kínokra! ...

Nincs nyugalom —
Mindenhol csak vér, borzalom, —
Köröskörül: felviharzó
Vád, panaszszó, hangos jajszó
Lelkek mélyén: láva tombol,
Reng a föld az izgalomtól! ...

Nincs nyugalom —
Hiába önkény, hatalom:
Népek sorsát zöld asztalnál
Elintézni nem tudhatják —
Ellene szól a „Természet”,
„História”, „Jog”, „Igazság”! ...

Nincs nyugalom —
Hazudik a papírhalom, —
Írányt szabni, gátat vetni
A folyamok folyásának,
Odébbtolni hegyláncokat
Meddő, hiú akarás csak!

Nincs nyugalom —
Azt zengi bérc, völgy és halom, —
Ellene szól a hulló vér,
Millióknak mártírsága,
A mély gyászban tűnő évek,
A megbomlott világrészek
Olthatatlan bosszúvágya!

Nincs nyugalom —
Látnak-e a látók vajjon!?
Sorsintéző hatalmasok,
Ébredjétek, riadjatok,
Féljétek az Istenkezet,
Elközelgő ítéletet! ...

Nincs nyugalom —
Nézzetek az omló vérre,
Sok esztelen szörnyűségre —
Nézzétek meg, óh nézzétek
A vonagló testrészeket,
A pusztuló életeteket!

Ime, ez a ti békétek! ...

Vályi Nagy Géza.

ellenőrzés szempontjából szükségesek, továbbá mindazok a tudnivalók, amelyeket a tulajdonosának szem előtt kell tartania. A főbbek ezek közül: a büntett neme, a nap, ameddig a szabadonbocsátás szól, a megállapított tartózkodási hely; fel vannak sorolva továbbá azok a napok, amelyeken a szabadlábon levőnek a község előljáróságánál, városokban a rendőrkapitányságnál jelentkeznie kell. Fel vannak tüntetve ezen kívül még az igazolvány tulajdonosának pontos személyleírása, személyi viszonyai.

A szabadságolt kötelességei: az előírt időben és helyen pontos jelentkezés (az állandó tartózkodási helyet csakis a rendőrhatalóság, községekben az előljáróság engedélyével hagyhatja el, más tartózkodási helyet kellő igazolás mellett csakis a járási főszolgabíró, rendőrkapitányság engedélyezhet). Köteles továbbá a szabadságolt rendes, becsületes kenyérkereső foglalkozást üzni.

Az őrsparancsnokság teendői: az illetékes letartóztatási intézetnek a kerületi parancsnokság útján megküldött értesítése, továbbá az illetékes közigazgatási (rendőri) hatóság (főszolgabíró, községi előljáróság, rendőrkapitányság) értesítései alapján — akik ugyanis a szabadlábrahelyezésről az illetékes őrsöt szintén azonnal értesíteni kötelesek — a szabadlábrahelyezetteket nyilvántartásba venni, a nyilvántartott egyén esetleges eltávózkodása esetén a nyilvántartási adatokat azonnal az illetékes őrsparancsnokságnak, illetve állami rendőri hatóságnak megküldeni. (L! Szut. 354., 355. pont.) További teendői: a nyilvántartott egyént, valamint annak igazolványába foglalt adatokat mindenkor ellenőrizni.

Ezen ellenőrző tevékenység azonban ne csak a szabadlábra helyezett pontos holtartózkodására, jelent-

kezési kötelezettségeinek betartására szorítkozzék, hanem arra is legyen figyelemmel, hogy az ellenőrzött munkás is rendes életmódot folytasson. Általános elv, hogy a helyes, megfelelő formában teljesített ellenőrzésekkel az őrsparancsnok oda hasson, hogy a feltételes szabadságra bocsátott, szakítva a multtal, iparkodjék akként elhelyezkedni, hogy viselkedésével, igyekezetével, munkaszeretetével ismét a társadalom hasznos és békés tagjává váljék.

Ha a szabadlábra bocsátott az igazolványában foglalt rendelkezéseket megszegte (jelentkezési kötelezettségének nem tett eleget, tartózkodási helyét engedély nélkül elhagyta stb.), a feltételes szabadságra bocsátás kedvezményét az igazságügyminiszter visszavonhatja; ez esetben az ítéletben megállapított büntetés megszakított végrehajtása tovább folytatódik; a szabadságon töltött idő azonban a büntetésbe nem számít be.

Ha az ellenőrzés alatt a járőr olyan dolgokat észlel, amelyek arra engednek következtetni, hogy a nyilvántartott egyén az előírt szabályokat megszegte, vagy pedig azt tapasztalná, hogy olyan életmódot folytat, olyan összeköttetésre tesz szert, stb., amelyek következtében előbb-utóbb ismét a bűn útjára téved, haldéktalanul jelentse őrsparancsnokának.

Az őrsparancsnoknak bő alkalma van a feltételes szabadságra bocsátott egyéneket nemcsak ellenőrizni, hanem ha szükséges, az ingadozó jellemű bűnöst a kenyérkereső munkára is rászorítani. Az őrsparancsnok ugyanis, tekintet nélkül az igazolványon előírt jelentkezési kötelezettségre, a szabadságoltat az illetékes hatóság felhívása alapján az őrsön való személyes jelentkezésre is kötelezheti.

A fenti szigorú ellenőrzési jogon kívül, a törvény

Hun kezdődik a cibíl?

írta: CSERMELY GYULA.

Szerdahelyen megtartották a sorozást és Léki Dani is „benn maradt”, háromévi császári dinsztre. Mert hogy alacsony sorszámot húzott, a ká und kába került, a hetvenkettedik közös gyalogezredhez, Pozsonyba.

Léki Dani, csallóközi, sikkabonyi legény, aki soha, amióta a világon volt, mást, mint magyar szót nem hallott, már ott a sorozáson megösmerekedett a német szóval. Az első, amit megtudott, az volt, hogy ő nem Léki Dani, hanem Dániel Léki, vagyis ezentúl a neve lábbal fölfelé áll és fejfelé lefelé, a másik, amit hallott, az a megállapítás volt, hogy: tóglik őne gebreken. Nos, a lik-ot még megértette, hogy mit jelent, az őne-t is megértette, de csak úgy, hogy két szóba szedte szét azt az egy szót: óh ne. — de már a gebreken neki úgy hangzott, mint a kecskebékák brekegése a mocsárban. De ha az a rend — gondolta magában —, hogy németül mondják ki rám, hogy beváltam s hogy lefelé fordítják a nevemet, hát Isten neki, legyen is a rend szerint. Az orvos is diákul írja a receptet, holott megértene a patikus magyarul is.

Huszonnegy állásköteles legény közül heten maradtak benn sikkabonyiak, ami gyönyörű, nagyszerű eredmény volt, csak úgy hízott tőle az a háromcsillagos orvos úr, hogy hétszer is kimondhatta a tóglikot. Meg is veregette a bennmaradtok vállát: csupa olyan apa és szüle kéne, mint a fietek.

A hét legény mindegyikénél most fel is került valami, le is; fel a kalapra sok nemzetiszínű pántlika, le a gyomorba egy-két golyanyakúval óbor, aztán hazamentek, énekelve, nótázva.

Csak egy legény volt bánatos a hét közül, hogy jaj, mi lesz vele, ha német szóra fogják? De Léki Dani megvigasztalta: sohse félj. Füssi Péter is kiszolgált a hármát, oszt nem halt bele a német szóba, még beteg se lett, aztán Lőgé gazda is kiszolgált a hármát s most a bírói székekben ül.

Már ezekből is láthatni, hogy Léki Dani nagyon helyes eszű fiú volt, aki nem rezonált, nem filozofált — nem is tudta, hogy ez a kettő mi fán nő —, hanem úgy vette a világot, amilyen. És nem nyugodott meg, csak akkor, amikor a hetedik is jókedvűen dalolta, hogy: nem a világ az a három esztendő.

„Októbernek, elsején be kell rukkolni”. Így szólt a nóta, mégsem elsején kellett, csak hatodikán felmenni Pozsonyba, be az Ispotály-kaszárnyába, ahol a kommandó volt, már mint az Ergänzungsbezirks-Kommando, s innen Léki Danit még jó sokadmagával felvezette a Várhegyre egy altiszt. Ott volt a zászlóalj és század, amelybe beutalta a társaságot a kommandó.

Itt azzal fogadta egy öreg csont, egy földi: — Még ma ird meg az átrecodat a szülének, me t holnaptól fogva bizony nem érsz rá, és Léki Dani, az útbaigazítást követve, így írta meg átrecát a szülének: Ijfáteriszt Dánie Léki, cvájuzipeige ifjáteri regement Pozsony, firti pátájón, drájcente kompáni erste cug, slószkászser saját kezibe. Így aztán biztos, hogy nem téved el a levél.

Léki Dani, mint mondtam, helyes eszű, jó értelmű fiú volt; hamar megtanulta mindazt, ami katonává teszi a cibilt, sőt amint az ujoncheteken túl volt, sok egyebet és üdvöset is megtanult. Svindligriffet az indibláncnál, így a szélnél is sebesebben került le a puszka a válláról,

még messzebbmenő jogokkal is felruházza a csendőrt:

Joga van a csendőrnök — indokolt esetben természetesen — az illetékes bíróság vagy hatóság felhívása nélkül, tehát saját kezdeményezéséből, a rendőri felügyelet alatt álló egyéneknél házkutatást tartani (Szut. 437. pont e) alpont), továbbá elfogni a csendőren egyéneket (Szut. 312. pont 19. alpont), ha a rájuk vonatkozó rendelkezést, tilalmat megszegték. (Előírt időben nem jelentkeztek, részükre kijelölt tartózkodási helyet engedély nélkül elhagyták stb.)

Ne feledjük azonban, hogy a szabadságra bocsátottakat az igazságügyminiszter úr példás, javulásra reményt nyújtó magaviseletük következtében igen alapos ellenőrzés, megfigyelés és kiválogatás után engedte feltételes szabadlábra. A csendőri ellenőrzés, megfigyelés ezekkel szemben — bár szigorúan és következetesen a szabályokhoz alkalmazkodják — semmiesetre se lépje túl a célnak megfelelő mértéket, ne nélkülözze a tapintatos, jóindulatú eljárást. Sohase tévesszük szem elől, hogy elbukott, de a javulás útjára tért emberrel állunk szemben, aki az elkövetett jogsértésért megbűnhődve azon az úton halad, amely számára ismét helyet biztosít a békés, dolgozó, becsületes társadalom tagjai között.

Különösen tapintatosan kell eljárni olyan esetben, amikor a feltételes szabadságot egyén nem az illetékesi helyén, hanem olyan helyen telepedett le, ahol őt és multját nem ismerik. Ha ilyen helyen sikerült elhelyezkednie, ha munkás, becsületes életmódot folytat, akkor semmi szín alatt sem szabad őt mások előtt szükségtelenül zaklatni és az ellenőrzést is, amennyire csak lehet, feltűnés nélkül kell foganatosítani. Nagyon sokszor megtörtént már, hogy a fegyházviselt ember a hatósági ellenőrzés miatt nem tudott elhelyezkedni, mert akárhol állott munkába, néhány nap alatt már

megjelent a csendőr, hogy ellenőrizze. A munkaadó természetesen nem szívesen veszi az állandó ellenőrzést, de az is megtörtént, hogy a munkaadó — megtudva, hogy az alkalmazottja a fegyházban volt — elbocsátotta.

A csendőrijárőröknek meg van a módjuk arra, hogy a feltételes szabadságot egyén magatartása és életmódja felől feltűnés nélkül és úgy puhatoljanak, hogy az illetőt személyesen fel se keressék. Ha nem szükséges, nem kell a szabadságot túlgyakori jelentkezésre kötelezni, ha pedig jelentkeznie kell, meg kell adni a módot, hogy azt feltűnés nélkül és olyankor teljesíthesse, amikor az a foglalkozásában nem akadályozza. Egyszóval: a csendőrség ellenőrzésének a szabadságot elhelyezkedését semmi szín alatt sem szabad megnehezítenie s ott, ahol az szükségesnek vagy indokoltnak látszik, az ellenőrzés semmi esetre se történjék nagyobb nyilvánossággal, mint amennyit nem lehet elkerülni.

Ezek a szabályok természetesen csak azokra a feltételes szabadságotakra vonatkoznak, akik a javulás kétségtelen jeleit mutatják és tisztességes, rendes, munkás életmódot folytatnak. Olyanokkal szemben, akik a javulásnak semmi jelét nem mutatják, szigorúbban kell eljárni.

Egy jól elrendezett háztartás a házigazda lelkének képét tünteti előnkbe. Bearanyozott falak, pompa és fényűzés csak annak hiúságát tanúsítják, ki azokat fitogtatja; mindenütt azonban, hol rendet erőltetés nélkül, csendeséget rabszolgai félelem nélkül, bőséget pazarlás nélkül látunk pürolgni, bátran mondhatjuk: itt boldog ember lakik.

Rousseau.

aztán, mikor meneteltek és ordította a vezénylő altiszt: rúgjátok ki a lábatokat, bundások, kopogjon a bakancs, dübörögjön a talpatok alatt az öreg föld: Léki Dani mind ezek helyett csak annyit tett, hogy balkeze tenyerével laposakat paskolt történetkájá közül a balsóra. S még több, ehhez hasonló szemfényvesztést, ami mind olyan jól esik a bakának.

Az ujonchetek alatt és később is vagy harmadfél hónapig csak az „örög mannsaft” adta az örséget — felváltva mindennap más század —, de később, úgy február derekán, már bundások is kerültek egy-egy örségre. És Léki Danit, mint jól kiképzett ujoncot is beosztotta a dincfirende őrmester úr, még pedig a Malomligetben lévő ká und ká monturmagazin elébe.

Egy altiszt, hat ember volt az örség. Az örségelosztás nagyon símán ment, pedig ott volt százados úr Petőcz, mint helyőrségi ügyeletes tiszt úr s mikor kiértek a monturmagazin elébe, Dani megint új dolgokat tapasztalt. Ott állt már a felváltandó örség, ők is felvonultak, úgy, ahogy kellett, a régi örség tizedese tisztelgett: herr korporál ik melde gehórzámszt, dász ik di váke ibergebe, és az új örség káplárja is tisztelgett: herr korporál ik melde gehórzámszt, dász ik di váke ibernéme.

— Mire való ez? — csodálkozott Léki —, hogy egyenlő rendfokozatú altisztek alázatosan jelentgessenek egymásnak? Nem elég-e az üdvösséghez csak annyi is, hogy azt mondja a régi: örködtem eleget, örködjék most más is? De ha ez a főrifft — gondolta Léki —, akkor így kell annak lenni, nem másképen. A hadnagy úr többet tud, mint az őrmester úr, a százados úr többet tud, mint a

hadnagy úr, de a főrifft még az ezredes úrnál is többet tud.

S ezzel elintézte magára nézve a problémát.

A monturmagazin telepén több-kapitulációs cseh őrmester lakott. Feleséges, hatgyermekes ember volt, itt teljesített szolgálatot már mióta, szellőztette a raktárakat és öt macskának adott kincstári menázsit, hogy egyék meg csemegének a patkányokat. Nagyon bakafántoskodó, okvetetlenkedő ember volt. A kákán is csomót keresett és talált is és a vachkommandáns jogkörébe folyton beleszólt. Semmi sem volt jó neki és alig mult el hét, hogy fel nem jelentett volna egy-két vachkommandáns. Hogy feleselt vele, hogy kikérte magának a jogkörébe való beavatkozást s a többi.

Most is már pár perccel azután, hogy felvezette az új örszemeket az altiszt, bejött a vachcimmerbe és szét nézett. — Asz asz áblák ott miért nem fan lepucolsz... mit keresnyi itt ez a szálmászál? Esz nem fan ety disznóól, esz ety vachcimmer. Ásztán kitanított a legénységt, magá vachkommandant? Kitanítok most én is... habt acht! Hogy híni magát téged, infánteriszt?

— Melde gehórzámszt: Dánie Léki. (A Dániel szó lö-betűje az utána következő lö miatt egyszersmindenkorra elsikkadt.)

— Álszó, Dánie Lek. Száj befogni, szem, fül jó kinyitni, mikor silbak állsz. Civil embert nem megtérni, elkergetsz... civil ember, áki idegyüvi, mind tolvaj... s ha nem akari elmenni, csak nekemnek szólsz. Tűzre, vízre jól aufpassen, jól habt acht... s ha cibarozni a poszton, tudsz mi lesz? (Az őrmester itt kinyújtott ujjával saját nyaka körül jellegzetes kört írt le, majd fölfelé

A tiszazugí tömegmérgezés.

Írta: SZLADEK BARNA ny. százados.

(4. közlemény.)

1929 április folyamán rövid időközökben három névtelen levél érkezett a szolnoki királyi ügyészséghez. Mind a három levélnek lényegtelen eltérésekkel azonos tartalma volt. Három nagyrévi asszony ellen tett feljelentést a névtelen levélíró, Takács Lajosné férjének, Kardos Mihályné férjének és gyermekének, Tódor Marcellát pedig gyermekének megölésével vádolta meg.

Ezen leveleket, amelyek a felsorolt neveken és az állítólagos cselekményeken kívül semmiféle támpontot nem nyújtottak, a szolnoki királyi ügyészség kiadta nyomozásra az illetékes cibakházi őrsnek.

A cibakházi őrs egy járőre bevezette a nyomozást, eredményt azonban nem tudott elérni. Nyomozás közben természetesen elsősorban a névtelen levélíró kilétét igyekezett megállapítani. Alapos gyanu merült fel, hogy a leveleket egy Rácz Lászlóné nevű asszony írta. Nevezett tagadott, de mert a járőr az írását a névtelen levél írásával összehasonlítva, azokat egy kéztől eredőnek találta és mert nevezett nem tudott, vagy nem akart közelebbi adatokat szolgáltatni, az őrsnek — kénytelen-kelletlen — nem maradt más hátra, mint az ügyet úgy befejezni, hogy Rácz Lászlóné hamis vád címén feljelentette.

Két hónap múlva, azaz 1929 júniusában, pontosan június 9-én, a „Kunszentmárton és Vidéke” című lapban közlemény jelent meg, amelyben a cikkíró, Nyikos László tiszakürti lakos, arról ír, hogy a Tiszazugban, különösen Tiszakürtön úton-útfélen beszélnek tömegesen elkövetett mérgezésekről, a csendőrség több névtelen feljelentést is kapott, de eddig még semmit sem tett.

bökött az ég felé.) Ha cibározni a poszton: ákaszta lesz.

Fegyelem ide, respektus oda: Léki Danit mulattatta ez a kioktatás. Ha magyarul jól beszélő nem is őrmester, de egysillagos fráter úr intézi hozzá ezt a figyelmeztető szót, arcának egy kis izma sem rándul meg, így azonban megtörtént vele a kisiklás, hogy „húzódas fél jobb”-ot csinált az ajka és a fél arca. Vagyis mosolygásra rándult a szája.

No, több se kellett az öregnek, felfortyant.

— Nevetelsz, röhögölsz? Hát mi lenni te, szoldát fagy pojáca? Krucitürken szákráment nocheinmal! Wachkommandant, esz asz ember cum rapport ferstánden?

A vachkommandáns tapasztalt öreg csont volt. Ő már kitanulta ezt a hegyesfogú őrmestert. Nem mondta, hogy megértette a dörgő szót, németül sem mondta, hogy ferstánden, csak kivett egy pár cigarettát és odanyújtotta az öregnek.

Hogy elvonult azon nyomban a zivatar, hogy kisült egyszerre az égi nap! A cseh, amikor kap valamit, még a halálos ágyán is jókedvű lesz. Az öreg abban a pillanatban nagylelkűen, kegyelmet gyakorolt és azt mondta: na, nem mondtam semmi. Esz etyszer még jól fan, svámm driber.

De úgy volt a csillagokban megírva, hogy ne múljon el a nap újabb ánstánd és csetepaté nélkül. És pedig megint csak Danival.

Két posztot állított ki az őrség, egyet az utcai oldalra, inkább országút is volt az, mint utca, egyet hátul az udvarszerű térségre, melyet a malomliget nyírfái környeztek. Az őrmester úr lakása erre az udvarszerű térségre nyílt.

A lapközleményben nevek is szerepeltek, és pedig két tiszakürti asszony neve, akiktől ő (Nyikos) azt hallotta, hogy Szabó Lászlóné megmérgezte az apját, Szabó Mihályt.

A tiszakürti csendőrség egyik járőre felkereste Nyikos Lászlót, közölte vele, hogy a tiszakürti csendőrségre eddig még semmiféle névtelen levél nem érkezett, a lapközlemény alapján a járőr természetesen bevezette a nyomozást és felszólította Nyikos Lászlót, hogy az általa tudott dolgokat a járőrrel közölje.

Ezen kikérdezés alkalmával kiderült, hogy Nyikos semmi konkrét adatot nem tud a járőr rendelkezésére bocsátani, előadása sokkal bizonytalanabb volt, mint az ujságciikk, az általa megnevezett két tiszakürti asszony pedig tagadta, hogy bármit is tudnának a Szabó Mihály meggyilkolásáról.

Ezt a nyomozást a tiszakürti őrs járőre hasonlóan fejezte be, mint két hónappal előbb a fentebb ismertetett nagyrévi esetben a cibakházi járőr. Becsületsértésért — a Szabó Lászlóné nyilatkozata alapján — feljelentette Nyikos Lászlót.

Ugyanaznap azonban, amikor a járőr ezt az ügyet így elintézte — június 10-én — csakugyan érkezett az őrsre egy névtelen levél, amelyben megint csak Szabó Lászlóné gyanúsították az apja megmérgezésével, de Szabónén kívül Madarász Józsefet és nejét is meggyanúsította a névtelen levélíró azzal, hogy id. Madarász Józsefet 1925-ben méreggel megölték.

Most a tiszakürti őrs parancsnoka, Zsoldos József tiszthelyettes további nyomozásra utasította a járőrt, de egyidejűleg személyesen is belekapcsolódott a puhatolásba és elsősorban azt igyekezett megállapítani, hogy ki volt a névtelen levélíró. Az írást összehasonlította több olyan egyén írásával, akikkel szemben a legcsekélyebb feltevés

Léki Dani ide került mint silbak, s mikor felvezették a helyére, alig negyedóra múlva az őrmester mind a hat gyereke ott lábatlankodott előtte és mellette. Nap-sütéses, szélcsendes enyhe délután volt, hát egyszerre oda-jött mind a hat darab, valamennyi csemetéje az öregnek. Az első, a legkisebbik, a silbakot mustrálta a szemével, ha nem is éppen azért, elég főrifitos-e, a második a harmadiknak marék lájbipitykét mutatott: gombozzunk, a negyedik az ötödiknek kenderhámot akasztott a szájába, a hatodik meg az elsőnek az inge csüngőjét húzta még kijebb. Ami mind nem ment zsvajozás nélkül.

Léki Dani egy darabig elnézte, aztán eszébe jutván a kioktatás, amiben részesült, rászólt a gyerekekre: mars innen. S hogy a megismételt takarodjatok! sem használt, harmadszor már ordította is: elpusztultok innen, vagy...

Az ordításra ott termett a gyerekek anyja, a több kapitulációs őrmester és haragosan mekiesett Daninak: — Te, mágá, a kis tyerekektől miért bántsz?

Mire Léki Dani az őrmestert idézte: — „Cibil embert nem megtérni, elkergetsz... cibil, aki idegyüvi, mind tolvaj... s ha nem akari elmenni, csak nekednek szólsz.”

Az őrmester bugyborékolta dühében, de szólni bizony nem szólhatott egy mukkot sem. Elkergette a gyerekeket, áló mars, ám feltette magában, hogy még ha a varjú-fészekből szedi is ki, de ánstándot csinál a bundásnak. Ő, Kviricsek Nepomuk őrmester, olyan hibátlanul és jó kiejtéssel beszél magyarul s ez a csúfondáros bundás őt kifigurázza... no megállj, ezért lesz valami.

S mikor kijött a helyőrségi ügyeletes százados úr

merülhetett fel a tekintetben, hogy valamilyen oknál fogva Szabó Lászlónéra haragudtak, akik tehát szívesen vennék, ha nevezett bajba keverednék.

A levélíró utáni puhatolás nem hozott eredményt. A kiindulópont újra Nyikos László lett, akit Zsoldos tiszthelyettes személyesen keresett fel és vele hosszasan tárgyalt. Nyikostól kapott nevek után indulva — a sütőgások láncszemeinek keresése és egybekapcsolása közben — Bíró Mátyásné, tizsakürti asszonyig érkezett az őrsparancsnok.

Ettől az asszonytól megtudta Zsoldos tiszthelyettes, hogy neki (az asszonynak) egy alkalommal mezei munka közben a fiatal Madarászné sóhajtozni és panaszkodni kezdett, hogy nem hagyja a lelkiismerete nyugodni. Mikor Bíróné kérdezte, hogy miért? Mi nyomja a lelkét? — akkor Madarászné elmondotta a következőket:

„Az apósa, id. Madarász József, elkergette a háztól. Szabó Lászlóéknál kapott menedéket. Férjével is csak itt tudott találkozni. Azon idő alatt, amíg Szabóéknál tartózkodott — ahol éppenúgy, mint náluk, itt is az özvegy öregember, Szabó Mihály parancsolt — látta, hogy a fiatalok többízben adtak valamit inni az öregnek, amittől az igen rosszul lett, hangosan jajgatott és hányt. Ez egynéhányszor megismétlődött, amíg aztán meghalt az öreg. Megtudta Szabónétól, hogy az italba kevert valami: arzén volt. Szabóék tudták, hogy Madarásznéknál is csak az öreg Madarász áll a fiatalok útjában és akadályozza azok boldogságát, ezért Szabóné azt tanácsolta a fiatal Madarásznéknak, hogy kövessék az ő példájukat, adjanak be ők is „arzénorvosságot” az öreg Madarásznak. Azt is megmondották Szabóék, hogy az arzént Csordás Bálintné nagyrévi lakostól szereztek négy millió koronáért, aki azt Fazekasné, Oláh Zsuzsanna nagyrévi bábaasszonytól kapja. Madarászné örömmel fogadta a tanácsot, beavatta

Petőcz, Kviricsek elébe állt és bevádolta Dánie Lékit, hogy majd megölte az ő gyerekeit, olyan ordinaré és gorbomba és fenyegető volt

— No, hogy is volt ez, Léki? — fordult oda a százados úr Danihoz.

Dani pedig azzal az elfogultság nélkül való nyíltsággal, ami jellemezte a közönsöknél a magyar katonát, ha magyarvérű felettes állt előtte, hiszen testvérét érezte a tiszt úrban, ha magasan állott is fölötte: Dani kertelés nélkül elmondta, hogy mi történt. Mint oktatta ki az őrmester úr, hogy cibil embert nem megtűrni, hanem elkergetsz... s mikor mindezeket szabatosan elmondta, végül is hozzátette a kérdést:

— Százados úr, alázatosan kérdem: hát hun kezdődik a cibil, csak a bajusznál?

Az a hahota, amibe a százados úr kitört, annyit jelentett, hogy: igazságod van, fiam. És nevetve az őrmesterhez fordult:

— Ha már kioktatta a legénységet, Kviricsek, miért nem oktatta ki arra is, hogy voltaképen hun kezdődik a cibil? No, mondja meg hát, őrmester: hun kezdődik és végződik a cibil?

Hol végződik a cibil: ez nem kérdés. A temetőben. Ám arra a kérdésre, hol kezdődik: Kviricsek Nepomuk őrmester máig is adós a válasszal.

A tiszti étkezdében pedig s kint a terepben is, mikor pihenő alatt tereferéltek a tiszt urak, még hónapokig járta a kérdés:

— Hun kezdődik a cibil?

férjét a dologba, aki beleegyezett. Kaptak ők is Csordásnéától egy sósorszeszes üvegben arzénoldatot és röviddel az öreg Szabó halála után meghalt az öreg Madarász is.”

Mikor Bíró Mátyásné már mindent elmondott, Zsoldos tiszthelyettes az ezen ügyben még szolgálatba vezényelt csendőrök (Fodor tiszthelyettes, Forgács őrmester és Kocsis csendőr) kíséretében felkereste az éppen akkor szülőjében dolgozó ifj. Madarásznét.

Madarászné halálsápadt arccal fogadta az őrsparancsnokot — sejtette miről lehet szó — és amikor Zsoldos tiszthelyettes felszólította, hogy mondja el szépen, hogyan tették el láb alól az öreg Madarászt, minden tagadás és vonakodás nélkül szinte szóról szóra ismételte mindazt, amit Zsoldos tiszthelyettes előbb Bíró Mátyásnéól hallott.

Madarásznét és férjét, ifj. Madarász Józsefet, aki ott helyszínen ugyancsak beismert mindent, a járőr azonnal elfogta.

A Madarász-házaspár elfogása után megvárta a járőr, amíg beesteledik. Este elmentek a Szabóék lakására. Szabó László és a felesége eleinte mindent tagadtak. Mikor azonban az őrsparancsnok kijelentette az elfogásukat és arra a helyre kísérte őket, ahol a Madarász-házaspár volt őrizet alatt és amikor megtudták, hogy Madarászné mindent beismertek, ők is megtörték és beismerték, hogy ők mérgezték meg az öreg Szabó Lászlót.

A járőr megtalálta és őrizetbe vette azt a sósorszeszes üveget is, amelyben Madarászné Csordásnéától az arzént kapták.

Részletes és három tanu. jelenlétében eszközölt későbbi kikérdezésük során a Szabó-, valamint Madarász-házaspár azzal védekeztek, hogy az öreg Szabó, illetve Madarász mulatós özvegyemberek voltak, szerették az itókat és a kis vagyon mindjobban összezsugorodott a kezükön. Félték, hogy az öregek mindent elpazarolnak és reájuk nem marad semmi.

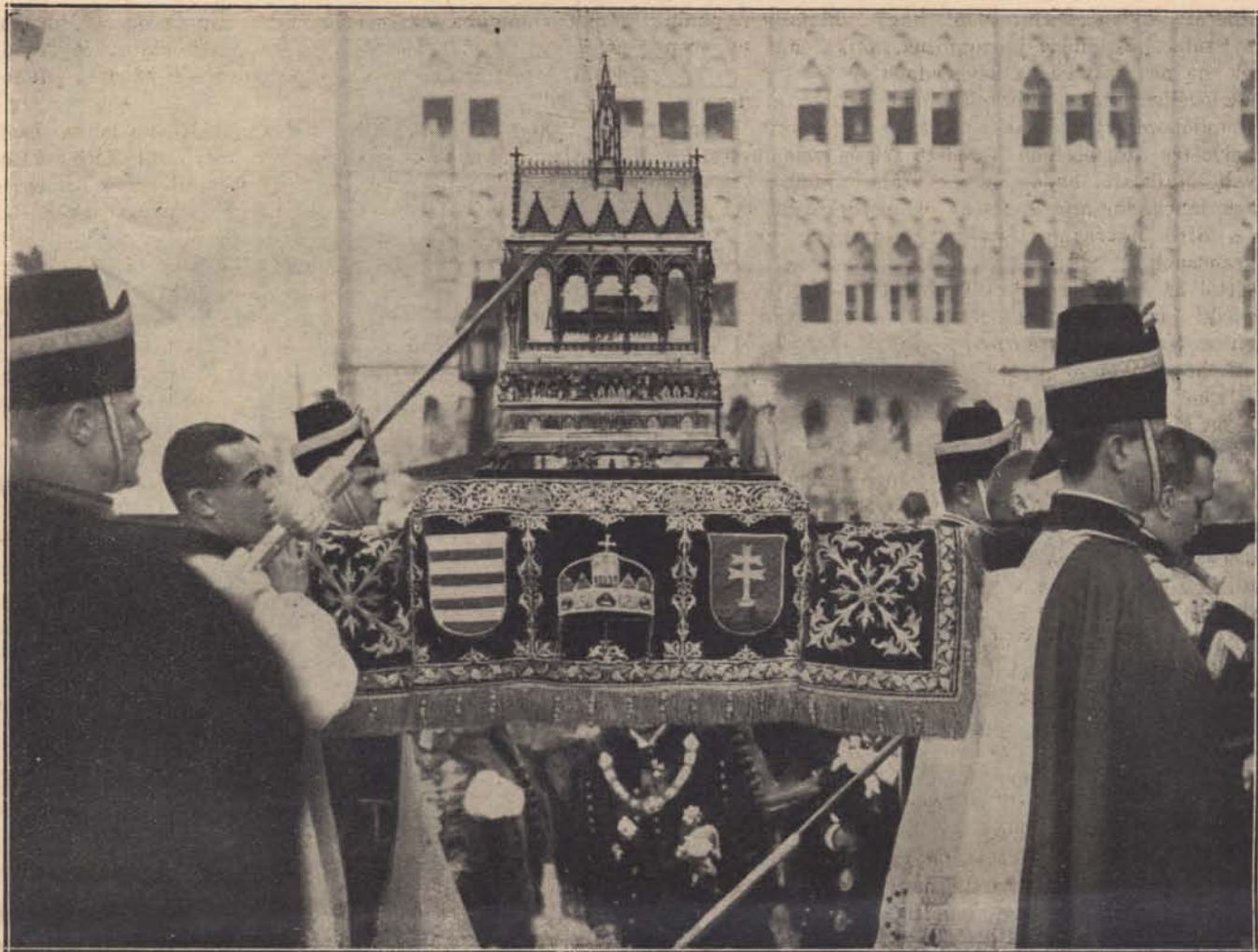
Ennek a négy embernek beismerésével megvolt az első konkrét eredmény.

Csordásné és Fazekasné Oláh Zsuzsannán keresztül a szálak Tizsakürtről Nagyrévre vezettek. A tizsakürti őrs egy járőre Nagyréven elfogta a két gyanúsított asszonyt. Az elfogás külön-külön, különböző időben és helyen történt. Csordásné nagyon meg volt ijedve, mindent azonnal beismert, Fazekasné azonban egy csepp félelmet sem mutatott és tagadott.

Tizsakürtről június 29-én tényvázlattal Szolnokra kísérték a hat elfogott egyént. A vizsgálóbíró előtt tett vallomásuk általánosságban megegyezett a csendőri tényvázlatban foglaltakkal, azzal az eltéréssel, hogy az elfogottak ez alkalommal már Fazekasnéra nem tettek olyan terhelő vallomást, hogy nevezett fogva lehetett volna tartani. Csordásné a vizsgálóbíró előtt letagadta, hogy a mérget Fazekasnéól kapta, a Szabó- és Madarász-házaspár pedig úgy vallott, hogy a Fazekasné nevét csak közvetve hallották emlegetni.

Tekintettel arra, hogy az ügyészségen a Fazekasné multját nem ismerték olyan részletesen, mint ahogy azt ebből a leírásból megismertük, és persze mert a későbbi fejleményeket sem lehetett akkor még előre látni, az ügyészség a beismerő vallomást tett Szabó- és Madarász-házaspárt, valamint Csordás Bálintnét fogva tartotta, Fazekasné Oláh Zsuzsannát azonban terhelő adat hiányában szabadlábra helyezte.

A tizsakürti eset kipattanásával a névtelen levelek egész özöne indult meg. Az események és az érdeklődés

A Szent Jobb. A magyar nemzet ezeréves ereklyéjét világraszóló pompával hordozták körül az idei Szent István-napon. A Szent István-ünnepségek fényét emelték az együttesen rendezett Szent Imre-ünnepségek, amelyek keretében a világ katolicizmusának legelőkelőbb méltóságai keresték fel fővárosunkat s a külföld közönségét több százezer ember képviselte. (Schäffer felvétele.)

középpontjába most már Nagyrév került, a névtelen levelek is túlnyomórészt nagyrévi estekkel foglalkoztak.

*

Nézzük hát, mi történt Nagyréven?

A tiszakürti esetek kipattanása után névtelen levél érkezett a szolnoki királyi ügyészséghez, melyben a levélíró arra hívja fel az ügyészség figyelmét, hogy az 1924-ben eltemetett Holyba Károlyt a felesége mérgezte meg. Ezt a levelet, valamint annak a levélnek a másolatát, amelyet 1925-ben Bukovinszki János exhumálása alkalmával az ügyészség elnöke kapott kézhez, amely azonban csak a községi előjárásának lett kiadva, a szolnoki ügyészség a nyomozás újrafelvétele végett kiadta a cibakházi örsnek. Ezzel a két levéllel, illetve levélmásolattal csaknem egyidőben, egymásután jött a többi névtelen levél, amelyeket a tiszakürti örs kapott és mint illetékes örsnek, a cibakházinak továbbított.

A cibakházi örsparancsnok, Császár János tiszthelyettes, Bartók József őrmester és Fricska János csendőrből álló járőrt bízta meg a nyomozással.

Bartók őrmester első eredményes ténykedése az volt, hogy sikerült a fentebb említett első levél íróját Holyba István tűzér személyében kiderítenie. Holyba István tűzér, a megmérgezett Holyba Károly fia, elmondotta, hogy Hajmáskéren az ujságokból olvasta a tiszakürti mérgezési eseteket és újra feléledt benne a már régóta táplált gyanúja, hogy apját a mostohája tette el láb alól. Megírta a

névtelen levelet és elküldte a szolnoki ügyészségnek.

A járőr július 15-én megérkezett Nagyrévre és megkezdte a munkáját. A névtelen levelekben többen voltak mérgezéssel gyanúsítva. Holyba Károlynén kívül Sebestyén Bálintné azzal, hogy az ő közvetítésével szerezte meg és az ő biztatására adta be Holybané férjének a mérget; Pápai Lajosné azzal, hogy férjét, egy másik Pápainé pedig, Pápai Jánosné, hogy ugyancsak férjét gyilkolta meg. Újból szerepelt az egyik névtelen levélben Fazekas Gyuláné bábaasszony neve is, akiről tudjuk, hogy a tiszakürti örs egy járőre elfogta, de az ügyészség — nem látván elegendő okot a fogvatartására — szabadlábra helyezte.

Bartók őrmester július 15-én, a megérkezés napján, a késő esteli órákban, bizalmas úton puhatolásokat végzett a községben, de a névtelen levelekben szereplő gyanúsítottakra terhelő adatokat beszereznie nem sikerült. Mindössze annyit tudott meg, hogy a gyanúsítottak egyike, Pápai Lajosné, a férje halála után furcsán kezdett viselkedni, zavarosan beszél és olykor nem épelméjű asszony benyomását teszi. Bartók őrmester elhatározta, hogy elsőnek ezt az asszonyt fogja kikérdezni.

„Kinder und Narren sprechen die Wahrheit” — mondja egy német közmondás. — gyerekek és bolondok az igazat mondják — és Bartók őrmester még akkor aligha sejtette, hogy milyen helyes irányt követett, amikor ennek a nem minden igazság nélküli közmondásnak az alapján indult el.

Kormányzó Úr Öföméltósága a Bazilikából induló Szent István-napi körmenetben. (Schäffer felvétele.)

A kisbíróval behozatta Pápai Lajosnét a csendőrpihenőhelyre.

Ez a pihenőhely fontos szerepet játszik a nagyrévi nyomozások során. Egy ottani gazdálkodó rendelkezésére bocsátotta a cibakházi őrsnek 3 szoba és konyhából álló lakását, amelyet a cibakházi járőrök kényelmes pihenőhelyül használtak. Ez a több lakóhelyiségből álló ház tette lehetővé, hogy a nyomozó járőr a későbbiek folyamán a sok gyanúsítottat együtt tarthatta, bizonyos rendszer szerint dolgozhatott, a gyanúsítottaknak egymásközi viselkedését megfigyelhette és ez tette lehetővé, hogy — amint később látni fogjuk — Bartók őrmesternek egy ötlete sikert hozzon a gyanúsítottak tagadása miatt már-már meddőnek látszó nagyrévi nyomozás számára.

Erről azonban később. Most térjünk vissza Pápai Lajosnéhoz, akit a kisbíró behozott a pihenőhelyre.

A járőrvezető „nénémnek” szólította és nagyon barátságosan bánt az 50 év körüli, de idősebbnek látszó Pápai-néval, akinek minden mondatában legalább egyszer előfordul az a kitétel: „egye meg a fene.”

Körülbelül két óra hosszat kérdezgette, faggatta Bartók őrmester az asszonyt, aki a kikérdezés alatt valóban nem tette épelméjű benyomását, — a feltett kérdéseket legtöbbször figyelmen kívül hagyva, más dolgokról beszélt. Két órai kikérdezés után egyszerre türelmét vesztette az asszony, — kezével a járőrvezető felé hadonászva, kiabálva mondotta:

— Hát megmondom — igen megmondom — egyszer láncsal megvert — egye meg a fene — csunyán megvert

láncsal — akkor Rozitól (Takács Lajosné) kaptam egy félliteres üvegben valamit, de — nem dögölt meg.

— Hát aztán ha nem dögölt meg, — vágott közbe a járőrvezető, — kitől kapta néne másodszor az orvosságot?”

— Nem volt az orvosság — egye meg a fene — azután a Zsuzsa (Fazekas Gyuláné) adott valamit egy üvegben — sárga volt — aztán — egye meg a fene — megdögölt.

Pápai Lajosné a két községbeli tanú jelenlétében még egyszer megismételte a vallomását, elmondotta, hogy $1\frac{1}{2}$ métermázsa búzát adott a mérégért Fazekasné-nak. Mint ő mondotta: „a Zsuzsának.” Azért határozta el magát erre a tetre, mert a férje folyton ivott és verte.

Megtörtént tehát Nagyréven is az első beismerés. Pápai Lajosnét a járőr — mintha misem történt volna — hazaengedte, de megbízott egy községi közeget, hogy nevezett minden lépését tartsa szemmel.

Következtek özvegy Holyba Károlyné és Sebestyén Bálintné.

Ezeknél hiábavaló volt a két órán át tartó kikérdezés, sőt hiábavalónak bizonyult a kétszer huszonnégy-órás is. Őrizetbevételük harmadik napján még mindig tagadásban voltak. Meg kell itt jegyeznünk, hogy a két asszony külön-külön szobában volt elhelyezve, melyeknek válaszfaltja nyitva volt ugyan, de nem érintkezhetek egymással. Amíg Bartók őrmester telefonbeszélgetéseket folytatott előljáró parancsnokságaival és még sűrűbben a szolnoki ügyésszeggel, a felügyelettel megbízott Fricska csendőrnek, ki csak lopva figyelt a két

Sincero Alajos bíboros, pápai legátus, a Szent István-napi körmenetben. (Schäffer felvétele.)

asszony felé, feltűnt, hogy Sebestyénne minduntalan nyújtogatja nyakát előre és néz a szoba felé, amelyben Holybáne volt elhelyezve. Látszott rajta, hogy szeretne vele közölni valamit.

Eltelt három nap. A két asszony állhatatosan tagadott.

Bartók és járőrtársa Fricska csendőr gondolkoztak. Mit lehetne? Mit kellene csinálni?

Ezen a harmadik napon egy írásbeli jelentés bevégeztével így szólt Bartók őrmester Fricska csendőrhöz: Fricska! A községházára megyek. Dolgom van a jegyző úrral. Ha keresnek, küldje oda utánam a kisbíró!

— Igenis!

Bartók őrmester eltávozott. Eltelt körülbelül negyedóra.

— Soká van oda az őrmester úr, — mormogta maga elé félhangosan a kisbíró, aki valószínűleg nem bánta volna, ha annak rendje és módja szerint kényelmesen lepihenhetne, mert három nap óta ő is, mint a járőr, csak felöltözve, félig fekvé, félig ülve, bóbiskolhatott egy-egy félórát.

— Az ám, soká — felelte Fricska és nagyot nyújtózott.

Egy kis csend következett, mígnem aztán Fricska csendőr így folytatta:

Be is teszem én ezt a két asszonyt ide e, — mutatott a pitvarra nyíló ajtó felé — a konyhába, rájuk zárom az ajtót, így majd aztán felváltva könnyebben pihenhetünk.

— Hé asszonyok! — szólt be a nyitott ajtón keresztül Holybánének és Sebestyénének — átkísérem magukat ide a konyhába, ha akarnak, ott lepihenhetnek egy kicsit, van bent két ágy.

A két asszony felszedelőzködött, mentek a kisbíró mögött a konyhába. Utánuk Fricska csendőr.

A konyhában két magasra rakott, vetetlen ágy állott. Egyszerű vászonból összevarrott, de tiszta ággyeterítő takarta az ágyneműt. Jó szélesre szabták. Leért egész a földig.

Fricska csendőr a kisbíróval együtt kiment a konyhából, az ajtó zárjában kétszer fordult a kulcs, a két asszony magára maradt.

Sebestyénne törte meg halkán, suttogó hangon a csendet:

— Hej, Rozi, Rozi, mit csináljunk? Be kell hogy ismerjük, nincs szabadulás...

— Hát pedig én nem ismerek be semmit, Lidi néni felelte Holybáné.

— De látod, nem hagy békét az őrmester...

...Beszélgetésük szenvedelmes vitává alakult, szóba került a méreg, Fazekas Gyuláné és még több asszony neve. Azután Holybáne azt mondotta Sebestyénének, hogy ha tovább is fogva tartják és vallatják őket a csendőrök, beismerő vallomást fognak tenni, de majd a bíróság előtt visszavonják a beismerést és szabadon bocsátják őket.

Az ágy alatt a lélekzetét visszafojtva hallgatódzó Bartók őrmester eleget tudott. Kibújt az ágy alól:

A Szent István-napi körmenetből: A tiroliai népes küldöttsége. (Schäffer felvétele.)

— No asszonyok, most már azután igazán nincs semmi helye a tagadásnak, mindent tudok.

A két asszony arcszíne halásápadtra vált a rémtől s némán meredtek a kísértékként felbukkanó Bartók örmesterre, aki persze nem a község házára ment, hanem járőrtársával történt előzetes megbeszélésük alapján ide bujt el az ágy alá.

Félórávaj később a két asszony a község házában, több tanu jelenlétében, szírátkozva ismerte be bűnét. Holybáné a Sebestyén né biztatására és közbenjárásával 1924-ben arzénnel megölte a férjét. A mérget Fazekasnéól szereztek. Fazekasné egy millió, Sebestyén né pedig félmillió koronát kapott Holybánétól. Az arzénoldatot kacsahúslevesben adták be Holyba Károlynak.

(Folytatjuk.)

Forradalmi emlék.

Írta: NÉMETH PÉTER tiszthelyettes (Győr).

Ha nem hallottam volna szemrehányást, hogy a csendőrség az 1918. évi forradalmi mozgalmakkal szemben nem tanúsított elég erélyes ellenállást, talán le sem írnám ezt az emlékeimet.

A csendőrség akkori általános viszonyait bizonyára nem kell előljáróban ecsetelnem, hiszen azok mindenki előtt ismeretesek. Az őrsök létszámviszonyai rettenetesen sivárak voltak; őrsönként egy-két csendőr és néhány népfelkelő: ebből állott a csendőrség. Az események meg-

mutatták, hogy a harctérre vezényelt tényleges csendőrök mennyire hiányoztak a belterületen akkor, amikor égető szükség lett volna rájuk, mert az csak természetes, hogy az idős, családos, kiképzetlen népfelkelők a hiányzó kiképzett csendőröket semilyen létszámmal sem voltak képesek pótolni. A legtöbb helyen a forradalom első napján éppen úgy cserbenhagyták az őrsöt, mint a csapatokat a katonai legénység.

Csak néhány száz embernek, két csendőrnek és két népfelkelőnek a viselt dolgait írom le minden magasztalás nélkül, úgy, amint megtörténtek. Tudom, hogy ezzel mitsem lendítettünk az ország szerencsétlen sorsán, az eseményeket nem tudtuk megfordítani, mert azok nem a mi falvainkban, hanem Budapesten dőlték el. És ha valamennyi őrs a legpéldásabb rendet teremtette volna meg a maga őrskörletében, a forradalom rombolását akkor sem lehetett volna meggátolni, mert hiszen az Budapestről kiadott olyan rendeletre történt, amelyet legfeljebb csak Budapesten lehetett volna megakadályozni.

1918 november 1-én Nagysurányban voltam őrsparancsnok. Az őrs létszáma rajtam kívül mindössze még egy alörmesterből és négy népfelkelőből állott. Bátran mondhatom, hogy az én két derék népfelkelőm kivétel képezett a többi között, mert olyan derekasan viselkedtek, hogy akármelyik csendőrnek is becsületére vált volna. Legyen ez az írásom az ő emléküké.

Október 31-én a nagysurányi vasútállomáson egy helyi vasútügyi járőrt ellenőriztem. Érsekújvár felől egy vonat érkezett, amely tömve volt a forradalom folytán szétszéledt katonával, akik már a vonat ablakain lövöl-

döztek ki. Mikor bennünket az állomáson megláttak, elkezdtek kiabálni, hogy: „Le kell őket tegyverezni!” Mi azonban mozdulatlanul és komolyan állottunk a helyünkön, anélkül, hogy a kiabálókra ügyet vetettünk volna s így aztán a vonat továbbindult, anélkül, hogy bármelyik is hozzánk mert volna nyúlni.

A vonatról Nagysurányban is igen sok, legtöbbször részeg katona szállott ki, akik kocsmáról kocsmaára jártak és közben az utcán eszeveszettül lövöldöztek. Ekkor láttam, hogy itt baj lesz, azért jónak láttam egyelőre a laktanyába visszavonulni, hogy azt az esetleges megtámadtatás ellen megvédelmezzük. Az éjszakát a laktanyában töltöttük és mert közben etefelé a lövöldözés is megcsendesedett, az éjjel aránylag nyugodtan telt el.

November elsején korán reggel megjelent a laktanyában Grünwald Dávid nagysurányi lakos, vasúti állomási szállodás fia és közölte velem, hogy őket az éj folyamán a katonák tökéletesen kifosztották, a berendezést összetörték és mindent elpusztították. Közölte az is, hogy a katonák és a hozzájuk csatlakozott polgári lakosság azt beszélték, hogy reggelre vérfürdőt rendeznek s elsőnek Vizenyovszky főjegyzőt fogják kivégezni, akire a hadisegélyek miatt igen haragudtak.

Tisztában voltam vele, hogy az akkori viszonyok mellett az állandóan részeg tömegről mindent fel lehet tételni, azért a hír vétele után telefonon felhívtam a jegyzőt és azt tanácsoltam neki, hogy célszerűnek látnám, ha egyelőre elhagyná a községet, nehogy akadjon egy-két elvakult ember, aki részegségében és a következményekkel nem számolva, beváltja a fenyegetését. A jegyző azonnal az ottani cukorgyárba ment, kocsira ült és kerülő úton elhagyta a községet.

Alig távozott el a jegyző a községből, máris 30—40 katona jelent meg a lakásán és a feleségétől követelte, mondja meg, hol a férje. A jegyzőné közölte, hogy a férje már korán reggel elutazott, de nem tudja, hova. A jegyzői lakás átkutatása után a katonák a már összeverődött tót lakossággal hozzáfogtak a fosztogatáshoz, törtek, zúztak, romboltak, amit láttak, közben folytonosan a levegőbe lövöldöztek és azt kiabálták, hogy a csendőrökkel is leszámolnak.

Mi akkor csak hárman voltunk otthon az örsön: *Kramarik Rezső* alörmester, *Pálos István* népfelkelő és én. A tömeg legalább háromszáz főnyi volt, közöttük legalább 50—60 katona, akik puskával voltak felszerelve és bőven el voltak látva tölténnyel. Megvallom őszintén, hogy egyideig gondolkodtam, vajjon lehet-e egyáltalán kilátásunk eredményre, ha ezzel a tömeggel mi hárman szembeszálunk s mérlegettem, nem volna-e célszerűbb, amíg segítséget kapunk, csak a laktanya védelmére szorítkozni, mert ha távollétünkben a laktanyát is kifosztják s a tartaléktöltényeinket elviszik, egyszersmindenkorra meg leszünk bénítva. Az esetleges harcbarocskához a túlerővel szemben nagyon kilátástalannak mutatkozott. Hozzájárult a bizonytalanságunkhoz az is, hogy értesülésem szerint rendelet volt kiadva, hogy a hazatérő katonákkal szemben nem szabad erőszakos rendszabályokhoz nyúlni, így bizonytalan voltam abban a tekintetben is, vajjon az esetleges fegyverhasználat miatt nem fognak-e felelősségre vonni. Anélkül, hogy az ember a törvény és a szabályzat oltalmát a háta mögött érezné, nagyon nehéz cselekedni.

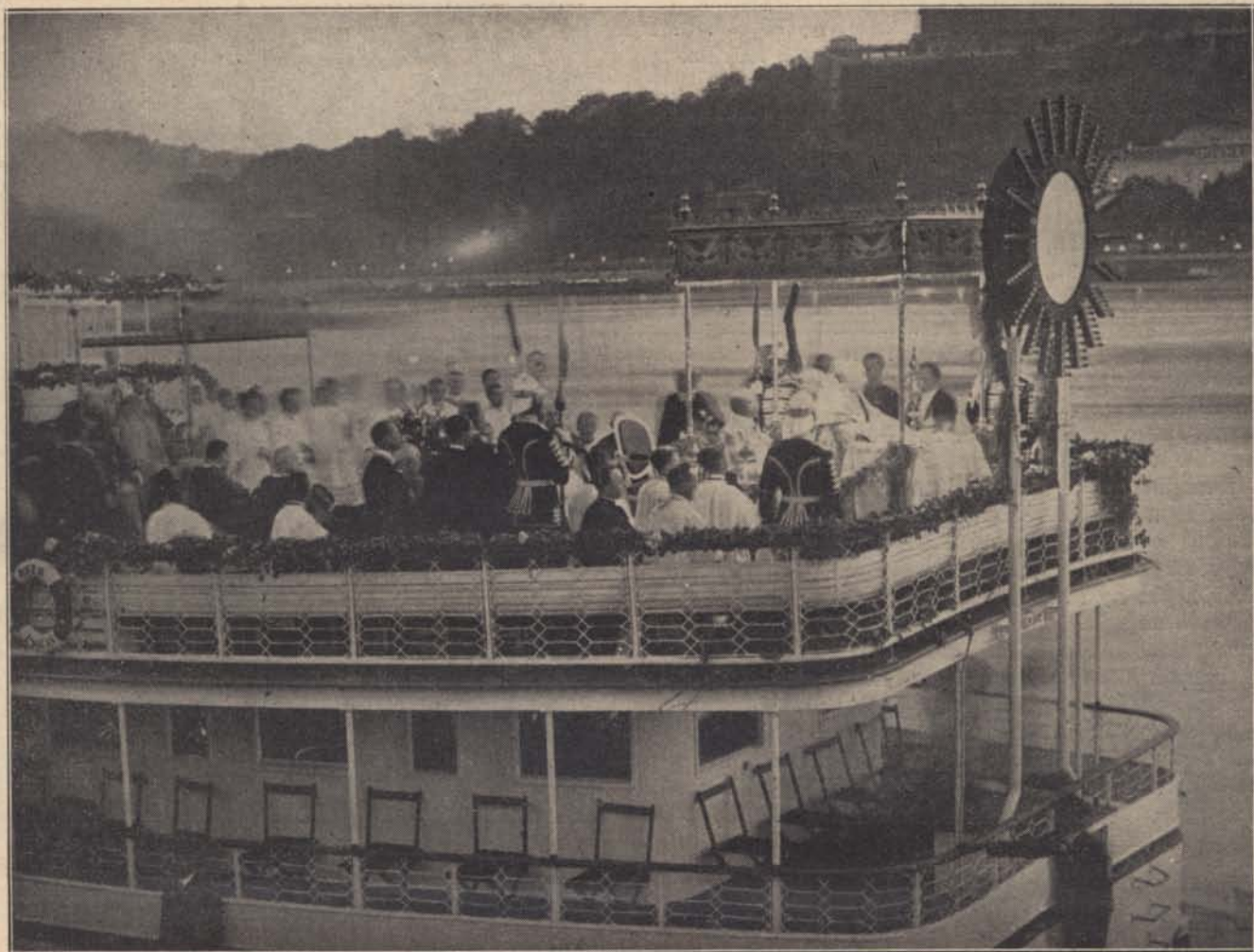
A fosztogatás azonban egyre növekedett. Rettenetes szégyent éreztem, amikor a tömeg a rablott holmit a laktanya ablakai előtt cipelte szerteszét, mi pedig ezt tétlenül néztük. Családom sorsa is aggasztott: a felségemnek éppen akkor született meg a második kisfia s nagyon valószínű volt a feltevés, hogy ha a laktanyát elhagyjuk, a tömeg a

A Szent Imre-ünnepségek keretében leplezték le a lilomos királyfi szobrát Budapesten, a Horthy Miklós-úti köröndön. (Schäffer felvétele.)

családomon fogja a bosszúját kitölteni. De a csendőrvérem erősebb volt mindezeknél az aggályoknál. Nem voltam képes megélni a szégyent, hogy az egész községet úgyszólván a szemünk láttára fosszák ki. Ha hárman vagyunk, annyian megyünk — gondoltam —, legyen, ami lesz. Parancsot adtam a felszerelésre. Magam mellé vettem Kramarik alörmestert és Pálos népfelkelőt, a járőrtáskáinkat teleraktuk tölténnyel és futva a piacterre mentünk, ahol az időközben már sokszáz főre emelkedett tömeg még mindig javában rabolt és fosztogatott. A helyszínére érve, hatalmas kiáltottam: „Csendőrök vannak itt, azonnal távozzon mindenki!” Ennek természetesen nem lett azonnal fogantatja. Lőni nem mertünk, azért úgy segítettünk magunkon, hogy leszedtük a puskáinkat és puskatúsával kezdtük a tömeget szétszlatni, nem valami kíméletesen. Felépésünknek az lett az eredménye, hogy mindenki menekült, amerre látott, a katonák eldobálták a megtöltött fegyvereiket is s kertenek, utcán át elmenekültek. Az ellenállást senki még csak meg sem kísérelte, pedig az a sok fegyver mellett igazán nem lett volna nehéz. A csendőrséggel szemben való respektus azonban akkora volt, hogy ellenállásra még akkor sem gondolt senki, amikor puska volt a kezében.

Ez a nap azután már aránylag csendben telt el. A hazatérő katonák száma azonban folyton nőtt s a legnagyobb részük állandóan részeg volt. Másnap már mintegy 4—500 főnyi tömeg állott újra a község háza előtt és követelte, hogy nekik enni-inni adjanak. Mi hárman újra azonnal ott termeltünk s a község háza ajtajában foglaltunk állást, hogy az oda behatolni akaró tömeget a beözlőléstől visszatartsuk. Erélyesen kijelentettem, hogy ide a lábát senki be nem teszi s aki támadni mer, a halál fia. Ezúttal

Eucharisztikus hajós felvonulás — *Krisztus király diadalútja* — a Dunán augusztus 19-én a pápai legátus részvételével. A fényes diadalútról visszatérő hajókat a Gellért-hegyen rendezett káprázatos pompájú tűzijáték üdvözölte, amelyben százezreket számláló tömeg gyönnyörködött. (Schäffer felvétele.)

sem mertek ellenszegülni, csak kiabáltak és fenyegetődtek, de a község házára nem ment be senki. Így tartott ez két egész napig. Tehetetlenségünk tudata és a bizonytalanság folytán, hogy voltaképpen jogunk van-e még a fegyverhasználatra, vagy nincsen, csellel segítetttem magamon. A helyettes jegyzővel „táviratot” szerkesztettem, amely valahonnan „felülről” ki hirdette, hogy statárium van elrendelve és hogy a csendőrségnek joga van minden ellenszegülőt azonnal kivégezni. A cselfogás kiválóan sikerült, a nép szemmeláthatóan meghökkenett és tartózkodott az erőszakos cselekményektől.

Időközben néhai Gayer Géza tüzérezredes úrral együtt, aki a laktanyánk tulajdonosa is volt és a forradalom idején éppen szabadságon volt, sikerült némi polgárőrséget szerveznünk és felfegyvereznünk. Ezzel Nagysurányban helyreállt a rend és a nyugalom. Megjegyzem, hogy addig már négy nap telt el, mely idő alatt a rend fenntartása kizáróan az őrs vállain nyugodott. Ekkorra az őrs létszáma az időközben szolgálatból bevonult népfelkelőkkel együtt is csak öt volt, mert az egyik népfelkelőnk időközben megszökött. Mind én, mind pedig Gayer alezredes úr állandóan segítségért telefonáltunk, de mindenünnen azt a választ kaptuk, hogy segítséget nem kaphatunk, mert nincs katonaság, a csendőrség létszáma pedig mindenütt olyan kevés, mint nálunk és még a helyi rend fenntartására sem elegendő. Öt éjjel és öt nap megszakítás nélkül szolgálatban állottunk, nappal a község házában, éjjel pedig a lak-

tanyában és a laktanya körül őrködtünk, hogy váratlanul meg ne támadjanak bennünket.

November 5-én távbeszélőn felhívott az érsekújvári főszolgabíró és felhívást adott, hogy menjünk ki Nyitra-malomszeg községbe, mert ott Elek Imre uradalmát ki akarják fosztani s ugyanakkor Komját községben gróf Nemes János uradalmi kastélyát is már teljesen kifosztották. Én két népfelkelőt a laktanya őrizetére visszahagytam s megint csak harmadmagammal úgy délután 5 óra körül Nyitra-malomszeg községbe mentem. Az ispáni lakásban csak két leányt találtam, mert az ispán aznap a kastély értékeivel, az ezüstneművel, stb. Budapestre ment s így nem volt otthon. Alig beszélgettünk a két leánnyal 10—15 percig, megjelent ott 30—40 egyháznagyszegi fegyveres katona s hallottam, amint a házvezetőnőtől azt követelték, hogy 100 métermázsza búzát, 10 métermázsza zsírt és 50 métermázsza rozsot azonnal adjon ki nekik, különben szétszedik az egész kastélyt és kifosztják az uradalmat. Azt persze nem tudták, hogy mi az irodában vagyunk. Hirtelen kinyitottam az ajtót és szuronyt szegezve mindhárman a katonák elé ugrottunk. Harsány hangon reájuk kiáltottam, hogy a kastélyt azonnal hagyják el, aki pedig ellenkezni mer, a halál fia. Egyetlen fegyver nem emelkedett ellenünk, a katonák megfordultak és egy hang nélkül eltávoztak. Mi folytonosan szuronyt szegezve a nyomukban voltunk, úgyhogy végül még a községből is kiszorítottuk őket, anélkül, hogy valaki ellenállott volna.

Augusztus 19-én Szent Imre herceg 900 éves emlékeztére és tiszteletére díszes szentmisét pontifikált a pápa legátusa a Vérmezőn. (Schäffer felvétele.)

A kastélyt és az uradalmat egyelőre megmentettük tehát. De közeledett az este s nekünk haza kellett mennünk a laktanyába, amelyet nem mertem éjjeli időre a két népfelkelőre bízni, mert közben kettesével-hármasával kaptam a fenyegető leveleket és üzeneteket, hogy a saját fegyveremmel fognak agyonlőni és a családomat is ki fogják irtani. Ezzel ugyan nem félemlítettek meg, de beláttam, hogy ilyen körülmények között az óvatosság nagyon is helyénvaló. Tudtam ugyan, hogy a kastélyban csak addig lesz rend, amíg mi ott vagyunk és éltem a gyanuperrel, hogy azt az éj folyamán mégis csak ki fogják fosztani, de nem tehettem mást, mint hogy bevonuljak, mert tudtam, hogy ha a laktanyát kifosztják, az egész örsöt teljesen meg fogják bénítani s akkor nemcsak a lakosság marad védtelenül, de velünk is azt tehetnek majd, amit akarnak.

A laktanyában állandóan felszerelve voltunk, két ember a legénységi szoba ablakából állandóan figyelt és időnként a laktanyát is körülportyáztuk, hogy meglepetés ne érhesen.

Este 9 órakor megérkezett Bogdán Mátyás ispán Budapestről. Az állomásról egyenesen a laktanyába jött és érdeklődött, hogy mi van Nyitramalomszegen? Közöltem vele, hogy a délután folyamán mi történt s megmondtam, azt hiszem, a kastélyt az éj folyamán mégiscsak ki fogják fosztani. Nagyon sajnáltam, hogy éjjelre nem tudtam oda járórt adni, de nemcsak a mi szempontunkból, hanem a közbiztonság szempontjából is nagyobb érdek volt, hogy a laktanyát — a mi egyetlen bázisunkat — épségben meg-

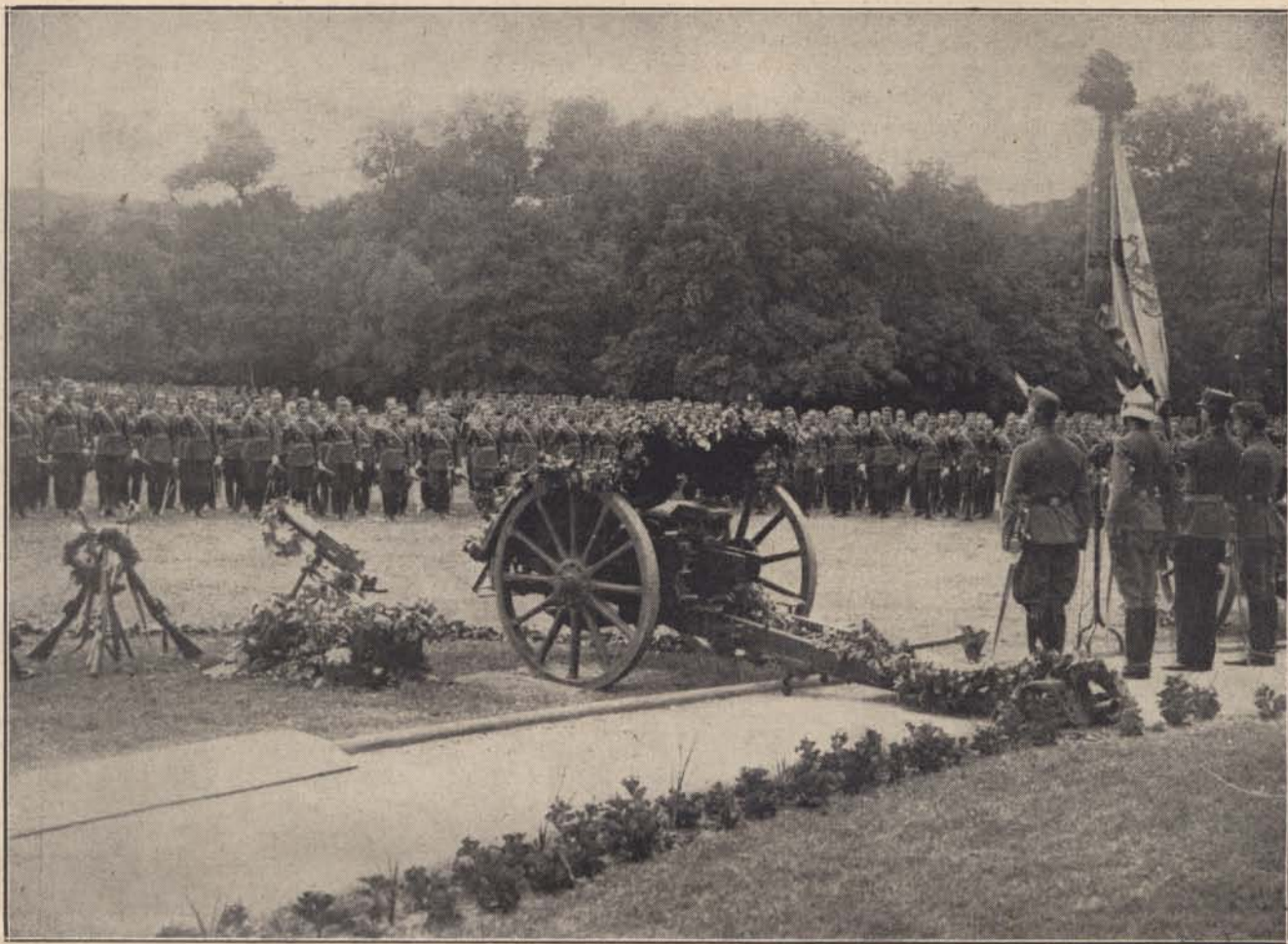
tartsuk, mint hogy a kastélyt megvédelmezzük a kifosztástól. Mert ha a laktanyánkat elfoglalják, a mi működésünknek vége szakad.

Tudtam, hogy a nép nagyon haragudott az ispánra, azért azt tanácsoltam neki, hogy ne menjen haza, mert ha hazamegy, egészen bizonyosan bántalmazni fogják, ha ugyan súlyosabb cselekményt nem követnek el ellene. Megengedtem, hogy az éjjelt a laktanyában töltsen, amit a tanácsommal együtt igen megköszönt.

Ugyanezen a napon este 10 órakor kaptam meg a mentőtáviratot, amely úgy szólt, hogy: „A csendőrség jogai továbbra is érvényben maradnak, mindennemű fosztogatást fegyverhasználat árán is megakadályozni!” Örömben felkiáltottam: „Hála Istennek, meg vagyunk mentve! Most már aztán rendet tarthatunk.”

Másnap reggel 6 órakor az ispán hazament. De alig-hogy hazaért, rögtön kocsit küldött az örsre egy levéllel, amelyben közölte, hogy a kastélyt az éjjel teljesen kifosztották, most a magtárakat fosztogatják és sürgős segítséget kért. Ekkorra már csak két népfelkelő maradt, a másik kettő megszökött.

Magam mellé vettem újra az én hűséges Kramarik alörmesteremet és Varga János népfelkelő szakaszvezetőt és a kocsival azonnal Nyitramalomszegre mentünk. A kastélyt angol kert vette körül. Mikor odaértünk, leszállottunk a kocsiról és egy mellékúton mentünk be az udvarra. Szörnyű romhalmaz, a pusztulás képe fogadott. Gyorsan a gazdasági udvarba mentünk, ahol száz meg száz ember tolongott a magtár előtt és hordta a gabonát szerteséjjel min-

Kormányzó Úr Ófömlétsága a Ludovika Akadémia új tisztjeit az idén augusztus 18-án, dicső emlékezetű királyunk, I. Ferenc József születése napján avatta fel. Képünk az új tisztek eskütételét örökíti meg. (Schäffer felvétele.)

denféle módon. Előttünk volt a trágyadomb, emellett felállottunk. Amennyire csak tudtam, olyan hangosan reákiáltottam a tömegre, hogy azonnal rakják le a zsákokat és távozzanak. A vérszemet kapott tömegben levő katonák azonban nem engedelmeskedtek, hanem tótul kiabálni kezdtek: „Ne féljete, kutya zsandárok, most majd elbá-nunk veletek! Még most is van puskád meg csillagod? Na, most majd adunk nektek puskát meg csillagot!” Ezzel mintegy tizen-tizenketten kész helyzetbe kapták a puskájukat és célbavettek minket, a másik rész pedig harsány „Hurrá!” kiáltással megrohmozott. Megfontolásra, alkudozásra, felszólításra már nem volt idő: mindhármunk élete csak pillanatokon múltott s ezért a tömeget megelőzve, kiadtam a vezényszót a tüzelésre. Fejenként 4—5 lövést tettünk a tömegre, amely csak akkor torpant meg, amikor egyesek összeestek, de akkor aztán futott is mindenki, amerre látott. Nagyon sajnálatos eset volt, de nem tehetünk róla. Ha nem így cselekszünk, egy-kettőre mi jutotunk volna ugyanarra a sorsra. Mikor tiszta lett az udvar, tizenkét halottat és akkor, meg később összesen tizen-nyolc sebesültet számoltunk össze, akiket természetesen azonnal első segélyben részesítettünk.

A fegyverhasználat híre az egész vármegyébn gyorsan elterjedt és az lett az eredménye, hogy a fosztogatások az egész vidéken azonnal megszűntek.

En azonban a fgyverhasználat után sem tudtam nyugodni. Tudtam, hogy ez alkalommal is úgy volt, mint mindig lenni szokott, hogy t. i. a főcinkosok és főbujtogatók elmenekültek és ártatlanoknak vagy legalább is a kisebb bűnösöknek kellett éretük meglakolniok. Bántotta a lelki-

ismeretemet, hogy azok, akik ilyen szerencsétlenséget hoztak a községre, továbbra is büntetlenül garázdálkodhassanak. Elhatároztam tehát, hogy a rablások és fosztogatások tetteseit másnap elfogom.

Rövid nyomozás után a tettesek névsora a kezemben volt. Még a fegyverhasználat estéjén Érsekújvárról nyolc nemzetőrt kaptam megerősítésül. Másnap reggel 7 órakor Kramarik alórmesterrel és hat nemzetőrrel kimentem Egyháznagyszeg községbe és megkezdjük a főcinkosok összeszedését. Először Hlavati Pál volt szakaszvezetőt fogtuk el, aki a vezér szerepét vitte a rablásoknál. Utána egy Sipos nevű katonát fogtunk el, majd egy harmadik, Vrábel nevű katonáért mentünk a lakására. Mikor a Vrábel lakására értünk, nevezett a konyhaajtóba jött elélnk. Akkor kelt fel az ágyból, még fel sem volt öltözve. Megkérdeztem, hogy hívják. Mikor a nevét megmondotta, felszólítottam, hogy jöjjön ki. Ő azonban ahelyett, hogy kijött volna, gyorsan visszaugrott a konyhába és az alacsony lécajtót előttem hirtelen becsapta. Én az ajtót gyorsan berugtam és Vrábel után a konyhába léptem, mert láttam, hogy ellen akar szegülni és abban megakartam gátolni. A nővére azonban ebben a pillanatban kiáltozni kezdett: „Taticsko! Taticsko!” (Apám! Apám!), úgy hogy mire én a konyhába léptem és Vrábelt a karjánál fogva a konyhaajtón kilöktem, az apja, aki hatalmas, erős ember volt, már mellen is ragadott. Visszalöktem, úgy hogy az ajtónak esett, de ebben a pillanatban a fia egy elrejtett Steyer-pisztollyal, amelyet addig nem vettem észre, közvetlen közelből háromszor egymásután reánk lőtt. Az első lövése engem ért, bal könyökömön át a baloldalon hatolt be és az egész testemen

átmenve, a jobboldali bordák között akadt fenn. (A lövedéket még ma is hordozom, hála Istennek egészséggel.) A második lövése Balla nemzetőrt azonnal megölte, a harmadik pedig Kramarik alörmestert sebesítette meg. A negyedik lövést már nem volt ideje leadni, mert a következő pillanatban ő is szíventalálva, holtan rogyott össze.

Ezekután én természetesen kórházba kerültem. November 16-án vagy 18-án felkeresett a kórházban az érsekújvári főszolgabíró és egy levelet adott át. Nem szerénységből, hanem csak a leírtak hitelessége kedvéért közlöm a levél tartalmát:

Nyitra vármegye főispánjától.

Res. 889. szám.

1918.

Németh Péter csendörörparancsnok úrnak

Nagysurány.

Németh Péter csendörörmester örsparancsnok úrnak a közrend és közbéke fenntartása érdekében tanúsított hősi és önfeláldozó magatartása felett ezennel a legmelegebb elismerésemlet fejezem ki.

A hűséges kötelességteljesítés magasztos példája marad mindenkor ez a magatartása, mellyel polgártársainak életét és vagyonbiztonságát saját életének kockáztatásával védelmezte.

Ennek hálás elismerésül állítottam ki a jelen saját aláírással és pecséttemmel ellátott hiteles okiratot.

Nyitra, 1918 november hó 11.

(P. H.)

Jánoki Madozsány,
Nyitra vármegye főispánja.

Kramarik alörmester hasonló okiratot kapott.

De hát hiábavaló volt minden, a végzetet nem tudtuk megállítani. A csehek betódultak a Felvidékre s én még mindig betegem a kórházból is menekülni kényszerültem. Kapuvárra kerültem, ahol egészen a kommunizmus bukásáig szabadságon voltam s nem teljesítettem szolgálatot. Itt történt meg velem, hogy jóbaráttal, néhai Pintér Pál járásörmester, kapuvári járásparancsnokkal résztvetünk az ellenforradalomban s csak az utolsó pillanatban való megszökésem mentett meg a Szamuelli akasztófájától. De ennek leírása már nem tartozik azokhoz az eseményekhez, amelyeket nagysurányi örsparancsnokságom idejéből leírtam.

Nagyon szomorú idők voltak azok, de bőségesen lehet belőlük tanulni. A mi számunkra való legfőbb tanulság a leírtakból az, amit a Szolgálati Utasítás 368. pontja is kifejez: „Ha segítségre kilátás nincs, a járőrnek még a túlerővel szemben is fel kell lépnie, mert az indokolatlan tétovázás reá nézve csak előnytelen helyzetet teremt, míg a meggondolt, de határozott, bátor és erélyes fellépés a főként a túlerővel szemben is biztosíthatja.”

Kedveseink sírjánál nemcsak azt érezzük, hogy elvesztettük őket, hanem azt is, hogy birtuk, nemcsak azt, hogy gyászolunk, hanem azt is, hogy boldogok valánk. A méla öröm és hála, mely akkor eltölti szívünket, éppen úgy enyhít, mint főlemel. S ha elhunyt nagyjaink emlékének áldozunk, a veszteség érzete észrevétlen azon eszmék kultúrába olvad, amelyeknek az elhunyt bajnoka volt s a bánat felhőit mintegy megaranýozza a nemzeti dicsőség fénye.

Gyulai Pál.

Pályázat.

Pályázatot hirdetünk a csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi tagjai számára, akik csendőrségi szolgálati idejük alatt szolgálatban vagy szolgálaton kívül kimagasló tettet vittek véghez, vagy valamely előfordult esetben kiváló magatartást tanúsítottak s azzal a csendőrség hírnevét emelték, maguknak és a testületnek a lakosság körében különös megbecsülést szereztek, bajtársaiknak pedig követendő példát mutattak.

Ilyen cselekmény vagy magatartás például: ellenszeggülökkel szemben vagy más alkalommal tanúsított bátor viselkedés, életmentés, közveszély idején önfeláldozó segítségnyújtás, előljárókhöz ragaszkodásról, a bajtársak iránti szeretetről tanuskodó, vagy törhetetlen hazafiasságra valló cselekedet, parancs nélkül, saját kezdeményezésből tett nagy kihatású helyes intézkedés, a csendőr személye ellen irányult megvesztegetési kísérlet leleplezése, némes érzelem sugallta emberbaráti cselekmény, stb., stb., egy szóval a pályázó csendőrségi életében előfordult s esetleg itt fel nem sorolt minden kimagasló esemény, cselekvés vagy történet, amely az illető csendőrnek bármilyen irányú egyéni és csendőri kiválóságát bizonyítja.

Mindegy, hogy a pályázat tárgyát képező esemény vagy cselekmény mikor történt s hogy a pályázó ezért részesült-e már kitüntetésben, dícséretben, jutalmazásban, vagy sem s az sem befolyásolja a pályázatot, ha annak leírása valahol már megjelent.

Nem esnek a pályázat körébe a harcéri vitézi tettek, továbbá a bűnügyi nyomozások során elért eredmények, mert ezekre külön pályázatot szoktunk hirdetni. Tábori-csendőri vagy a megszállott területeken teljesített közbiztonsági szolgálatban történetekkel azonban pályázni lehet.

A pályázatot beküldheti maga az érdekelt csendőr, de bármelyik jelenlegi vagy volt előljárója is. A leírásnak olyan részletesnek kell lennie, hogy abból az eseményt minden oldalról tökéletesen el lehessen bíráltni. Természetes, hogy a leírásnak a valóságot mindenben pontosan fednie kell és a történeteket teljes tárgyilagossággal kell előtárnia. Ennek bizonyosságául a pályázatot két olyan előljáróval vagy bajtárssal is alá kell iratni, akik az esetről jelen voltak, illetve, akiknek arról szolgálati tudomásuk van vagy volt. Ha az esetről annak idején valamelyik parancsnokság szolgálati jelentést tett, célszerű annak a fogalmazványát is csatolni, ennek hiánya azonban a pályázaton részvételt nem gátolja.

Ha a pályázó pályázatát volt előljáróival vagy bajtársaival azért nem tudná aláíratni, mert a tartózkodási helyüket nem ismeri, forduljon hozzánk s mi szerkesztői üzenetben közöljük a tartózkodási helyüket, illetve, ha azt nem tudnók megállapítani, a címeik után a puhatolást közzétesszük. *Levélben nem adunk felvilágosítást.*

A pályázatokat írógéppel vagy jól olvasható kézírással, félhasábosan és a papírnak csak az egyik oldalára kell írni és a következő címünkre kell belküldeni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I. ker., Bösörmenyi-út 21. szám.” A pályázatok terjedelme nincs korlátozva.

A pályázatok végére fel kell írni, hogy:

a) részesült-e a pályázó a leírt cselekményért kitüntetésben, dícséretben vagy jutalmazásban, ha igen, ki részéről, mikor, hol és minőben? Hol lett az közzétéve?

b) megjelent-e már a cselekmény leírása valahol, ha igen, mikor és hol?

A pályázatokat négytagú bizottság fogja elbírálni. A bírálóbizottság elnökségét a m. kir. csendőrség állandó tanulmányi bizottságának elnöke, tagságát pedig a tanulmányi bizottság két tagja volt szíves vállalni, negyedik tagja a Csendőrségi Lapok főszerkesztője lesz.

Pályázati határidő: 1930 november 1. Később beérkező pályázatokat nem veszünk figyelembe.

Pályadíjak:

I. díj: Egy „Cortébert Watsh Co.” aranyóra.

II. díj: Egy értékes ezüst cigarettatárca.

III. díj: Egy „Cortébert Watsh Co.” ezüstóra.

Az eredményt a folyó évi karácsonyi számunkban fogjuk közölni.

A díjat nyert pályázatokat a Csendőrségi Lapokban teljes terjedelmükben közölni fogjuk s azokért a szokásos írói tiszteletdíjat is külön kiutaljuk, de a díjat nem nyert pályázatokra is fenntartjuk a jogunkat, hogy azokat a szokásos tiszteletdíj mellett közöljük.

Az érdemesnek talált pályamunkákat ezenkívül fel fogjuk venni a „Híven, becsülettel, vitézül” című könyvünkbe is, amelyet előreláthatóan rövid időn belül kiadunk.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Templombetörés.

Nyomozta: a csornai örs.

1926 május 5-én, a korareggeli órákban Csorna nagyközséget egy, elvetemült egyének által elkövetett bűncselekmény hozta izgalomba: ismeretlen tettesek a premontrei rendház templomába betörték s onnan a szentségtartót és az áldozatókelyhet ellopták.

Ez a hír percek alatt eljutott a csornai örsre is, de nyomban egy községi rendőr is az örsre érkezett s jelentette, hogy nemcsak a templomba, hanem a premontrei rendházba is betörték.

Az örs járőrei nyomban a helyszínre siettek, hol az alábbiak voltak megállapíthatók:

A rendház főbejárati kapuja belülről két meglehetősen erős tolózárral volt zárható. A kapu nyitva volt, rajta külerőszak nyoma nem látszott. A főkaputól a rendházat és annak parkját mindenütt lakóházak, vagy 2 méter magas kőfalkerítés veszi körül. Tovább kutatva, egy cselédlakás közelében, mely a kőkerítésen kívül volt, bemászás folytán keletkezett sáros lábnyomokat talált az egyik járőr, a kerítésen belül pedig 2 darab, a kerítésről leesett téglát és friss vakolathulladékot. A kerítésen belül, a parkban, a bemászás helyétől a fűvön alig kivehető lábnyomok vezettek a park kijáratához, melyek csak egy egyéntől eredtek. A parkot és a rendházat szintén kőkerítés veszi körül. Ennek kijáratánál egy 2½ méter magas, lécből készült, kulccsal zárható kapu volt. A kapu kétfelé nyíló és belülről tolózárral is zárható volt. A parkot gondozó kertész — bementése szerint — a kaput előző este bezárta. Reggelre azonban a kapu belső tolózárai el voltak húzva és a kapu ki volt tárva. A házgondnok bementése szerint a rendház belső ajtóit nem voltak bezárva, oda a tettesek könnyűszerrel bejuthattak. Az emeleti folyosó végén lévő pénztárszoba dupla vasajtaja az ajtó zárja körül 26 mm átméretű fúróval három helyen meg volt fúrva. A zár kulcslyukában feszítés nyomai voltak észlelhetők. A földszintről a toronyba ve-

zető, egyszerű zárral ellátott és állandóan zárva tartott ajtót nyitva találták. A pénztárszoba toronyfelőli falazatából 4 darab téglaki volt feszítve. Valószínű, hogy a tettesek — miután a vasajtót fúrással felnyitni nem tudták — a falon keresztül szándékoztak a pénztárszobába bejutni. A sekrestyében zártan szekrényekben elhelyezett miseruhákat felforgatott s részben szétszórt állapotban találták meg. A templomban, a főoltáron lévő szentségtartószekrény ajtaja kifeszítve, abból a szentségtartó és 1 darab áldozatókelyhely 6 millió korona (480 P) értékben hiányzott. A kehelyben volt ostyát az oltár előtt szétszórva, a földön találták. A szentségtartóról a kereszt letörve, az oltáron feküdt.

Fenti adatokból következtetve, a nyomozó járőröknek az a gyanukor támadt, hogy a cselekményt a helyi viszonyokkal ismerős egyén, vagy annak irányítása, segítsége és közreműködése mellett követték el.

A cselekményt elsőnek Cs. I. sekrestyés fedezte fel, ki aznap 5 órákor érkezett a rendházba. Előadása szerint megérkezésekor a rendház főbejárati kapuját szokatlanul nyitva találta. A sekrestyébe érve, ott az ostyát szétszórva, a szentségtartó ajtaját pedig felfeszítve találta s a tartóból a szentségtartó és az áldozatókelyhely hiányzott. Az esetet nyomban jelentette K. M. premontrei kanonoknak, kivel a rendházat és annak parkját is bejárva, fedezték fel a felsorolt összes nyomokat.

K. M. kanonok előadta, hogy bár hálószobája a pénztárszoba közvetlen szomszédságában van és az éjszakát is meglehetősen álmatlanul töltötte, semmiféle zajt nem hallott, az esetet Cs. J. sekrestyéstől tudta meg.

V. J. rendházi szolga előadta, hogy ő K. A. szolgáltságával egy szobában alszik. A betörést megelőző nap este 10 órákor feküdt le. K. A. szolga még fennmaradt és azt mondotta, hogy nadrágját megvarrja s csak azután fog lefeküdni. Hogy mikor feküdt le és másnap reggel mikor kelt fel, nem tudja, mert ő 1½ órákor kelt fel s ekkor K. A. szolgát, szokásához híven, az ágya előtt felöltözve, imádkozva találta.

K. A., a rendház papjainak bementése szerint, mindennap gyónt és áldozott, szabad idejét pedig imádkozással töltötte. A szokottnál későbbi lefekvése és korábbi felkelése azonban, miután azt kellően és elfogadhatóan indokolni nem tudta, a járőrök előtt gyanússá vált. Az előjelete utáni puhatolások során megállapítást nyert, hogy lopásért háromízben, összesen 3 évi és 4 havi fogházzal volt büntetve. A fogházból való szabadulása után rövid idő múlva a rendház szolgálatába állt. Megállapítást nyert még, hogy hasonló minőségben a soproni bencésrendnél is szolgált s ottléte alatt a Wertheim-szekrényt annak elloptott kulcsával felnyitotta s abból nagyobb mennyiségű arany-, ezüst- és papírpénzt lopott el.

Ezen adatok megszerzése után a járőrben megerősödött az a gyanu, hogy ezt a lopást is K. A. szolga, vagy annak irányítása mellett, a fogházban vele együtt volt, időközben kiszabadult társai követhették el.

Ezekután az örsnek első teendője az volt, hogy úgy Sopron, valamint a szomszédos vármegyék örseit, rendőrkapitányságait és a budapesti államrendőrfőkapitányságot a tettesek nyomozása iránt, az összes fegyintézeteket és börtönigazgatóságokat pedig az utóbbi időben szabadult rovtöltmúltú egyének neveinek közlése iránt megkereste.

K. A.-t a járőr őrizetbe vette, de nevezett úgy a régebbi, mint ezen cselekmény elkövetését, valamint az ellene megállapított előző büntetéseit is konokul tagadta. Erősen hangoztatta, hogy évek óta igen vallásos, sokat imádkozik, sokszor gyónik és áldozik. Az eléjétart adatok hatása alatt, későbbi kikérdezései során, félrevezető beismerő vallomást tett.

Első beismerése szerint a lopást egyedül követte el. Az áldoztatókelyhet és szentségtartót ruhába csomagolva, a rendház padlására vitte s ott rejtette el. A vasajtó megfúrásánál használt fúrót, a falbontáshoz, valamint a szentségtartószekrény felfeszítéséhez használt vésőt pedig a padláson eldobta. A rendház padlásának eredménytelen átkutatása után ezen beismerő vallomását visszavonta.

Második beismerése szerint a lopást két általa megnevezni nem tudott, templomfestőnek mondott társával együtt követte el. A szentségtartót és áldoztatókelyhet azok értékesítése végett, míg a fúrót és vésőt, mint saját tárgyaikat, magukkal vitték. A cselekmény elkövetése után abban állapodtak meg, hogy a tárgyak értékesítése után öt értesítik, neki Szombathelyen találják adnak s ott a tárgyakért kapott összeget maguk között elosztják. Utóbbi beismerése alapján 1926 május 10-én a soproni kir. ügyészségnek elfogva átadatott.

A folytatólagos nyomozások során ezen utóbbi beismerő vallomása is valótlannak, illetve félrevezetőnek bizonyult, mert 1926 május 12-én 16 órakor a csornai tűzoltószertár előtti téren lévő kavicsrakás között játszadozó gyermekek, a rendháztól 300 méter távolságra, az ellopott szentségtartót és áldoztatókelyhet a kavicsrakásban megtalálták. A szentségtartó három darabra törve került elő, az áldoztatókehelyről a kereszt szintén le volt törve, de az a leggondosabb keresés dacára sem volt megtalálható. Az előkerült tárgyakon piszkos, sáros kezekről eredő ujjlenyomatok voltak, de azokat rögzíteni nem lehetett s így személyazonosság megállapítására alkalmasak nem voltak. K. A. gyanúsítottat a nyomozás további folytatása végett a soproni kir. ügyészségtől kikérve, egy járőr Csornára kísérte. Gyanúsított hosszabb kertelés után ismét beismerő vallomást tett. Előadta, hogy szándéka a pénztárszekrény feltörése és az ott található pénz ellopása volt. Gyenge fúró, véső és feszítővas szerszámaival a vasajtón behatolni nem tudott. Ezután elhatározta, hogy a torony első emeletén a pénztárszoba hátsó falát bontja ki és úgy próbálkozik a pénztárszobába bejutni. Miután azonban ezen munkája sem nyújtott eredményre kilátást, végül is elhatározta, hogy a templomból a szentségtartót és áldoztatókelyhet fogja ellopni. Ezen cselekmény elkövetését könnyen végrehajthatónak vélte, mert a sekrestye kulcsa a szobájukban volt elhelyezve. A sekrestye ajtaját felnyitva, a főoltárhoz ment, ahol a szentségtartó volt elhelyezve. A főoltár tabernákulum-ajtaját vésővel felfeszítette, a szentségtartót és áldoztatókelyhet kivette, a kehelyben volt ostyát pedig az oltár elé kiborította. A szentségtartóról a keresztet letörte, hogy annak valódi arany vótáról meggyőződjék, de sietés közben a helyszínén felejtette. Fenti tárgyakkal az éj leple alatt a rendház főbejárati kapuján ment ki. A tárgyakat a rendház közelében lévő tűzoltószertár előtt volt kavicsrakásba helyezte el abból a célból, hogy ha az izgalom lecsillapodik s a nyomozás is befejeződik, onnan előveszi és értékesíti. A szentségtartót azért törte darabokra, mert egészen a kórákásban elhelyezni nem tudta. Azután az elől jelzett cselédlakás kerítésén keresztül a parkhelyiségbe bemászott, hol a fúrót, vésőt és feszítővasat a bokrok közé dobta. Ezen szerszámok azonban ott hosszú és tüzetes keresés dacára sem voltak megtalálhatók. Gyanúsított cselekményeinek bizonyítására a pénztárszoba vasajtájának megfúrásai helyeit, a falbontás helyét, a főoltár-tabernákulum feltörési módját, abból a szentségtartó és áldoztatókehely kivételét, az ostya kiöntési helyét, a rendházból való távozási és odaváló visszavonulási útját és a parkhelyiségbe történt bemászási helyét a csornai község háza fogdahelyiségében sajátkezüleg egy papírlapra lerajzolta. Azután pedig bizalmi egyének jelenlétében ezeket a helyeket az elkövetés és az ottani megjelenés sorrendjében bemutatta.

Gyanúsítottat ezek után újabb jelentéssel a soproni kir. ügyészségnek adták át.

A csornai rendház templomába történt betörés után sorozatosan követettek el hasonló bűncselekmények a szomszédos Győr megye területén is. Ezeknek elkövetése arra engedett következtetni, hogy a tettesek azonosak lehetnek a csornai templombetörő többi társaival, akiket K. A. szolga megnevezni hajlandó nem volt.

1926 május 6-án virradóra a szomszédos Kóny községben a gyógyszerár külső ajtaját a zár körül ugyanolyan nagyságú fúróval, mint a csornai rendházi pénztárszoba vasajtáját, ismeretlen tettesek megfúrták. A zárat az ajtóról levették, mire az kinyílt. A belső ajtó üvegtáblájának betörésével járó zajra a gyógyszerész felébredt, lámpát gyújtott, mire a tettesek, anélkül, hogy bármit is ellophattak volna, elmenekültek.

1926 május 7-én virradóra Győr megye, Enese községben N. N. ottani lakos záratlan kamrájából 1 darab használt kerékpárt 2 millió korona (160 P) értékben loptak el az ismeretlen tettesek.

1926 május 9-én virradóra Győr megye, Ásvány községben a Hangya szövetkezet lakattal bezárt ajtaját, a lakat lefeszítése után, ismeretlen tettesek felnyitották, a szövetkezet üzlethelyiségébe behatoltak, ott a pénzesfiókban talált 6,500.000 koronát (520 P) magukhoz vették és ismeretlen irányba elmenekültek.

Ezek után a nyomozóközegek arra a meggyőződésre jutottak, hogy valamennyi bűncselekményt ugyanaz a tolvajszövetség követheti el. A nyomozás szálai mindinkább a főváros, illetve a közeli szomszédos cseh határ felé irányultak. A tettesek kézrekerítése végett most már a Dunántúl összes őrsi, rendőrkapitányságai, valamint a budapesti főkapitányság is vállvetve akcióba léptek, egyelőre azonban eredmény nélkül.

A lopások nyomozása alkalmával Cs. S. járőrvezető a hédervári őrsről, Ásvány községben érdeklődés céljából többek között N. N. ottani lakos, cipésmesterhez is betért. Beszélgetés közben a járőrvezető a cipésmestertől megtudta, hogy előző napokban járt nála egy jobb öltöztető, munkáskinézésű fiatalember és fia után érdeklődött, ki akkor a szegedi csillagbörtönbe volt bezárva lopás miatt. A cipésmester megkérdezte a fiatalembert, hogy honnan ismeri a fiát, mire az csak annyit válaszolt, hogyha a fia hazajön, mondja meg neki, hogy a Misi itt volt, üdvözl. Azután eltávozott. A hédervári őrs Cs. S. őrmester járőrvezető jelentésére a szegedi csillagbörtön igazgatóságát megkereste aziránt, hogy Misi nevű egyén a börtönben kivel volt együtt bezárva és mikor szabadult ki a börtönből. A börtönigazgatóság értesítése szerint akkoriban N. Mihály nevű, mezőberényi születésű és illetőségű, többrendbeli betöréses lopás miatt elítélt géplakatossegéd szabadult ki a börtönből, ki N. N. ásványi cipésmester fiával együtt volt bezárva.

A hédervári őrs megkeresésére a mezőberényi őrs N. Mihályt 1926 május 25-én elfogta és nyomozás végett a hédervári őrsnek átadta. N. Mihály az ellene felmerült lopások elkövetésére történt kikérdezésekor a hédervári őrs nyomozó járőreinek a Győr megyében felsorolt összes lopásokat beismerte s a járőrnek azt a kijelentést tette, hogy menjenek Csornára és ott kezdjék meg a nyomozást, mert az ottani rendházba is ő tört be. Csornára kísérve, beismerte és előadta, hogy 1926 május 2-án indult el Mezőberényből Budapestre munkakeresés végett. Elindulásakor 1 darab furdancsot, 2 darab feszítővasat, 2 darab 8 mm-es és 1 darab 20 mm-es fúrót vett magához. Miután Budapesten munkát nem kapott, onnan május 4-én vonattal Győrbe, majd Csornára utazott. Szerszámait ruháinak zsebeibe helyezte el. Csorna község összes utcáit még aznap bejárta és betörésre alkalmas helyet keresett, anélkül, hogy

valakivel is beszélt volna. A betörésre legalkalmasabbnak és legérdemesebbnek a rendházat találta, mert annak külsejéről ítélve, azt gondolta, hogy grófi, bárói vagy legalább is gazdag úri kastély. Feltűnés nélkül átvizsgálta a rendházat övező kőkerítést, hogy azon hol lehet a legkönnyebben bejutni. Még aznap este 21 óra tájban a kőkerítésen keresztül a parkhelyiségbe bemászott. Ott körülnézett és kiszemelte a rendházba való bejáratot. A parkból az udvarra vezető kapu tolozárát félretolta, a kaput benyomta és így az udvarba jutott. Az udvarban a záratlan ajtókon keresztül könnyűszerrel bejutott a rendházba. A földszinti folyosóra érve, hallgatódzott s hogy semmi mozgást sem észlelt, az első emeletre ment fel. Ott több ajtót villamos zseblámpájának világítása mellett megnézett. A folyosó végén egy kilincs nélküli vasajtót talált, mire az a gondolata támadt, hogy a pénz és értéktárgyak abban a szobában lehetnek. Zseblámpájával világítva, a nála volt 8 mm-es fúróval az ajtó alsó részét megfúrta, hogy annak vastagságáról meggyőződjék. Azután az ajtót a zár körül még két helyen megfúrta. Miután az ajtó zárját a fúrási kísérletekkel meglazítani nem sikerült, a feszítővassal a kulcslyukon keresztül próbálkozott az ajtót felfeszíteni. Szerzői azonban gyengének bizonyultak, mire munkájával felhagyott.

Miután a pénztárszoba folyosóra nyíló vasajtóján behatolni nem sikerült, elhatározta, hogy az abba való bejutást az oldalfal kibontásával fogja megkísérteni. Az emeletről a földszintre ment s onnan a toronyfeljáraton a pénztárszoba oldalfalához jutott. A nála volt feszítővasakkal a fal bontásához fogott. Abból több téglát ki is feszített. Miután arra a meggyőződésre jutott, hogy az erős fal kibontása sok időt vesz igénybe, a nagy zörejt észreveszik és ottlétét felfedezik, a fal bontásával is felhagyott.

Azután a helyiségben tovább kutatva, a sekrestyébe, majd azon keresztül a templomba jutott. Ott az öröklámpa világítása mellett a főoltárt fedezte fel. Hogy munkája és fáradozásai eredménytelenek ne maradjanak, az oltárhoz ment, a szentségtartószekevény ajtaját kifizésítette és az abban elhelyezve volt szentségtartót és áldoztatókelyhet kivette. A kehelyből az ostyát az oltár elé öntötte. Azután, hogy azok valódi arany voltáról meggyőződjék, a keresztet úgy a szentségtartó, mint a kehelyről letörte. Sajnálattal állapította meg, hogy a tárgyak nem valódi, hanem csak futtatott aranyak. A tárgyakat magához vette és a rendház főbejárati kapujának tolozárjait eltoltva, a kaput kinyitotta és azon keresztül az utcára ment. Itt megjegyezte, hogy a toronyóra éppen hármat ütött.

Miután már virradni kezdett, tartott attól, hogy meglátják, a rendház közelében lévő tűzoltószertár közelébe ment, ott a tárgyakat tüzetesen átvizsgálva, megállapította, hogy a szentségtartó vasbói, míg a kehely ezüstből készült s mindkettő csak arannyal futtatott és kis értéket képviselnek. Ezért nem tartotta érdemesnek azokat magával vinni, hanem az ott volt kavicsrakásba a kezével vajt gödörbe helyezte és útját Kóny község irányában folytatta.

N. M. tettét bizalmi egyének jelenlétében mutatta be. Azt azonban tagadta, hogy társai lettek volna. Tettét egyedül hajtotta végre.

N. Mihály a többi betöréses lopások kinyomozása végett a csornai örs által az illetékes örsöknek adatott át, melyek őt a nyomozás lefolytatása után a győri kir. ügyésznek adták át.

Az ellopott tárgyak és a pénz legnagyobb részre megkerült, miáltal a károsultak is némileg kárpótoltak.

A soproni kir. törvényszék 1926 október 21-én hozott ítéletével, miután a cselekmény elkövetését úgy K. A., mint N. Mihály külön-külön és egyenlő végrehajtási mozzanatok szerint ismerték be, mindkettőjüket bűnösnek mondta ki és 4—4 évi fegyházbüntetésre ítélte. N. Mihályt a győri

kir. törvényszék, a soproni kir. törvényszék által hozott 4 évi fegyházbüntetésnek a betudásával, összébüntetésül a Győr megyében elkövetett betöréses lopásokkal együtt 12 évi fegyházra ítélte.

Kétségen felül bebizonyítottak lehetett venni, hogy nevezettek a betörést együttesen követték el, csak nem akarták egymást elárulni, inkább külön-külön magukra vállalták az egész cselekményt.

Nem mulasztható el, hogy az idegenek utáni annyira fontos érdeklődésnek ezen bűncselekmények elkövetésénél is megvolt a gyümölcse. Ha Cs. S. őrmester N. N. cipésmesterrel nem érintkezett volna, e cselekmények időmulva feledésbe mennek, kiderítetlenül maradnak s a tettesek nem nyerték volna el méltó büntetésüket, tovább garázdálkodtak és a békés, szorgalmas polgárokat továbbra is izgalomban és rettegésben tartották volna.

Fent leírt esetekből látszik, hogy a csendőrnek mennyire fontos felügyeleti területén úgy szolgálatban, mint szolgálton kívül is, de különösen a bűncselekmény elkövetése után a nyomozószolgálat közben az idegenek után puhatolnia. Ezen puhatolása alkalmával ne elégedjék meg csupán a községek és tereptárgyaknál való megjelenéskor a községi bíró, jegyző, tanyatulajdonos, stb.-től vett értesülésekkel, hanem az utasítások keretén belül megengedett módon nagyon célszerű és szükséges, ha ipari műhelyekben, üzletekben (hol egyben ellenőrzést is fogatosíthat) is érdeklődik a neki szükséges dolgok és idegenek iránt, mert így egyszerre két hasznos munkát végez.

Régi és igen bevált tapasztalat, hogy a betöréses lopásokat, de különösen a technikai eszközökkel végrehajtottakat szakbeli munkanélküli iparosok szokták elkövetni.

Elkövetés előtt az egyes községekben leginkább szak társaikat, de más ipari munkásokat is szoktak felkeresni. Ezeknél munka után érdeklődnek, de már megtörtént az is, hogy egyeseket, mint a helyi viszonyokkal jól ismerőst, maguknak bűntársul megszereztek. Ilyen megjelenéseik alkalmával sokszor elvétele, egy elejtett szóval hagynak vissza oly adatokat és jelenségeket, melyeket a csendőr, ha figyelmes, legtöbb esetben nagy jelentőségűnek vehet és nyomozásnál értékesíthet. Amit a fent leírtak is bizonyítanak.

CSENDŐR LEKSZIKON.

140. Kérdés. Kihágás-e, ha valaki a késő esti órákban ki nem világított cséplőgéppel csépettet?

Válasz. Oly országos érvényű jogszabályt, amely a cséplőgépek cséplés közben kivilágítását írta elő, nem ismerünk. Nincs kizárva azonban, hogy helyhatósági szabályrendeletben erre vonatkozó intézkedés fellelhető, a szerűskertek kérdésének szabályozásával kapcsolatosan.

A csendőrnek módjában van helyszíni szemle útján megállapítania, hogy a ki nem világított cséplőgép veszélyeztet-e az élet és testi épség biztonságát. Minthogy a cséplés lakháztól távolos szerűskertekben, avagy pajtában és csűrben történik, rendszerint csak arról lehet szó, hogy a gépnek sötétben működése veszélyes-e gépet kiszolgáló személyzetre. Feltehető, hogy a sötétség megakadályozhatja a kazán műkö-

désének kellő figyelemben tartását, valamint a gépen levő védőkészülékek (szíjakon, dobnyíláson) hatásosságát. Jogában áll a csendőrnök ezt észrevétel tárgyává tennie s a csépelgetőt a veszedelemre figyelmeztetnie. Ha e figyelmeztetésre nem hajolnak, tegyen jelentést az illetékes iparhatóságnak, avagy értesítse a kerületi iparfelügyelőt. Ezeknek áll hatáskörében e tárgyban rendeleteket kiadni. Ha a munkaadó az ilyen rendeletet nem teljesíti, az 1893: XXVIII. t.-c. 38. §-ába ütköző kihágást követi el.

141. Kérdés. Jogában áll-e a vendéglősnek a helyiségében botrányt okozó vendéget kiutasítania? Jogában áll-e a vendéglősnek ettől a vendégtől a kiszolgálást másokra megtagadnia?

Válasz. A botrányt okozó vendéget a vendéglő helyiségéből jogszerűen ki lehet utasítani, sőt ha ellenáll, karhatalommal is el lehetávolítani. Nyilvános helyiségben botrányt okozása rendszerint valamely bűncselekmény tényálladéka is magában foglalja (becsületsértés, ingó vagyonrongálás stb.), de mindenesetre a közrend és köznyugalom olyan megháborítása, amelynek a hatóság közrendészeti szempontból tartozik elejét venni. A helyhatósági szabályrendeletek egyébként ezt szintén kifejezetten tilalmazni szokták s az ilyesmi büntetést von maga után.

De következik ez a vendéglői üzlet tulajdonosának egyéni jogából is, mert neki van joga elsősorban meghatározni, kiket szolgál ki üzletében s elsősorban az ő kötelessége fenntartani a rendet üzletében.

Kényessé akkor válik különben a kérdés, ha a vendéglős, minden közvetlen előzmény nélkül, vagyis anélkül, hogy erre a vendég okot adna, megtagadja a vendég kiszolgálását a megokolással, hogy neki nincs helye a vendéglőjében. Ez a vendégre nézve sértő, mert végre is egy, a közönségnek nyitva álló, nyilvános üzletbe mindenki jogosan bemehet, hogy pénzért kiszolgálják. Olyan jogszabály viszont nincsen, amely az ilyen üzlettulajdonosoknak kifejezetten biztosítaná azt a jogát, hogy tetszésük szerint megtagadhatják egyeseknek, akiknek személye nekik nem tetszik, a kiszolgálást. Ilyen jogot nagyon kevés üzlettulajdonos igényelne magának, hiszen semmiféle üzletembernek nem érdeke az üzletfelek elriasztása.

A vendég ilyenkor becsületsértésért szokta feljelenteni a vendéglőst. A becsületsértési perben a vendéglősnek bizonyítania kell, hogy jogosan tagadta meg az illetőnek a kiszolgálást, hivatkozva esetleg a vendég korábbi garázdálkodásaira, mert ha ilyen jogos okot nem igazol, becsületsértés miatt elítélik.

142. Kérdés. A gyanúsított zseborát ad kölcsön egy napra a sértettnek. A sértett a gyanúsított kérésére a zseborát másnap nem adja vissza. Néhány nap múlva gyanúsított összehatallozik a sértettel s a zseborát észrevétlenül kivieszi a sértett zsebéből s magával viszi. Követett-e el lopást?

Válasz. A cselekmény nem lopás, mert a lopás tárgya csak idegen dolog lehet, vagyis az, ami a másé. Itt a gyanúsított saját holmiját vette el mástól, tehát a lopásnak egyik lényeges tényálladási eleme az idegen ingóság átvétele s természetesen a jogtalan eltulajdonítás célzata is, a cselekményből hiányzik.

143. Kérdés. A gyanúsított több 2—3 méter hosszú dorongot fektet keresztül az országúton abból a célból, hogy az arra haladó gépkocsiknak kárt okozzon. Egy gépkocsi beleütközik a dorongokba, a kerekek megrongálódása árán elkerüli a nagyobb veszedelmet, a nyomban utána érkező gépkocsi a dorongok miatt azonban felborul s a benne levő két utas az útszéli árokba vágódván, szörnyethal. Mily bűncselekmény terhelheti a gyanúsítottat?

Válasz. Az úton közlekedő egyik gépkocsi megrongálódása s a másik gépkocsiban ülő utasok halála a gyanúsított szándékos cselekményével van okozatos összefüggésben, tehát a Btk. 418. §-ába ütköző idegen ingóvagyon szándékos rongálásának vétsége, valamint a Btk. 278. §-ába ütköző gyilkosság büntetése és a büntett kímélete miatt kell felelősségre vonni, utóbbi esetben az első gépkocsi vezetője tekintettel, aki csak véletlenül kerülte ki a halálos veszedelmet.

A gyanúsított cselekménye azért nem gondatlanság, mert tudta, hogy a gépkocsi elé tett akadály a gépkocsin levő személyek életébe kerülhet. Gondatlanság akkor lenne az ilyen cselekmény, ha ezt nem tudta volna, illetőleg erre a közönséges gondosság elmulasztásával nem gondolt, pedig a veszedelmet előreláthatta volna.

144. Kérdés. Valaki a m. kir. belügyminiszter 1924. évi 81.000. számú körrendelete értelmében könyöradománygyűjtésre (koldulásra) engedélyt kap a vármegye alispánjától. Megbetegedvén, az engedélyt szeretőjének adja át s ezután ez

jár házról-házra koldulni. A koldulást mindketten oly rendszer szerint végezték, hogy gyűjtőívet készítettek s az egyes adományokat az adakozókkal erre ráíratták, ezután pedig az egyes összegeket nagyobbra hamisították meg, nyilván abban a hitben, hogy így másokat nagyobb összegek adományozására ösztönzik. Mily bűncselekményt követett el a koldulóengedély tulajdonosa a koldulóengedély átruházásával és szeretője az átruházott engedély felhasználásával? Külön bűncselekmény-e a gyűjtőív meghamisítása? Kelléke-e az ilyen könyöradománygyűjtésnek a gyűjtőív?

Válasz. Az alispán kiadta koldulóengedély személyre szól s azt másra átruházni nem lehet. Ha az engedélyes megbetegszik, a gyűjtést valamely hozzátartozójára bízhatja, ezt azonban a hatóságnak tudomásul kell adni s mindaddig az ilyen megbízás érvénytelen, amíg a hatóság ezt tudomásul nem veszi s a gyűjtés végzőjének nevét az engedélybe be nem jegyzi.

A kérdésben felhozott eset szerint tehát az engedély tulajdonosának szeretője hatósági engedély nélkül koldulván, a Btk. 66. §-ába ütköző kihágást követte el. Ugyanezért a kihágásért kell felelősségre vonni az engedély tulajdonosát is, mint felbujtót.

A gyűjtésnél felhasznált gyűjtőívvá váló mesterkedés nem bünteti fel külön bűncselekmény tényelemeit, mert ez a gyűjtőív okiratnak nem tekinthető s az ilyen koldulásnak nem is megszabott kelléke.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség.

(36. közlemény.)

„Francia Kelet-Afrika gyarmatainak igazságügyi rendszert a főügyész, mint az igazságügyi rendszert fejének vezetéke alatt az alábbiak látják el:

- A rendőrbiztosok és segédei;
- A községi előjárók és segédei;
- A köztársasági ügyészek és helyetteseik;
- A csendőrség tisztjei, altisztjei és csendőrei;
- A gyarmati intézők, az őrhelyek főnökei s a békebíróságok mellé beosztott állami megbízottak;
- A vizsgálóbírák.

2. §. Az 1838 február 14-én kelt rendelet 48. és 53-ik szakasza az alábbiak szerint módosul:

- „48. §. A rendőrbiztosok és segédei;
- A községi előjárók és segédei;
- A csendőrség tisztjei, őrsvezetői és csendőrei;
- A gyarmati intézők és az őrhelyek főnökei működési körükben elkövetett büntettekről és vétségekről szóló feljelentéseket átvenni kötelesek.”

„53. §. A kisegítő igazságügyi rendszeti tisztok a feljelentéseket, jegyzőkönyveket és egyéb iratokat az állami megbízottnak küldik meg, aki azoknak átvizsgálása után azokat javaslatával együtt a vizsgálóbírónak küldi meg.”

3. §. A gyarmati igazságügyi és a hadügyminiszterek megbíznak azzal, hogy jelen elnöki rendeletet, mely a Francia köztársaság hivatalos közlönyében meg fog jelenni és amely a törvénytárban, valamint a gyarmati igazságügyi rendszertárban és közlése lesz téve, saját hatáskörében hajtassa végre.

Páris, 1910 június 18.

Fallières,

A Francia köztársaság elnöke.

Trouillot
gyarmati igazságügyi miniszter.

Barthou
igazságügyi miniszter.

Brun
hadügyminiszter.

A csendőrség és a mozgó rendőrség őrsői közti viszony szorosabbá tételéről szóló körrendelet.

Páris, 1911 október 1.

Az 1907 december 3-án kelt rendelettel felállított mozgórendőrség vidéki őrsének épügy, mint a csendőrségnek hivatása a büntettek és vétségek megelőzése és kinyomozása terén az igazságügyi hatóságok támogatása, ezért szükségessé vált a csendőrség és a mozgórendőrségi őrsők közötti viszony tisztázása és szorosabbá tétele.

A hadügyminiszter ebből kifolyólag a belügy- és az igazságügyminiszterekkel való megegyezés után az alábbi intézkedéseket tartotta szükségesnek életbeléptetni:

a) a csendőrség köteles mindazokról a cselekményekről, amelyek mint kémkedések vagy az állam biztonsága ellen elkövetett ténykedések jöhetnek tekintetbe, a mozgórendőrség biztosa és őrsői, valamint a határmegyékben és a tengerparti részen és azokban a megyékben, ahol katonai vagy tengerészeti erődítmények vannak, a kiküldönített különleges hatáskörrel felruházott rendőrbiztosoknak és szekciófőnököknek azonnal értesítést küldeni.

A csendőrsők kötelesek a rendőrbiztosoknak és mozgórendőrség őrsőinek, továbbá a különleges megbízatással kiküldönített rendőrbiztosoknak és szekcióvezetőknek ily tárgyban hozzájuk intézett megkereséseikre a felvilágosítást azonnal megadni.

Az őrsparancsnokok kötelesek a köztük és a fentemlített rendőrségi alkalmazottak között felmerült levelezésről a járársparancsnoknak bizalmas jelentést tenni.

b) az őrsparancsnokok kötelesek az igazságügyi rendészeti ügyekben a mozgórendőrség biztosaival és a különleges hatáskörrel kiküldönített rendőrbiztosoknak hozzájuk intézett kérdezősködésekre a szükséges felvilágosításokat haladéktalanul megadni. Kivéve az 1903 május 20-án kelt rendelet 78. és 81. szakaszaiban körülírt sürgősségi eseteket, a kérdezősködések és a válaszadásoknak mindig a járársparancsnok útján kell történniük. A csendőrség az említett tisztviselőknek, hogy azok működését megkönnyítse, az általuk vezetett nyomozás során köteles minden útmutatást megadni és megkeresésükre nekik karhatalmat nyújtani.

Ha olyan büntettekről van szó, amelyek gyors nyomozást igényelnek, vagy amelyeknek tettese szökésben van, ugyanakkor, amikor erről a köztársaság ügyészének és a járársparancsnoknak jelentést tesznek, távirati úton a mozgórendőrség őrsőit és rendőrbiztosait értesíteni kötelesek.

Ugyanígy kell eljárni akkor is, hogyha olyan lopásokról van szó, amelyeket a tettesek üzletszerűleg üznek, pl. sebtolvajlás, kirakatlopás, szállodai tolvajlás, vásári lopás, csalás, kártyajáték útján stb. és egyszóval minden olyan lopásról, amelyet a környéken felbukkant valamely szövetkezet követ el.

A különleges lopások és csalások egyes alakjainak leírásai. Zsebmetszés.

A tolvaj az áldozatnak a zsebéből a tárgyat a mutató- és a középső ujjával veszi ki, míg a többi ujjak zárkózva maradnak. A vállravezett vagy az alkarra tett felöltő vagy körgallér a kéz munkájának leplezésére szolgál. Az ellopott tárgy nem marad a tolvajnál, hanem az azonnal a cinkostárs birtokába kerül.

Egyes zsebmetszők éles késsel felhasítják a zsebet és úgy veszik magukhoz annak tartalmát. A lopásoknak ezt a fajtáját olasz zsebmetszők vezették be Franciaországba.

A zsebmetszők valóságos szövetséget alkotnak és tartózkodási helyüket állandóan változtatják. Szorgalmasan látogatják a vidéki vásárokat és különösen a vasúti állomásokon, valamint népesödületeknél dolgoznak.

A zsebmetszés egy másik fajtája könnyebb erőszakoskodással kapcsolatos. A zsebmetsző felhasználja a valamely helyen támadt lökdösődést vagy ilyet társaival idézt elő, miközben a pénztárcát a kiszemelt áldozattól magához veszi. Ezt a zsebmetszést a vonat megérkezésekor és indulásakor, a vasúti kocsiba való fel- vagy leszállás alkalmával üzik.

Kirakatosztogatás.

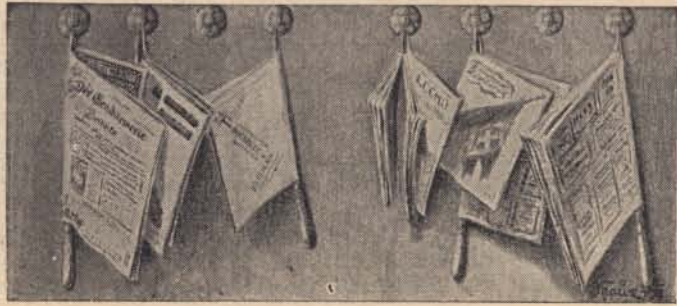
A tolvaj az utcát szegélyező kirakatokból emeli ki a tárgyakat. Ez a lopásnak egyik legegyszerűbb formája.

Raktárlopás.

A kirakattolvajlással ellentétben ez abban áll, hogy a raktárban levő dolgokat tulajdonítja el a tolvaj.

Részegek kifosztása.

A tolvaj a sétatéri padokon elaludt részeket fosztja ki. (Folytatjuk.)

LAPSZEMLE.

(Franciaország.) L'Écho de la Gendarmerie Nationale.

2361. szám.

Mahé százados a csendőrségről „A maréchausséeen keresztül” cím alatt egy művet írt, mely a csendőrség problémáit tárgyalja. A mű a csendőrség körében élenk feltűnést keltett s a szakirodalomban magasrangú csendőrtiszt emlékeztek meg róla. Így Larrieu tábornok is hosszú cikksorozatban méltatja a munkát s megjegyzéseket fűz hozzá.

Az „Előszó”-ban a csendőrség sorsáról emlékeztet meg, szövegesen a tábornok abbéli sejtését, hogy a csendőrség — mint minden intézmény — egy napon halálra lesz ítélve. Igaz, hogy a csendőrség története ellentmondani látszik ennek a pesszimisztikus állításnak. Eddig minden megrázkódtatásnál dicsőn állotta meg helyét s pályája folytatólagosan fölfelé ívelő. A sorok írója mindig kifejezte hitét rendeltetésében. De mégsem szabad túlságosan bizakodniak lenni. A csendőrség valaha az egyetlen rendőri erő volt az országban és jó szervezettel bírt. Ma azonban hatalmas vetélytársakkal küzd, melyeknek beolvasztási törekvései igen jól ismeretesek. Így tehát Mahé százados joggal tart az erről az oldalról fenyegető veszélytől. Larrieu tábornok nézete az, hogy a csendőrségi szervezetek egyesítése, mely a csendőrséget beolvasztaná, ezen intézmény végét jelentené. Valószínű, hogy ez a kaland azon személyeken keresztül megtörténhetik, akik az ország sorsáért a felelősséget viselik. Melyik hadügyminiszter engedné szétszakadni azokat a kötelekeket, melyek a polgári lakosságot a csendőrség útján a hadsereghez fűzik.

A csendőrség polgárosítása, mely a polgári rendőrség titkos célja, rettenetes veszedelmet rejt magában. Amitől félni kell, az, hogy a csendőrség elveszti tiszta jellegét. Mindig egyesek magánérdekeinek hajszolása vitte megpróbáltatásba ezt az elit testületet.

I. fejezet. A szerző művében kifejezést ad annak, hogy szükséges, hogy a csendőrség katonai jellegét, mi neki az erőt adja, megtartsa. Az intézmény története tanuskodik róla, hogy minden eltávolodás ettől a katonai szervezettől katasztrofát hozott a közérdekre s magára az intézményre is. Sőt még tovább megy a szerző s kijelenti, hogy a katonai jelleg az intézmény függetlenségének a megmentője. Ezek az eszmék igazak, nem szabad azonban megfedkezni arról, hogy midőn a csendőrség szervezete katonai, szolgálati feladatai polgáriak, ami azt jelenti, hogy viszont a túlzott katonásítás szerencsétlenséget jelentene az intézményre. A katonai és polgári jelleget egyensúlyban kell tartani.

Valaha a rendfenntartás a katonaság hivatása volt. A régi időkben ott láttuk a connétable-t (a régi Franciaországban a király helyettese) és Franciaország marsalljait, amint prévôtjaiktól támogatva büntették a bűnösöket. Ma is így van ez a kevésbé civilizált vidékeken, mint Szíriában és Marokkóban, hol a rablók erősen garázdálkodnak és a Szaharában, hol a méharisták a sivatag csendőrei.

Másképp van ez Franciaországban a mostani kormányzat alatt. A hivatali hatásköröket széttagolták s a rendfenntartás a belügyminiszter kötelességévé vált. Így osztották be a csendőrséget a prefetek mellé, akikről közvetlenül kapja utasításait. Ezért vetődött fel a mozgó köztársasági gárda kérdése is, melyről a szerző hosszabban beszél. Ezek az alakulatok a rendfenntartásra hivatottak, törzsanyjuktól, a megyei csendőrségtől el vannak különítve és így önálló, a polgári hatóságtól is elkülönített csapatnemet képeznek. Éppen azért a szerző szervezetüket nem mondja véglegesnek.

II. fejezet. „A tölténytáska fiairol” írván, M. százados a csendőri lélektanát, az őrsparancsnokot s az őrsöt jellemzi. A csendőr — írja — „végrehajít” s a végrehajtásának módja fokmérője parancsnoka értékének. (Amilyen a parancsnok,

olyan az őr!) Nincs kibékülve az új rendszerrel, hogy az elhelyezésekben sok nőt helyeznek el egyszerre. Hogy lesz bekesség a sok asszony között? A csendőrség kiegészítésének nehézségeiről is panaszkodik.

III. fejezet. A csendőrség érdekeiről való gondoskodása miatt fejet hajt úgy a szerző, mint Larrieu tábornok Plique tábornok csendőrigazgató érdemei előtt, ki kiváló vezető. Aláírja szerző véleményét a csendőrség motorizálása fejlesztésének szükségességéről is. Ő már régen szorgalmazta a megelőző szolgálat ellátására autók kiadását s az őrökön a legénységnek motorbiciklivel való ellátását. A megyei csendőrségnek a rendfenntartásra lovak is kellenek.

A központi vezetés akaratát az egész vonalon a szemlélő tábornokok viszik keresztül. Szerző véleménye az, hogy a szemlélő tábornokok befolyása a légió-parancsnokokkal szemben növeltesék. Ezzel szemben Larrieu tábornok, ki 8 évig különböző állomásokon légióparancsnok volt, azon a véleményen van, hogy a légióparancsnok hatáskörét és tekintélyét nem szabad csorbítani.

(Csehország.) Četnický Obzor.

1930. 19. szám.

Az 1928. évi költségvetés zárszámadásait bírálva, írja, hogy ebből a vaskos kötetből a csendőrségre nézve szomorú tanulságokat lehet levonni. A zárszámadásból kitűnik, hogy a hedseregnek egyáltalán nem volt elegendő a költségvetésileg megállapított 1.400.000.000 koronás előirányzat, mert azt 82.993.968.76 csk-val lépte túl. Panaszkodnak, hogy a repülők-nél azért történik annyi szerencsétlenség, mert az állam keveset áldoz a repülésre. A jelentésből kitűnik, hogy 1928-ban 78 millió koronát költöttek a repülés továbbfejlesztésére. Hát még ez is kevés? — kérdi az Obzor. A szabadságharc emlékoszlopára ebben az évben 2 milliót költöttek és 80 milliót felül lövöldöztek el töltnyek, gránátok és bombák alakjában. Százszereket áldoztak különböző szubvenciókra is. A hadsereg tehát nem panaszkodhatik. Ugyanúgy járt el a belügyminisztérium is, amely a rendőrségi tételnél csaknem 14 millió csk-val lépte túl az előirányzatot. A rendőrség ezt a hiteltúllépést létszámfeltöltéssel és a lakberek rendezésével indokolja. Más a helyzet a csendőrségnél. A csendőrségi tétel 11.5 millió csk megtakarítást tüntet fel, melyet azzal magyaráznak, hogy az alacsony létszámot jelentkezők híján nem lehetett betölteni. Az Obzor megjegyzi, hogy ez az állítás nem fedi a valóságot, mert 1928-ban igen sok jelentkező volt, köztük igen sok legionista. A megtakarításokat komolytalan állításokkal indokolják. Helytelen dolog a csendőrségen erőszakos megtakarításokat eszközölni.

A prágai bűnügyi központban még mindig mellőzik a csendőrséget s ezért Seidl képviselő interpellációt intézett a belügyminiszterhez, melyben rámutat a mostani ádátlan helyzetre és követeli, hogy a központban túlnyomóan szolgálatban megrokkant csendőröket alkalmazzanak, akiknek ezen fontos intézmény eredményes fejlesztésére és a közbiztonság érdekében való hasznosítására bőséges gyakorlati tapasztalatuk van.

Vegyes hírek rovatában közli, hogy a lap szerkesztője kihallgatásnak volt a belügyminiszterrel, akivel a csendőrség kívánságairól és azok teljesítésének módjairól hosszasan tárgyalt.

Támadja a „Č. L.”-nek a tereptan és térképolvasás érdekében köztölt — általunk is ismerttetett — cikkét, amelyet tendenciózusnak mond. A hadseregbeliek nem nyugszanak addig, míg a csendőrséget teljesen be nem olvasztották. Ennek az irányzatnak adja magát oda a „csendőrérdékeket védő „Č. L.”. Nemcsak a hadsereg, hanem a rendőrség részéről is állandóan támadják a csendőrséget, anélkül, hogy valaki is szót emelne ellenük. Legutóbb az egyik rendőrségi szaklap intéz sorozatos támadásokat a csendőrség intézménye ellen, amelynek rováására a rendőrség szaporítását kívánja és legjobb helyeken való elhelyezése érdekében száll síkra.

Egyes parancsnokságok befolyásolják az orvosokat s ehhez magasabb helyeken is segédkeztet. Nyújtanak. Egyik volt miniszter neje valakit el akart helyezni a csendőrségnél, de egyik orvosnál nem boldogult, azért a pozsonyi és a brünni sorozó orvosokat a sorozás tartamára ki kellett cserélni. Ezt minden körülményesség nélkül meg is csinálták. Sok hasonló dologról suttognak az emberek.

A hadseregben egyáltalán nincsenek megelégedve az egyenruhaváltozásokkal. Panaszkodnak, hogy rendfokozati jelvényként „csirkekaparókat” kaptak. Nem tetszik, hogy a kardkötőt a zubbony felett kell viselni, ami a csendőrségnél teljesen célszerűtlen volt. Egyes lapok ajánlják, hogy a csend-

őrség várjon a változtatásokkal, mert valószínű, hogy rövidesen újabb változások lesznek.

A prágai rendőrség lapja egy szenzációs kokaincsempészet leleplezésével dicsekszik, viszont a pénzügyőrség azt állítja, hogy a rendőrségnek ebben az ügyben semmi szerepe nem volt, mert a leleplezést és elfogást a határőrség intézte.

Mult számában az Obzor fényképet közölt, amely a Felvidéken egy kis parasztházban elhelyezett csendőrsöt ábrázol. Most felhívja olvasóit, hogy hasonló fényképeket küldjenek be nemcsak az őrökről, hanem magánlakásokról. Az ezekből készült albumot az Obzor a parlamentben tervezte közzétenni.

Egy csendőrt azért állítottak hadbíróság elé, mert az őrizetére bízott tettes, akit egyébként csak a csendőrség megsejtéséért kísérték be, kiszabadult a bilincsből és megszökött. Kiszökött, hogy a csendőrség orvos által is megállapított nasmenésben szenvedett és a tettes azalatt szökött meg, míg a csendőrség szükségét végezte. Az Obzor kérdi, hogy a szabályok érdekében helyesebb lett volna-e, ha az illető csendőr a nadrágjába ereszt? (Így!) Mindenki tudja, hogy milyen melléknevet kapott volna a lakosságtól. Adjanak megbízható bilincset és akkor nem történhetik ilyesmi.

A demokratikus republikában nagyon háttérbe vannak szorítva azok a csendőrök, akik minőségük miatt nem juthattak tanfolyamokba, vagy ott nem kaptak megfelelő minősítést és így nem léphetnek elő, sem magasabb beosztást nem nyerhetnek. Ezek toobnyire igen nagy gyakorlati tudással rendelkező öreg szolgák, akiknek többnyire csak az a bűnük, hogy nem tudtak magolni. A szidott osztrák világban ilyen embernek „plébániát”, egyszemélyes őröt adak, ahol idejét nyugodtan és becsületesen kiszolgálhatta. A mai demokratikus világban pedig, mint vétkeseket nyomják el őket. A testület szelleme ma mélyen az osztrák mentalitás alá süllyedt, mert akkor a csendőrt a törvény és az állam egyaránt védte. A demokráciának kellett jönnie, hogy másként legyen.

Kívánja, hogy mielőbb szervezzék meg a közlekedési csendőrséget, amely Németországban kitűnően bevált és megszervezését Franciaországban is éppen most tervezik. Elszervezetnek motorkerékpárokkal és különösen forgalmas helyeken első segélynyújtásra alkalmas berendezéssel is kell rendelkeznie. A nagyobb városok és kirándulóhelyek környékén e tekintetben rettenetes állapotok vannak. Ausztriában az összes vasutak és vonalak felügyelete a csendőrség hatáskörébe tartozik és ez az intézkedés ott kitűnően be is vált.

„Kétségbeesett segélykiáltás a Ruthénföldről” címmel közli egy csendőr levelét, aki 10 év óta szolgál a köztársaság keleti részén és panaszkodik az ottani kulturális és megélhetési viszonyok miatt. Az Obzor hivatkozik előbbi cikkeire és sürögő intézkedést kíván.

A közigazgatási csendőrtisztek megválogatásánál egyáltalán nem tanúsítanak olyan óvatosságot, mint a csendőrök-nél. Egyiknek egész rokonsága büntetett előéletű, sőt börtönben is vannak hozzátartozói. Ő maga egyike a legnyersebb előjáróknak. Nem gondolnak arra, hogy egyes tulajdonságok átöröklődnek és ami egyik testvérnél már kiütött, előbb-utóbb kitör a másikon is?

Záró cikkében részletesen ismerteti a szemleközben agyonlőtt Vydensky őrmester ügyében Nowack törzskapitány és Trtilek főrmester ellen megindult eljárás legfelsőbb katonai törvényszéki tárgyalását, amely — mint írtuk — a törvényszéket új tárgyalásra utasította.

A tárgyalás egyik érdekességeként felemlíti, hogy a bíróság félóra hosszat tanácskozott a döntésről, de az ezen idő alatt meghozott ítéletet több mint egy óra hosszat olvasták fel. Valószínű tehát, hogy az ítéletet nem a tárgyaláson hozták, hanem már előre elkészítették. Az elhunyt csendőr özvegye a Masaryk-alapból kapott végkielégítésen kívül az általános csendőrbiztosítás keretében is 10.000 koronát kapott, mindezen összegekből azonban igen bajosan nevelheti fel két árváját.

A lapot az állatvédő egyesület felhívásával fejezi be.

Furcsa dolgok adódnak elő a világon; némely emberrel sokáig élünk együtt, baráti lábon állunk és egyszer sem beszélünk vele őszintén, lelkünk mélyéből; más emberrel meg alig hogy megismerkedünk s immár: vagy mi neki, vagy ő nekünk, mintha gyónnánk, mindent elmondunk, elbeszélünk.

Turgenyev.

A csendőr és a fürdőtrikó

A nyár közeledik a vége felé, de a mi kis dunamenti fürdőhelyeinken több nőt lehetett látni teveszőrmellényben és gyapjúpullowerben, mint fürdőtrikóban. Már-már azt hittük, beköszönt az ősz, anélkül, hogy az elmaradhatatlan nyári témáról, a magyar csendőrrel, a fürdőruhás nyaralókról és a hazai maradi viszonyoknak a külföldivel összehasonlításáról a „Panaszos levelek” rovatában bármit is olvashattunk volna. De a tradíció nem azért tradíció, hogy csak úgy egyszerűen feledésbe menjen. Nyár utóján végre mégis szemünkbe ötlött az egyik újságban az írás, amelynek elmaradását nem is tudtuk volna megmagyarázni. Az ismeretlen író a Lidóról ír, többek között így: „Itt úgy látszik nem olyan szigorú az erkölcsrendészet, mint nálunk; este 7—8 óráig senkinek eszébe sem jut levetni a pizsamát vagy a fürdőtrikót. Mindenki úgy megy ebédhez, még pizsama nélkül is. Nálunk — folytatódik az írás — éppen mostanában történt, hogy egy külföldi hölgyet feltartóztatott valahol a csendőr, mert fürdőtrikóban igekezett a strandra, stb., stb...” és a továbbiakban kifejti, hogy ez a túlszigorú erkölcsrendészet mennyire árt a mi idegenforgalmunknak.

Nincs igaza annak, aki a magyar csendőrről — jó vagy rosszhiszeműen — a maradiság bélyegét süti rá és oly beállításban szerepelteti, mintha elvből ellensége lenne mindennek, ami újszerű és modern. Mi nagyon jól tudjuk, hogy vannak értékek és hamis értékek, hogy vannak erkölcsök és álerkölcsök és általában, úgy hisszük, eléggé begyakorlott szemmel tudunk disztíngválni, hogy mi a valóság és mi csak látszat. Tisztában vagyunk azzal is, hogy a fél- vagy háromnegyedetelenre vetkőzött nőben vagy férfiban nem kell feltétlenül a romló erkölcsöknek egy-egy Faunját vagy Nimfáját látnunk, hanem — legtöbb esetben — felvilágosodott embereket, akik a víznek, napnak és levegőnek gyógyerejét ismerve, a fizikumot erősítik s ezzel együtt munkaképessé, rugalmassá teszik a szellemet. Az erotika levegője nem sürűbb, nem bomlasztóbb a strandolók feje felett, mint volt például a napkirály idejében, amikor a fehérparókás, rizsporos dámákból, Pierett-arcukon kívül csak az aranycsatos cipellő orrocskája látszott s tudjuk nagyon jól, hogy az erkölcsösség és erkölcstelenség szempontját nem lehet csak a fürdőtrikónak centiméterrel való méregtetésével vagy más hasonló intézkedéssel elintézni.

Van azonban egy lényeges valami, ami a két felfogást divergáló irányba juttatja és a látszólagos ellentétet a magyar csendőr és a modern felfogás között megteremtí. És pedig: mi hozzá vagyunk szokva, hogy mielőtt összehasonlításokat csinálunk és mielőtt az összehasonlításokból következtetéseket vonunk le, legelőször is azt vizsgáljuk, hogy az azonos végkövetkeztetés leszüréséhez valóban megvannak-e az összehasonlítás alapfeltételei? Azonos-e a Lido például Nagymarossal? Azonos-e a Lido Excelsiorjában fürdőtrikóban dinéző hölgy — mondjuk magyarul — Feketénével,

akinek Nagymaroson másfél kilométer utat kell megtennie a község főutcáján, felöltözött, napi munkájukkal foglalatosskodó sváb parasztok között. Mi a Lido, — mi Nagymaros? A Lido: fogalom, amely magában rejtli a tengert, a hosszan elnyúló homokstrandot, egy kicsit a mondainséget, egy kicsit a meztelenséget, a pompát, szórakozást, üdülést, hazárdjátékot és flörtöt. Hely, amely csak kávéház, vendéglő, cukrászda, szálloda és villalak minden más pedig csak ennek a nehezen meghatározható fogalomnak a tartozéka. Nagymaros ezzel szemben ugyanolyan dunamenti község, mint a többi sokszáz; derék, szorgalmas svábok lakják, akik jó pénzért kiadják ugyan a nélkülözhető lakhelyiségeiket a nyaralóknak, de ők maguk sohasem strandolnak és idegenkedve nézik, ha a strandfürdő körülkerített helyén kívül, az iskola, templom, községháza előtt s általában a község belterületén egy-egy Feketéné ellet a meztelen testre felöltött strandkabátban, mert ezeknek a strandkabátoknak sajátlagosságánál fogva éppen akkor táru a felöltözött járókelők szemei elé tabló (ez alatt a tabló alatt tetszetős vagy kevésbé tetszetős látványt kell érteni), amikor azt a nagymarosi környezettel és milióval a legkevésbé lehet összeegyeztetni. Röviden: ami természetes, izléses, divatos, szokásos a Lidón, — az Nagymaroson erősen a jóízlésbe, sőt a törvénybe ütköző lehet. Ha tehát a csendőr azt a bizonyos külföldi fürdőruhás hölgyet egy ilyen helyen valahol tényleg feltartóztatja (nem hallottunk róla), az nem azért történt, mintha maradi lett volna, hanem, mert kénytelen volt „nagymarosi” szemmel nézni azokat a dolgokat, amiket a panaszos levél írója „lidói” szemmel látott.

Hadnagyavatás a Ludovika Akadémián. Kormányzó Úr Ö Főméltósága 1916-ban elhunyt volt urakodunk, I. Ferenc József 100-ik születésnapjára való tekintettel, ezúttal nem augusztus 20-án, hanem augusztus 18-án avatta hadnagyokká a Ludovika Akadémia IV. évfolyamát végzett akademikusokat. Az ünnepség az ősi alma mater falai között már reggel fél nyolckor kezdődött. A díszteremben kihirdették a hadnagyi kinevezéseket, kiosztották a Ludovika Akadémia elvégzését tanúsító oklevelet és a ludovikas-gyűrűt. Fél kilenckor katolikus és protestáns intenzistákat következett, amelyen a lelkészek búcsúbeszédet intéztek a felavatandókhoz. Ezután ünnepélyes keretek között átadták Bersuder István IV. évfolyamot végzett akademikusnak a Nemzeti Kaszinó „Széchenyi István” alapítványának hozadékát, Visy Lajos és Barra Zsigmond felavatásra került akademikusok pedig egyéb jutalomban részesültek.

A nyilvános ünnepség 11 órai kezdettel az akadémia nagyrétjén folyt le. Az akademikus-zászlóalj, üteg és műszaki század parancsnokaikkal az élükön díszoszlopban várták a legfelső Hadúr érkezését. Az oszlop jobbszárnyán a felavatandó hadnagysók és az Akadémia tanárai helyezkedtek el. Szemben, a Ludovika-szobor előtt felállított emelvényeken a katonai és polgári előkelőségek foglaltak helyet, két oldalt pedig a meghívott közönség. Gömbös Gyula honvédelmi miniszter és a tábornoki karon, valamint a fegyveres erőstületek kiküldöttein kívül megjelentek a felavatási ünnepségen: gróf Mikes János szombathelyi és Rott Nándor veszprémi püspök, Sztranyavszky Sándor és Bárcziházy István államtitkárok, gróf Apponyi Albert és felesége, gróf Csekonics Iván, gróf Zichy Aladár, Bezegh-Huszágh Miklós főkapitány s a politikai és társadalmi élet számos kitünősége.

Tizenegy órakor felharsant a díszjel. A Kormányzó a Himnusz hangjai mellett először az akadémia főépülete mögött álló Ferenc József-szoborhoz ment, amelyre a király születésének 100. évfordulója alkalmából bronzkoszorút helyezett el ezzel a felírással: I. Ferenc József király dicső emlékének — Horthy Miklós, 1930. VIII. 18.

Ezután a kormányzó kíséretével együtt ellépett a kivonult csapatok arcvonala előtt. Amidőn a fogadás véget ért, vitéz nemes Szinay Béla tábornok, akadémiaparancsnok, lelkes beszédben szárnyra bocsátotta az ősi fészket elhagyó új ludovikásnemzedéket. Majd a Ludovika zászlaja előtt az ünnepélyes eskütelét következett, amelynek végzetével a rangban legidő-

sebb hadnagy, *Bersuder István* tolmácsolta az újonnan felavatott tisztek hódolatát a legfelsőbb Hadúrnak. Beszéde végeztével a felavatottak kardot rántottak és a pengék csengése közben kiáltottak a ludovikások jelmondatát: „A Hazáért mindhalálig!” Ezután a kormányzó az emelvényről előlépve, a következő beszédet mondotta:

„Köszönöm a hadnaggyá avatott bajtársaid nevében is mondott üdvözlő szavakat. Lelkesedéssel ismételted meg az élet-halálra szóló esküt, hogy véretek utolsó cseppjéig igaz harcosai lesztok a nemzeti eszmének és az ezeréves Magyarországnak. Látom, hogy dacos elszántsággal indultok meg a magyar igazság útján, melyen nem állunk meg, amíg meg nem gyógyul a Magyar Lélek.

Az avatás azért esik kivételesen a mai napra, mert ma ünnepeljük felejthetetlen nagy királyunk, megücsöült I. Ferenc József öfélése születésének századik évfordulóját és az ő dicső személyében egy katonai eszményképet akartam elétek állítani. Mint uralkodót, csak az utókor történetírói fogják őt egész nagyságában méltatni, majd akkor, ha meglesz a kello történelmi távlat. Azonban már most meg lehet annyit állapítani, hogy hosszú uralkodása alatt Magyarországnak — korszerű alapokra fektetve — a békés és biztos fejlődésnek olyan arany korszakát élte át, amely szinte példátlan történelmünkben. Amidőn a trónra került, Európában forradalmi láz vonaglott végig és ilyen háttér mellett a legnehezebb viszonyok közepette történt szomorú eseményekért senki sem teheti a 18 éves ifjút felelőssé.

Utolsó évei háborús zajba fultak; közismert tény azonban, hogy ő sohasem akarta a háborút. Rajta kívül álló események, minden oldalról fenyegető érdektámadások, orkán erejével sodorták a monarchiát a háborúba és ezáltal trónt és országot a szörnyű balsors felé.

A mai leegyszerűsített viszonyok között hazánkban még a független és gáncsnélküli honfiak sincsenek politikai vagy más közérdekű kérdésekben egy nézetet; mennyivel nehezebb volt a monarchiában összefoglalt államok és fajok versenyében a kivezető utat megtalálni. Gyakran csak az ő bölcsesége és határtalan életpasztatlata indíthatta meg újból a monarchia kátyuba rekedt szekerét. Éles szemét, mely átlátott mindenben, csodálatos emlékezőtehetségét, páratlan szorgalmát mindenki ismerte. Az uralkodói erényeknek és kötelességteljesítésnek Európaszerte méltott és tisztelt mintaképe volt.

A Gondviselés különös kegye megengedte, hogy őt évet tölthettem közvetlen közelében. Ezalatt az öt év alatt lelkem nemcsak az uralkodónak és legfelsőbb hadúrnak kijáró hódolattal és tisztelettel telt meg, hanem mérhetetlen szeretettel is és bámulattal adóztam páratlan, nemes, jóságos és minden körülmények között lovagias egyéniségének. Mint izzig-vérig katona, át volt hatva attól, hogy az állam talpköve a rend, biztonság, jólét és boldogság záloga: az erő.

Előkelőbb mintaképet nem állíthatok elétek és ezzel is adózni akarok a nagy uralkodó emlékének, születésének centenáriuma alkalmából.

Még egy évfordulónak ünnepe teszi különösen emlékeztetéssel az ideai hadnaggyi avatást: Szent Imre árpádházi herceg 900 éves jubileuma. A keresztény fiú mintaképének emlékére rendezett magyar ünnepre a világ minden tájáról jött vendégeket üdvözölhetünk most körünkben.

Ez az ünnep felelevenítette Szent István első királyunk híres „Intelmeit”. Ezek közül egyet, a „vitéznek járó tisztelességről”, azaz a minden rendű és rangú katonákkal való bánásmódról szólót, ajánlom különösen figyelmetekbe. A nagy király fiának többek között a következő tanácsot adja: „Uralkodjál mindnyájuknak felette békességesen, alázatosan, szeliden, haragnak, kevélységnek és gyűlölségnek nélkül, mindig elnédben tartván, hogy mind az embereknek egy állapotjuk legyen és hogy semmi fel nem emel, hanem ha az alázatosság és hogy semmi meg nem aláz, hanem ha a kevélység és gyűlölség.”

Tartsátok ezt az intelmet mindig szem előtt, ha mint parancsnokok szerepeltek alárendeltekkel szemben. Elérkezett ismét az az idő, amikor kizárólag magyar előjárója vana magyar katonának. Fajunk bővelkedik a katonai erényekben, de neveljétek és vezessétek fegyvertfogó fiait szeretettel, mert csak így lehet értéküket a legnagyobb mértékre fokozni. Isten vezéreljen benneteket nemes életpályátokon!

A felemelő hatású ünnepséget a ludovikás-induló hangjaira feszes díszmenet zárta be.

Az újonnan felavatott hadnagyok névsora a következő:

Gyalogsághoz: Balassagyarmati Baintner György, vitéz topolycskai és kükemezei Bánó Árpád, Benedek Sándor, Benyács Tihamér, Bersuder István, Boldogh Gyula, Dorcsák Imre, Egyed Balázs, Eltes Sándor, Falb Frigyes, Farkas Gyula, Freyer Frigyes, Gajzágó Elemér, Gyengő László, Haidár Géza, Hajdu Dezső, Hortobágyi Elemér, Horváth Dénes, Joó Ferenc, Kapitánffy Albin, Kállay László, Kern Károly, Kovanda Vilmos, Lazurka József, Lechner Antal, Lenhardt József, Mader Frigyes, Medveczky Lajos, Mihalovits Botond, Mlinkó István, Mocsy Ába, vitéz Németh Jenő, Osváth Pál, Pavláth György, Preszly Géza, Pomezanski Ervin, Rados István, Reidner László, Sallay László, Somogyi István, Sükösd György, Száraz Alfréd, Szigeti Árpád, Hajósi Tarajossy Sándor, Várkonyi László, Wiskidenszky György, Zámbo Dezső.

Lovassághoz: Hazslini Hazslinszky Zoltán, Szalontai Kenéz Géza, Ruszkini Lorx Vidor, Mándy Pál, Mihálydi báró Splényi Géza, vitéz Szunyogh György, Tartsay Egon, Török Ernő, Várkonyi Tibor.

Tüzérséghez: Székelyudvarhelyi Ágotha Aladár, Comen-soli Ede, Szemerjai Demeter György, Farkas Endre, Fáy Gyula, Gerzanits László, Guáry Kálmán, Herbszt Lajos, Hor-

Hegedű-Harmonika-Trombiták,

Citera, Tambora, mindenfajta zenekari fa- és fémfúvós hangszer. **Harmonikákat** csakis megbízható, ó gyártmányokat hozunk forgalomba. **Rakóczy-tárogatójait** találunk. **Óvakodjunk az itteni álgárások által feljártól!** Külföldön készült utánszaktól. Hibás hangszereket szakszerűen javítunk. **Árjegyzővel ingyen küld az**

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5. (Budán). az egyedüli magyar hangszergyár az országban. Több gyár nincs.

34 év óta a világoturaló **eredeti angol THE CHAMPION kerékpárokat** 5 évi jótállással, 20 P havi részleire, saját-készítésű **ROYAL STAR** kerékpárokat havi 180 pengőért teljes felszereléssel **16 pengős részletfizetésre** szállítunk. **Kerékpáralkatrészeket**

láncot, pedált, kormányt, lámpát, nyergeket stb. bármely gyártmányú kerékpárhoz **nagybani, eredeti gyári árkban** külső gummitak 5.80 belsőket 2.10 pengőtől. — Kerékpárok 120 P.-tól feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA

kerékpár- és gumminagykereskedők. Magyarország legnagyobb, legrégebbi, és legmegbízhatóbb kerékpárüzlete **Budapest, VIII., József-körút 41.** 61 éve áll fenn! — Árjegyzék 1000 képpel ingyen!

Togal

csillapítja és megszünteti
a fejfájást
izom és izületi fájdalmakat.

Kérdezze meg orvosát! Minden gyógyszerárban kapható.

ÓRÁK

arany- és ezüstárak
megbízható szállítója

PETŐ EMIL Budapest,

V. kerület, Falk Miksa utca 12.

Véglegesített csendőröknek előnyös részletfizetési könnyítések.

Az „Optima” svájci óragyár magyarországi egyedüli árusítója.

váth Endre, Kengyel Miklós, Kirchner Béla, Láng-Mitczky Géza, Lenhartovits Károly, Magyar Sándor, Matuskovich Lóránd, Naredi Ferenc, Ruhmwerthi Rapaics Roderig, Reisinger Gyula, Schneider Oszkár, Gyalakuti Soós Gyula, Soós László, Soóvári Ferenc, Szaploneczay Zsigmond, Szarka Lajos, Peremartoni Virágh Endre, Visy Lajos.

Műszaki csapathoz: Barra Zsigmond, Fromm Tibor, Klobusiczky Lajos.

Híradó csapathoz: Bakos Mihály, Huba Dezső, Scholtz István, Stammer István, Vargha Miklós, Vermes Zoltán.

Gépkocsizó csapathoz: Dreisziger Ferenc, Marcsek László, Marnó János.

Vonatcsapathoz: Blaskovits Vilmos, Nelky Elek, Perneczky Kálmán.

Fegyverhasználatok. A borsodnádasi őrs Szent István napján délután arról értesült, hogy a községben levő táncmulatságon nagyobb mérvű rendzavarás van. A vett értesülésre Szalay József csendőr, napos, kiment a községbe, hogy a szolgálatmentes, a laktanyából távollevő legénységet hazahívja. Útközben találkozott a község főjegyzőjével, akitől megtudta, hogy a rend már helyreállott. A főjegyző kérésére betértek a táncmulatság helyiségébe, hogy a helyzetről személyesen meggyőződjenek. Néhány percnél ottartózkodás után éppen távozni készültek a helyiségből, amikor annak ajtaján kívül megint dulakodás támadt. Szalay csendőr arrafelé tartott, amikor a verekedés kezdeményezője, *Jakab Bara Károly*, borsodnádasi lakos otthagya ellenfelét, kést rántott és szitkozódó szavakkal Szalay csendőrnek rohant. Szalay csendőr rákiáltott a támadóra, de mert a figyelmeztetés nem használt, kardját használta. A támadó homlokán, bal szeme felett és bal oldalán a lapocka alatt sérült meg. Orvosi vélemény szerint sérülése 8 napon túl, de 20 napon alul gyógyul. Hozzá tartozói az ottani gyári kórházba szállították. Szalay csendőr nem sérült meg, a kivizsgálást megindították.

A felsőtárkányi őrs állományába tartozó *Arnóczki Albert* őrmester járőrvezető és *Varró Miklós* csendőrből álló járőr Felsőtárkány község főutcáján több ismeretlen egyént közrend elleni kihágáson tettenért. A rendetlenkedő egyének a járőr megjelenésére szétfutottak és az úton lerakott kövekkel dobálták a járőrt. Az egyik kódarab Arnóczki őrmester bal vállát érte, mire Arnóczki őrmester a dobálókat a törvény nevében felszólította, hogy a dobálással hagyjanak fel. A felszólítás eredménytelen maradt, a kövek tovább repültek s *Arnóczki* őrmester a kövek mögött rejtőzködő támadókra egy lövést tett. A lövés nem talált, a támadók eltutottak. A járőr üldözőbe vette őket, azonban a nagy sötétség miatt senkit sem sikerült felismerni vagy elfogni. Az őrs a támadók kilétének megállapítása céljából a nyomozást tovább folytatja.

Ölbő község *Kóbor Ferenc*-féle kocsmájában tartott táncmulatságon a legények összeverekedtek. A táncmulatságon a helyi őrsről szolgálaton kívül jelen voltak: *Lukács Imre* tiszt-helyettes őrsparancsnok, *Janzsó György* törzsőrmester és *Bösze István* őrmester. Amikor a verekedőket a jelen volt

csendőrök szét akarták választani, a legények megtámadták a csendőröket és Janzsó törzsőrmestert, valamint Bösze őrmestert fején megütötték. Erre Janzsó törzsőrmester *Németh Gyula* ölbői lakos ellen kardfegyvert használt és Némethet bal alsó karján súlyosan, de nem életveszélyesen megsebesítette. A csendőrök sérülése jelentéktelen. A kivizsgálást megindították.

Nagyszénás községben búcsú alkalmával *Hurzsán János* 20 éves nagyszénási lakos zsebkéssel megtámadta *Bagi György* nagyszénási legényt. A duhajkodó legényt többen meg akarták fékezni, azonban Hurzsán a közbelépőket is megtámadta. Eppen akkor érkezett a helyszínre *Braun József* törzsőrmester és *Somogyi Jónás* őrmesterből álló járőr. A járőr Hurzsánnal szemben szolgálatilag fellépett, mire Hurzsán és ennek atyja, idős Hurzsán János a járőrt megtámadták, a két csendőr fegyverét megragadták és ütlegetni kezdték őket. Erre a járőr ifj. Hurzsán János ellen szuronyfegyvert használt, ki a helyszínen meghalt. A kivizsgálás folyik.

A szakályi őrs állományába tartozó *Szücs Lajos* őrmester augusztus 24-én este rendes szolgálatban állva, pihenőjét tartotta a laktanyában. 20 órakor hallotta, hogy a laktanya előtt az utcán több egyén botrányt okozó módon duhajkodik, mire kardot kötve kiment az utcára és a duhajkodókat csendre intette. A rendzavarók erre körülfojták *Szücs* őrmestert, aki, mivel tetteles támadástól kellett tartania, kardot rántott és *Simon Mihály* gyulai lakost nyakán súlyosan, de nem életveszélyesen megsebesítette. Simont a szekszárdi kórházba szállították. A kivizsgálás folyamatban van.

Nagykanizsai próbacsendőrök vizsgája. Augusztus 16-án tartották meg a nagykanizsai gyalogtanalosztálynál a próbacsendőrök szakvizsgáját. A levizsgázott 41 próbacsendőr közül 14 kitűnő eredménnyel végezte a tanfolyamot. Különös említést érdemel, hogy a 41 próbacsendőr közül egy sem volt, aki a két tanfolyamon, tehát közel két évi kiképzés alatt okot szolgáltatót volna fegyelmi fenyítésre. Nemcsak a csendőrségi szaktárgyakban mutattak alapos jártasságot, hanem a magyar történelem és földrajz terén is. Kellemes meglepetés volt a vizsgabizottság számára, hogy a próbacsendőrök alig néhány hónap alatt megtanulták négy szólamra a Himnuszot, a Hízekegyet, több más hazafias és népdalt s ezeket a vizsga végén előadták. A vizsga végeztével *Puskás Ferenc* próbacsendőr tanfolyamelső meghatározott szavakban köszöntötte meg bajtársai nevében oktató tisztjeinek és segédoktató altisztjeinek a reájuk fordított sok fáradságot és bajtársai nevében fogadalmat tett, hogy azokat az eszméket, amelyeket a tanfolyamon beléjük oltottak, egész életükön át megőrzik és azt a tudást, amit ott kaptak, gyümölcsöztetni fogják és igyekeznek méltók lenni a csendőr névhez. A vizsgabizottság elnöke, *Szopok György* ezredes, kerületi parancsnok elismerését fejezte ki a tanfolyam hallgatóinak az átlagon jóval felülemelkedő eredményért és fellelő szavakkal buzdította a próbacsendőröket, hogy odakünn is ilyen lelkesen és szorgalmasan végezzék kötelességüket. Elismerését fejezte ki ezután a tanfolyam

SÁRGA JÁNOS
ÉKSZERÉSZ-ÓRÁS-MŰÖTVÖS
KIRÁLYI UDVAR SZÁLLÍTÓ
ALAPITVA 1895. KOLOZSVÁR
BUDAPEST, IV. KIRÁLY-UTCA 5.
KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN KLOTILD PALOTA

Fényképezőgépek
prizmás látcsövek
6-12 hónapig terjedhető részlet-fizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.
HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképezési szaküzlet
BUDAPEST, IV., Károly-körút 28. (Közp. városháza épületében).
Fiók: VI., Andrásy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)
Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.

A m. kir. csendőrség tagjai legolcsóbban
vásárolnak posztót, fehérneműt és textilárut
FEKETE JÓZSEF
á r u h á z á b a n
Budapest, VI. ker., Király-utca 84. sz.
Kedvező fizetési feltétellel.
Kérjen költségmentes vételkényszer nélküli próbacsomagot!!

MIELŐTT CSILLÁR
szükségletét beszerzi tekintse meg az
ELEKTRA Csillárgyár VII., Dob-u. 42. kiállítását.
TELEFONSZÁM: J. 426-77
Kérjen árjegyzékelt — A csendőrség tagjainak az árjegyzéki árból 5% enedmény

parancsnokának, *Nagy István* századosnak, helyettesének: *Pein Radován* századosnak, *dr. Skalaud Ferenc* honvéd főorvosnak, úgyszintén a segédoktató altiszteknek a szép eredményért.

Csendőrségi Közlöny 19. szám. A *Kormányzó Úr Öfömméltósága* adományozni méltóztatott a dicséret elismerés bronz-éremmért a piros-fehér keskenyszegélyű zöld szalagon *Pujoni Pátaky Károly* ny. alezredesnek. Köllő Andor szds. magyar nemessége „gyergyócsomafalvi” előnévvel elismertette. Adományoztatott a 2. oszt. tiszti szolgálati jel: nemes-szegei Nemesszeghy László, Szopkó Győző, Csiba István és Szlabey Imre ezredeseknek, a 3. oszt. tiszti szolgálati jel: Pinczés Zoltán, Pintér Aladár, vitéz Dénes Elemér, Császár István, vitéz nemes Paksi-Kiss Tibor, Tölgyesi Győző és vitéz Temesvári Endre századosoknak. — Stájer János ugodi őrs-beli csendőrmester nevének „Sebő”-re változtatását a belügyminiszter megengedte. — A tényleges állományba visszavétetett Kassai Albert th. — Ideiglenes nyugállományba helyezettek, illetve az ideiglenes nyugállományban meghagyat-tak: Kolintos Miklós, Bálint István I., Bölkényi Sándor, B. Nagy Pál, Kányádi Jakab, Kádár József, Vásárhelyi Imre, Dávid János, Baláska Miklós, Musitz Bálint, Elekes József, Tarjányi Lajos és Papp Pál th.-ek. — *Szabályrendeletek*: A szökési beadványokat közvetlenül a budapesti nyomozó al-osztálynak is meg kell küldeni. — Csendőrségi elhelyezési ki-mutatás helyesbítése.

Az avtováci hősök emlékoszlopának leleplezése. Szent Ist-ván napján leplezték le az I. Ferenc József gyalogsági lak-tanya udvarán az avtováci védőszakaszban elesett magyar hős katonák dicső emlékét megőrkítő obeliszket, mely előtt *Fucsek Zsigmond* és *Gunda Lajos* méltatták a hősi halottak tetteit, különösen pedig *Zsulavszky* és *Schuller* őrnagyok hősiességét.

Gyilkosság kísérlete és öngyilkosság. A bihartordai őrs államánnyába tartozó *Erdős Ignác* őrmester *Szilágyi Julianna* őrsfőzőnőt, az általa hátrahagyott levél szerint, szerelmi féltékenységből egy konyhakéssel mellbeszúrta, majd szíven-szúrta magát és meghalt. A súlyosan sebesült őrsfőzőnőt be-szállították a berettyóújfalui kórházba, a kivizsgálást meg-indították.

A német hadsereg főparancsnok nyugalomba vonul. Egy berlini újsághír szerint *Haye* vezérezredes az őszi hadgyakor-latok után a korhatár betöltése miatt nyugalomba vonul. Az új hadsereg főparancsnok *Hammerstein* tábornok lesz. (Had-sereg főparancsnok alatt a németeknél a vezérkar főnökét kell érteni. Szerk.)

Tűzharc egy orrvadásossal. Augusztus 20-án 3 órakor Pö-löske, zalamegyei községben, a községhez tartozó Petend szőlőhegyen *Kardos József* tiszthelyettes őrsparancsnok és *Kusztos Ferenc* csendőrből álló járőrre, valamint a járőr kíséretében lévő *Novák József* pölöskei erdőőrre, *Pete Vendel* sárhidai lakos, orrvadász vadászfegyverrel rálőtt. *Kardos* tiszthelyettes a ballában könnyen, *Novák* erdőőr pedig mind-két lábán súlyosan megsebesült. *Novák* erdőőr vadászfegy-veréből visszalőtt az orrvadászra, kit súlyosan megsebesített. *Kardos* tiszthelyettes a szombathelyi honvéd és közrendészeti kórháznak adták át, míg *Novák* erdőőrt és *Pete* orrvadászt a zalaegerszegi kórházban vették ápolás alá. A kivizsgálást azonnal folyamatba tették.

A menhelyekről kikerültek cselédkönyve. Az Állami Gyer-mekmenhelyek gondozása alól kikerült 15 éven felüli gyer-mek részére a cselédkönyv kiváltása nehézségekbe ütközött, mert az iratok sok esetben az elszakított menhelyekben ma-radtak és így személyi és illetőségi adataikról közokiratot felmutatni nem tudtak. A belügyminiszter most abból a cél-ból, hogy ezeknek a gyermekeknek az elhelyezése nehézsé-gekbe ne ütközzék és az állami gyermekmenhelyeknek éveken át folytatott eredményes nevelési munkája kárba ne vesszen, rendeletileg utasította a cselédkönyvet kiállító hatóságokat, hogy az állami gyermekmenhelyek igazgatóinak a gyer-mekek személyi adatairól kiállított igazolványai alapján a cse-lédkönyvet az igazolványok hiányában is állítsák ki.

Elöléptek. A m. kir. szombathelyi III. kerületben törzs-őrmesterré: *Szakály Imre* és *Kardos Lajos* II. őrmesterek. A m. kir. pécsi IV. kerületben törzsőrmesterré: *Paracsik Mi-hály* és *Csihar József* őrmesterek. Őrmesterré: *Varga László*, *Bognár Ferenc* és *Meiszerics István* csendőrök. A m. kir. debreceni VI. kerületben törzsőrmesterré: *Takács Imre* I. őrmester. Őrmesterré: *Antal Antal*, *Erdei József* és *Sebes-tyén László* csendőrök.

Házasságot kötöttek. A m. kir. szombathelyi III. kerület állományában: *Borbás Pál* törzsőrmester *Somogyi Brigittá-val* Ukk községben (Zala m.); *László Gábor* őrmester *Foga Gizellával* Szentpéterúr községben (Zala m.). — A m. kir. szegedi V. kerületben *Ungi Zsigmond* tiszthelyettes *Mély-kuti Anna* Borbálával Kövegyen; *Szabó Lajos* V. őrmester *Monostori Erzsébet* Katalinnal Hódmezővásárhelyen. — A m. kir. debreceni VI. kerületben *Fülöp József* törzsőrmester *Kincses Margittal* Okányban, *Kiss Sándor* törzsőrmester *Mezei Etelkával* Csökmön.

Magyarország katolikus kézben levő

egyetlen
posztógyára
készít

INTÉZETI
ÉS ISKOLAI

LEÁNYRUHÁKAT

mosható, tiszta gyapjuszövetből

TRUNKHAHN

POSZTÓ-és RUHAGYÁRT.

Budapest, I. ker., Lenke-út 117. sz.

Belvárosi lerakat: IV., Prohászka Ottokár-utca 8. szám
(az egyetemi templommal és a központi papnevelővel szemben)

KÉPES ÁRFÜZET VIDEKRE IS INGYENI

mérték szerint,
olcsó
gyári áron

INTÉZETI

prima klott	PAPLAN	P 22.—
prima klott	fehér vattával . .	P 26.—
francia szatén	fehér vattával . .	P 32.—
tartós Seegras	3 részű	P 18.—
prima Afrik	3 részű	P 28.—
prima lószőr	3 részű	P 52.—
prima tollpárna	finom tisztított libatollal	P 18.—
prima tollpárnahuzat	jó mosott sifónból	P 3.—
prima ágylepedő	egy szélbe	P 6.40
prima paplanlepedő	középvarrás nélkül	P 11.20
teveszőr-pokróc	ágytakaró 150/200 cm	P 18.—
ágyelő-szőnyeg		P 6.30
frottir törülköző		P 3.20
damaszt asztalterítő		P 6.90
damaszt szalvéta		P 1.20

Ezen tárgyakat az ország bármely intézetébe postán, vasúton, vagy hajóval b e r m e n t v e megküldöm!

Réz-, vaságak, éjjeli szekrény és mosdók
Paplan, matrac, fehérnemű. Szőnyeg, tüg-göny, ágy- és asztalterítők, divánátfutók,
karaman, moket és plüssből. Pokróc-, flanel-,
gyapjú- és teveszőrtakarók. Nyugágak és
gyermekkosalk, gyermekszékek, stb., stb.
n a g y v á l a s z t ó k b a n !

GICHNER JÁNOS

Paplan- és kárpitosáru, fa-, vas- és rézbútorgyár
Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 20. szám alatt.
Telefon: József 416—98, József 408—40. Postatakarépt. sz.: 10.393.

Csendőrszökevény elfogása. Lapunk f. évi 23. folyószámában hírt adtunk arról, hogy Miskolcs Károly váli őrsbeli csendőr szabadságáról nem vonult be és minden valószínűség szerint megszökött. Miskolcs csendőrt a kisbéri őrs egy járőre augusztus 19-én Kisbér község határában elfogta és a székesfehérvári osztályparancsnokságnak átadta.

Az Országos Tiszti Kaszinó moziüzeme működését szeptember 14-én, vasárnap megkezdte. Bővebb felvilágosítással a szeptemberi „Kaszinó Lap” szolgál, mely a moziműsoron kívül, az országos Tiszti Kaszinóra vonatkozó egyéb — a tagok érdekeit és tájékoztatásait elősegítő — híreket is tartalmaz.

Házasság. Dr. Liszkay-Nagy Miklós főhadnagy hadbíró, a székesfehérvári csendőrkerületi parancsnok ügyészének helyettese augusztus 23-án délelőtt 12 órakor vezette oltárhoz a székesfehérvári székesegyházban Hankó Kató úrnőket. Az esketést Folba János tábori főesperes végezte, aki az ifjú párhoz magasszárnyalású beszédet intézett.

Örsfőzőnöi alkalmazást keres özv. Muhari Mihályné, Budapest, VIII. ker., Visy Imre-utca 8. I. 8.

Leszerelt vagy nyugdíjazott csendőröktől dr. Élthes Gyula „Kihágások Kézikönyvé”-t eredeti bolti áron megvesszük, ha hozzánk beküldik. Csak jó állapotban levő példányokra reflektálunk.

Főzésben tökéletesen jártas, egészséges, szorgalmas asszonyt vagy leányt, továbbá munkaszerető, tisztességes 15—16 éves fiút, mint inast, éves alkalmazásra keres: vitéz Tóth Lajos csendőr g. százados, Gyula, Munkácsi Mihály-utca 28. Ajánkozások közvetlenül az említett címre küldendők.

Dr. Élthes Gyula: „Kihágások Kézikönyve” című könyvét keresi megvételre Kiss István III. őrmester (Tápióság). Hajlandó a könyvért használt állapotban is bolti árat fizetni.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

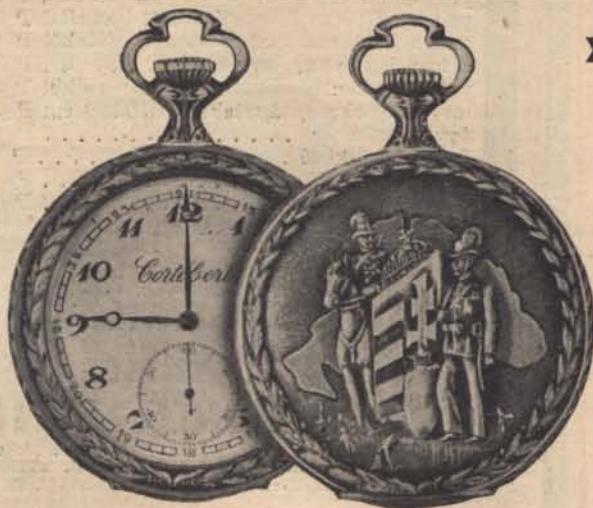
Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnymatni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a beküldő megcímezett és bélyeggel ellátott borítékot mellékel. A közleményeket kérjük a papírnak csak az egyik olda-

lára, félhasábosan, írógéppel, vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kéziratot nem olvasunk el. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. Névtelen levélre nem válaszolunk. Kéziratok sorsáról is csak szerkesztői üzenetben adunk választ. Levelet nem írunk, bélyeget tehát feleslegesen beküldeni. Jellegűleg legcélszerűbb egy kisebb helység nevét, vagy többjegyű számot választani. Ha jellege nincs megjelölve, a kérdező nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr lekszi- kon” rovatban adunk választ. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Csak a m. kir. csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el előfizetést, másoltól nem. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest, I., Krisztina-körút 14.) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a mi javunkra történt. A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösztörményi-út 21. szám.”

N. őrm., Somogysszentmiklós. A Szut. 173. pontjának második bekezdése a szemlélő előjáró mellé kirendelt küldönc-altsízt szolgálatának ellátása tekintetében a Szolg. Szab. I. rész 41. §-ában foglaltakra utal. Ez a § az öltözetre vonatkozólag is tartalmaz szabályozást és pedig: a küldönc (altsízt) oldalfegyvert és szolgálati jelvényt köteles viselni. Tekintettel arra, hogy sem a Szut. 173. pontjának első bekezdése, sem az „Öltözeti táblázat” a csendőrküldönc-altsízt öltözetére vonatkozólag külön rendelkezést nem tartalmaz, a Szolg. Szab. említett §-ának a rendelkezését kell irányadónak venni, a csendőrküldönc-altsízt tehát kalaposan, oldalfegyveresen, tölténytáskával és jelsípszínórral jelentkezik a szemlére érkező előjárónál.

F Gy. g. százados, Gyula. Szívesen közöljük, nem jár érte semmi.

P. J. t.-őrm., Székesfehérvár. Az „F. N.” motorkerékpárok általában jó hírnévnek örvendenek. A motor hengere csak úgy kophatott ki, hogy ön nem értett hozzá vagy pedig nem gondozta eléggé, pl. olajozás nélkül járatta. Egy hónap a motorkerékpárok üzemképessége szempontjából túlságosan kevés idő ahhoz, hogy hengerkopásról lehessen szó. Értethető, hogy a cég nem veszi vissza a gépet, mert az értékcsökkenés 300 P-nél lényegesen nagyobb. A fizetéséből ezzel kapcsolatban nem lehet lefoglalni semmit, de erkölcsi szabály, hogy ha valaki valamit megvásárol, azt ki is kell fizetni. Magánlevélben senkinek nem adunk választ, a beküldött 16 fillért lapunk javára bevételítettük.

CSENDŐRSÉGI SZOLGÁLATI ÓRÁK

»KRONOSZ«

R O N O S Z

ÓRA- ÉS ÉKSZERKERESKEDELMI R.-T.
BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS U. 4.

TELEFON: AUTOMATA 892-14
Fiók: Debrecen Piac-utca 69.
Mindennemű arany- és ékszer-
tárgyak, versenydíjak,
Abraszertíni óra ára 42 P, havi 7 Pengő
részletfizetésre.

Kívánalra árjegyzéket küldünk!

**CORTÉBERT
ÉS PHÉNIX ÓRÁK**
részletfizetésre kaphatók.

P. S., ny. tiszthelyettes. Az 1930. évi XXII. t.-c. (boletta-törvény) 1. § 1. pontja értelmében búza, rozs és kétszeres tulajdonjogát akár visszerthes, akár ingyenes jogüggyellett csak gabonajegy (boletta) kíséretében szabad átruházni. Ön bérbeadta a földjét holdanként 3 mázsa búzáért. Ez visszerthes jogüggyellett, mert a bér fejében kapott búza ellenében köteles a földjét gazdálkodás céljából a bérlője rendelkezésére bocsátani. Nem fér hozzá kétség, hogy a bér fejében önnök járó búzát gabonajegy ellenében köteles átvenni. Ez alól a hivatkozott § 2. pontja alapján csak a hányadrészes haszonbérlet kivétel, ha pl. a földjét felesben adná ki valakinek, akkor az önt megillető termést gabonajegy nélkül vehetné át a bérlőtől. Kétségtelen, hogy a fentj. rendelkezés önnem előnyös, de ezen a címen hiába kérné a bérleti szerződés felbontását, ez csak fölösleges kiadást jelentene. Próbáljon kiegyezni a bérlővel hányadrészes haszonbérletben.

Jövő. Közel két éves a megszakítás, szó se lehet arról, hogy a katonai szolgálati idejét a nyugdíjidejébe beszámíthassák. Nyugdíjba beszámítható ideje tehát 1920 október 15-től kezdődik. Egyebekben olvassa el lapunk 1928. évi 9. számában megjelent 48. sz. lekszikonválaszunkat.

Remény. Semmiféle indokolással sem kérheti a nősülés soronkívüli engedélyezését, mert az csak a 40 éven felüliek és vitézek részére engedélyezhető. Tiszteletreméltó elhatározását azonban úgy is megvalósíthatja, hogy édesanyját magához veszi, talán egy kisebb cselédleánnyal is meg lehet oldani a háztartás kérdését olyankor, amikor édesanyja időszakosan jelentkező betegsége őt a mozgásban akadályozza. Mindenesetre jobb lesz neki, mintha teljesen egyedül van s anyagiakban is jobban tudnának boldogulni. Igazolja községi bizonyítvánnyal azt, amit a levelében nekünk megírt és szolgálati úton adja be erre vonatkozólag a kérelmét. Ha az előjárói szolgálati, fegyelmi szempontból megengedhetőnek tartják a kérést, akkor a lakbért is folyósítani fogják számára s édesanyja után családai pótlékban is részesül, ezt azonban külön kell kérnie.

V. J. Sz. th., Szalkszentmárton. A folyó évi 17. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 75.741—VI. b. 1930. sz. B. M. rendelet csak annyit mond, hogy a vízfordási átalányból vízellátásra a nők és közzgazdálkodások egyaránt jogosultak. Ebből a rendeletből nem lehet kiolvasni azt, hogy ha akár a nők, akár a közzgazdálkodások a közös vízellátást igénybevenni nem óhajtnak, akkor a vízfordási átalány megfelelő hányadát pénzüsszegeben igényelhetik. Azt az arányt, hogy az átalányból mennyi illetné meg a nőket s mennyi a közzgazdálkodásokat, nem is igen lehetne igazságosan megállapítani. Szerintünk a leghelyesebb a kérdést úgy rendezni, hogy vagy fegad az őrsparancsnok valakit, aki a vízfordási átalány ellenében a nőket (laktanyában lakókat) és a közzgazdálkodást vízzel ellátja vagy pedig megkapja az átalányt a közzgazdálkodás és az gondoskodik a nők vízszükségletéről is. Egyébként ahol surlódásokra az emberekben megvan a hajlandóság, ott azokat rendeletekkel kiküszöbölni nem lehet.

Hatvan. Morzsányi József jelvénygyára (Budapest, IV., Eskü-út 5. szám). Levélben is megrendelheti.

Derzs. Választ a Lekszikon-rovatban fog kapni.

Z. Örmester, Szeged. 1. Választ a Lexikon-rovatban kap.

Nyirábrány. Megszállott területéről is választhat magának arát és kérheti, hogy vele házasságra léphessen. Hogy a szokásos kivizsgálást hogyan ejtik meg, azt az előjárói tudni fogják. Természetesen az okmányokat az előírások szerint ilyen esetben is be kell szerezni s az idegen nyelven kiállított okmányokat hitelesített magyar fordításban kell a nősülési kérvényhez csatolni. Nem tudjuk megmondani, hogy ebben az évben a nősülési kérvények beadására vonatkozó tilalom megszűnik-e.

Vagyonváltás. 1. A vagyonváltásföld után az őrs minden adót köteles megfizetni, amit hely és körülmények szerint általában a földekre kirónak. Fellebbezésnek természetesen minden adó ellen van lehetősége az illetékes adó-kivető hatóságnál. De azon az alapon, hogy a földet vagyonváltás jelleggel kapta az őrs, fellebbezésnek létjogosultsága nincs. 2. Az árvaszékeknél letétbe helyezett összegek valorizálásáról még most sincsen szó. Mindenestere rendezik majd valahogyan a kérdést, de hogy mikor és hogyan, azt senki sem tudhatja. Azok az árvák, akik számára a letéteket elhelyezték, az évek során már felnövekedtek s így az állam szempontjából ez a kérdés a mai viszonyok között mind többet veszít az erkölcsi jelentőségéből. De azért ha lesz rá pénz, kétségtelen, hogy ezeket a régi és mindenekelőtt jogos igényeket kielégítik.

Budakeszi. 1. A könyveket postára adtuk. A keresett könyv szerzőjét is közölje velünk, mert így nem tudjuk, melyik könyvről van szó, ebből a tárgykörből nagyon sok mű hagyta el a sajtót. 2. Valószínű, hogy azt az állományparancsot nem kaptuk meg, különben közöltük volna.

Konyár. 1. Útmesteri tanfolyamra igényjogosultsági igazolvány nélkül is pályázhat. Kísérje figyelemmel a Budapesti Közlönyt (a községnek jár) s ha pályázati hirdetményt talál benne, adja be a pályázatát szolgálati úton. A pályázati hirdetmények pontosan előírják a pályázat feltételeit. Természetesen így sokkal kisebb az eshetőség arra, hogy a tanfolyamba bekerül, mert az igényjogosultsági igazolványok előnyben vannak. De ha mégis sikerülne bejutnia egy tanfolyamra, oda csak a csendőrségtől való leszerelés után (nyilatkozat alapján) vonulhatna be, mert igényjogosultság nélkül nem bocsátják próbaszolgálatra. 2. Ha az érzései komolyak s ugyanezt lehet a választottjától is várni, akkor ebben az életkorban és ennyi szolgálati évvel megtarthatja az eljegyzését. Még mindig bizonytalan, hogy a nősülési kérvények beadására vonatkozó korlátozást mikor szüntetik meg. Ezért önnöknek is hosszabb várakozással kell számolniuk, ha az eljegyzést megtartják.

K. M. th., Debrecen. Amint leírta, az egyik lopás; a másik betöréses lopás. Tulajdonképpen nem értjük, mit akar tudni ezzel a különben egészen egyszerű és világos két eset-tel kapcsolatban?

Hogedő Harmonium
Tárogató csak itt a valódi
Gimbalom
Harmonika
Gl era

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a legjobb rádiókészülékek csakis itt a gyárban kaphatók.

Művészenesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részlettízetési kedvezmény

CSENDŐRSÉGI SZÁLLÍTÓ!

40 év óta fennálló cég, a csendőrség régi elismert bevásárló helye!

MÁRER

egyenruházati Intézet
BUDAPEST, VIII.,
BAROSS-TÉR 9. SZÁM.
(A keleti pályaudvar érkezői oldalán) TELEFON: J. 321-78.

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15'20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17. —
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — — — 18'50
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22'50—25. —
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt 7.60

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelre.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

6—8—10 havi folyószámlahitelre

szelvények, szalagarnitúrák matracok, paplanok,
szőnyegek, sodronyok vasbutorok elsőrendű kivitelben
Budapest, Ráday-utca 38. szám, kárpitos mesternél

Z. L. th., Balatonföldvár. A címváltozást feljegyeztük. Előfizetése augusztus 31-én lejárt.

Győr. Kiskorúak az apa állampolgárságát követik, tekintet nélkül arra, hogy hol születtek.

Útás. Volt tiszti előjáróitól szerezzon be nyilatkozatokat s azokat szolgálati úton terjessze fel a kerületi parancsnoksághoz azzal a kérelemmel, hogy a Károly-csapatkereszt önnök odaítéltesse. De előbb olvassa el az 1920. évi 63. sz. honvédségi Rendeleti Közlönyben megjelent 84.464/eln. 8. 1920. sz. rendeletet. Miért jut ez eszébe csak most, 12 év múlva?

Etevéra. Egyházi adót az illetékei után nem köteles fizetni, de ha magánvagyon (ingatlan) van, az után igen. Az egyházi adót különben nem a községnek, hanem az egyházi hatóságnak szóták leróni.

Makói 2. gy. tanácsztály. A beküldött felvételeket köszönjük. A többi iskolától esetleg beérkező képeket is összegyűjtjük s az alkalmasokat majd közölni fogjuk.

Liberti. 1. Csak annyit ígértünk, hogy esetleg közöljük, éppen ezért szemrehányás nem érhet bennünket. Most sem tudunk mást mondani: esetleg. Legyen türelemmel, vagy pedig küldjön be olyan nyomozást, amit gondolkodás nélkül érdemes leközlönnünk. **2.** A Szut. 570. pontja értelmében a közbiztonságról az őrsparancsnok felelős. A Szut. 583. pontja pedig azt mondja, hogy a szakasparancsnok szolgálati működéséhez tartozik a közbiztonsági szolgálat vezetése is. Ön ebben ellentétet lát, ebben azonban téved. Természetes, hogy az őrsparancsnok felelős az őrskörlet közbiztonságáért, ezt bizonyítani nem kell. Az is természetes azonban, hogy az őrsparancsnoknak előjárói vannak, akik a közbiztonsági szolgálat irányítása tekintetében is parancsokat adnak az őrsparancsnoknak. Ezekért a parancsokért s intézkedésekért természetesen nem az őrsparancsnok felel, hanem az, aki kiadta őket. Elvégre ne feledjük, hogy a közbiztonságról tulajdonképpen a főszolgabíró és alispánok keresztül a belügyminiszter a felelős, hát ezt akkor hogyan adja össze az őrsparancsnok felelősségével? Értse a dolgot úgy, hogy az őrsparancsnok a saját hatáskörében megtehető intézkedések erejéig felel, azon felül nem, mert ott vannak az előjárók, köztük a szakasparancsnok is. **3.** Hogy írhat olyat, hogy a szakasparancsnok kihallgatást nem tarthat? Hol van ez megírva? A szakasparancsnoknak a feladat- és jogkörét a Szut. 101. §-a írja le s ott olyan messzemenő hatáskört olvashat, hogy ilyen következtetésekre, aminkre jutott, abból igazán csak valami különleges fantáziával juthatott. **4.** Olvassa el az ideiglenes ruhagazdálkodási utasítás 15. §. 3. és 9. bekezdését és a 13. § 6. bekezdését. **5.** Az önbizalom szükséges és szép vonás, de ha túlozzuk, az már baj. Bizonyosan megvan annak az oka, amiért ebben a kérdőpontban panaszkodik. Hiszen csak ebből a néhány kérdésből is azt látjuk, hogy túlsokat foglalkozik egészen kicsinyes és haszon nélkül való dolgokkal, már pedig az őrsparancsnoknak sokkal bokrosabb teendői vannak ennél. **6.** Hol lehetne hasznát venni egy olyan embernek, aki bottal dobótávolságból olyan biztosan találja el a nyulat vagy bármely futóvadat, akár egy vadász? Talán Afrikában, ahol bumeráanggal vadásznak, avagy esetleg a hazai orvvadászat terén is, de reméljük, hogy ezen a téren az illető nem kamatoztatja a tudását. A címét ne írja meg nekünk, nem tudnánk vele mit kezdeni.

K. P. örm., Kemence. A Szut. 330. pontjának 8. alpontja három vagy több egyént említ, ha tehát csak ketten vannak, a fegyverhasználat ennek az alpontnak az alján nem jogos. Úgy látjuk, hogy kérdésében a hangsúly nem is ezen van, hanem azon, hogy a csendőrszolgálat csak egy főből áll (nappali ellenőrző). Mindegy, hogy a járőr hány főből áll, a fegyverhasználatra vonatkozó utasítások és feltételek tekintetében ez sohasem lehet irányadó.

Vevő, Tápiósáp. A könyv (Dr. Elthes Gyula: A kihágások kézikönyve) teljesen elfogyott, II. kiadása (bővített) valószínűleg karácsony körül kerül piacra.

Zanzibár. Vitéz Vörös János altanácsnok a honvédelmi minisztérium 9. osztályában teljesít szolgálatot.

B. V. tiszthelyettes, Decs. Az 1929. évi 153.630—XI. K. M. rendelet (f. évi 6. Cs. K.) értelmében a malmokban a munkának vasárnap és Szent István napján reggel 6 órától másnap reggel 6 óráig szünetelnie kell. Természetesen nem vonatkozik ez azokra a munkálatokra, amelyek a malmok üzemképességének és karbantartásának az érdekében el nem halaszthatók, erről az említett rendelet meg is emlékezik. Az 1921. évi 94.537—K. M. rendelet 22. §-ának 12. pontja ezzel szemben megengedte azt, hogy a malmok augusztus 1-től november 15-ig az őrési műveletet szabadon végezhetik, vasárnap és Szent István napján is. Az üzenetünk elején hivatkozott rendelet ezt a kivételes engedményt a malmokkal szemben is megszüntette, a vasárnapi és Szent István-napi teljes ipari munkaszünetet tehát a malmok is kötelesek egész éven át betartani. Ebben önöknek igazuk van. A list eladása azonban nem ipari munka, hanem kereskedelem, ami pedig az 1921. évi 94.537—K. M. rendelet 1. § 2. bekezdése értelmében reggel 7 órától 10 óráig vasárnap sem tilos. A vasárnapi és Szent István-napi őrési munkálat miatt tehát az őr helyesen és jogosan tesz feljelentést, a kereskedelem körébe vágó vasárnapi és Szent István-napi (7—10 óráig) ténykedések miatt azonban nem lehet feljelenteni senkit, — akinek erre a kereskedelmi tevékenységre joga van. De éppen itt van szerintünk a kérdés lényege: a malmok 100 százalékból ipari üzemek, a kereskedelemre vonatkozó rendelkezések tehát rájuk semmiképpen sem vonatkoztathatók. Ha a malm vasárnap és Szent István napján a környék lakosságától a gabonát őrlésre átveszi, vagy a gabonát lisztre kicseréli, avagy a gabonát a lakosságtól a saját őrési üzemé számára megveszi, ez szerintünk a malm részéről megszegése a vasárnapi ipari munkatiltalomnak, mert a malm a megvásárolt gabonát nem adja el gabonaként, hanem megőrli és úgy adja tovább a forgalomnak, vagyis nem kereskedik a szó tulajdonképeni értelmében, hanem ipari munkát végez. A malmnak állandó alkalmazottjai azok is, akik vasárnap a búzát át- és megveszik s ha ezeket a munkásokat a malm vasárnap dolgoztatja, éppen úgy megszegi a vasárnapi munkatiltalmat, mintha a gépeit is járatná és a tulajdonképeni őrési munkálatokat végeztetné. A munkatiltalom elrendelő rendelet célja az, hogy az ipari üzemek alkalmazottjai vasárnap és Szent István napján pihenőt kapjanak s ha ezt a tiltalmat a malm bármiféle formában is megszegi, a kihágást elkövette. Egészen más dolog az pl., ha egy gabonakereskedő cég vásárol vasárnap és Szent István napján 7—10 óra között gabonát. Ez a ténykedés a kereskedelem körébe tartozik, mert a gabonakereskedő nem ipari feldolgozás céljaira veszi meg a gabonát, hanem azért, hogy azt rendes kereskedelmi úton tovább adja. A mi felfogásunk az, hogy az őr helyesen tette meg a feljelentését s hogy azt adandó alkalommal máskor is meg kell tennie.

Örs, Alsódabas. 1. Visszamenőlegesen kell fizetnie, ha a bíróság megítéli. Megítélheti. **2.** Az időszámítása téves, három hónapot tévedett, a saját javára természetesen. De most már a szolgálati idő tekintetében nem lehet akadály. Talán más valamiben lehet hiba? Mi ezt nem tudhatjuk, de csodálkozunk is rajta, hogy nem kér e tekintetben bizalommal felvilágosítást az őrsparancsnoktól. Megteheti különben, hogy kihallgatáson adja elő az ügyet s akkor szolgálati úton kapja meg a felvilágosítást.

Régi vágyam. A csendőrtisztikar kiegészítése a pécsi Zrínyi Miklós-akadémiából történik. Az akadémiára, amely négy évfolyamú, érettségi bizonyítvánnyal lehet pályázni. A pályázati feltételek azonosak a Ludovika Akadémia pályázati feltételeivel. Miután a pályázók száma sok, a betölthető helyek száma pedig kevés, felvételre csak azoknak van kilátásuk, akiknek jeles érettségi bizonyítványuk van és a felvételi vizsgát is kiváló eredménnyel teszik le. Közvetlenül a polgári életből a csendőrtisztikához nem lehet bejutni. Azok, akik az akadémia csendőrségi tagozatát sikerrel elvégzik, mint hadnagyok közvetlenül a csendőrséghez kerülnek.

B. P. t.-örm., Nyiregyháza. Szívesen, megérdemelte.

Az összes katonai kitüntetések, (miniatűrben is) katonai érem-szalagok, hazai készítésű tűz-zománcjelvények, **sportérmek,** versenydíjazások céljára szobrok, serlegek, véselek, irodai gumbélyegzők, felirati **Morzsányi Józsefnél Budapest,** zománcablák **IV. kerület Eskü-út 5.** Kívánatra árjegyzéket küldünk. **Alapítva: 1870. Telefonszám: Automata 822—17.**

Fazekassor. A leírt eset nem bűncselekmény. A törvény csak a férfiak között végbevitt természetellenes fajtalanságot bünteti, tehát a nők között, valamint a férfi és nő között végbevitt ilyen cselekmény nem büntethető. Állattal elkövetett természetellenes fajtalanságért a férfi is, nő is bűnvádi felelősséggel tartozik.

Brassó. Hogy mit kell érteni törhetetlen hazafiasságra valló cselekedet, saját kezdeményezésből tett nagykihatású helyes intézkedés, előjárókhöz való ragaszkodás vagy a csendőr életében kimagasló események alatt, azt itt lehetetlen, de felesleges is külön-külön megmagyaráznunk. Minden meghatározás magában foglalja a fogalmat. Annifyéle ilyen eset fordulhat elő, hogy még példát sem lehet rájuk mondani, legfeljebb az előfordult esetek ismeretében lehet megítélni, hogy azok beleesnek-e ezekbe a fogalomkörökbe vagy sem. Minden esettel pályázni kell, amelyről a csendőr azt gondolja, hogy a feltételeknek megfelel, érdemben a bírálóbizottság bírálja majd el, hogy azok a pályázat feltételeinek megfelelnek-e vagy sem. Ön is pályázhatik akár az egyik, akár mindkét esettel külön-külön, de az ismert szereplők neveit írja ki.

LEGÉNY A GÁTON.

— Regény —

ÍRTA: BARÉNYI FERENC.

25

— No, hogy van? — kérdezte Amon altábornagy kezét fogva.

— Alázatosan köszönöm, most már jól. A sebem jól gyógyult; csak sok vért vesztettem, de most már kezdek erőre kapni.

— Örvendek, nagyon örvendek — mondotta az altábornagy. Mindenfelé kerestettem magát, míg végre megtudtam, hogy itt van, ebben a kórházban. Vártam az alkalomra, hogy egyszer erőfelé jöhessek . . . Egy piros tokot húzott elő a köpenye zsebéből és felpattintotta a fedelét. Gál Imre nem hitt a szemének; az arany vitézségi érmet nyújtotta feléje Amon altábornagy: — Magam akartam átadni. Ő Felsége kitüntetését, hogy hálásan szorítsam meg a kezét azért a nagy szolgálatért, melyet a Hazának tett. A maga hősiessége kötelességteljesítése nélkül nem sikerült volna a támadásunk, az oroszok egérutat kaptak volna s ki tudja, hogy végződött volna az egész . . . Rettenthetetlen önfeláldozása tette lehetővé, hogy mind a három orosz hadtestet tönkrevértük. Negyvenezer orosz foglyot szereztünk és nagyon sok lovat meg hadiszert zsákmányoltunk . . .

— Hála Istennek — rebegte Gál Imre vértelen ajka áhitattal. Boldogságtól sugárzó arccal, könnyes szemmel köszönte meg Amon altábornagynak a kitüntetését.

— Múltán megérdemelte, viselje egészséggel jó sokáig — kívánta őszintén Amon altábornagy.

Jolán nem bírt a lelkét felvillanyozó elragadtatással, megindultan hajolt Gál Imréhez és halkán súgta: — Gratulálok, Imre.

De jó füle volt Amon altábornagynak, meghallotta, mit súgott Jolán és megértette. Kérdőn tekintett Gál Imrére. Az zavartan mutatott Jolánra: — A menyasszonyom.

Amon altábornagy katonás arca mosolyra derült: — Így már értem. Derék dolog és egészen divatos, a sebesült hős hálából feleségül veszi önfeláldozó ápolónőjét . . . Fogadja szerencsekívánataimat — fordult Jolánhoz kezét nyújtva. Sokáig tartotta fogva a remegő kis kacsót és úgy gyönyörködött Jolán döbbenetes szépségében: — Így már értem, — jegyezte meg még egyszer jelentős mosollyal.

— Nem mostani dolog ez, kegyelmes uram — jelentette Gál Imre igazolásul. — Már négy éve szeretjük egymást . . .

— Ugyan? — nevetett Amon altábornagy. — Hát miért nem vette már előbb feleségül? — kérdezte érdeklődve s barátságos hangulatban ült le az ágy szélére.

Gál Imre katonás nyíltsággal tárta fel a lelkét előjárója előtt. Röviden elbeszélte szerelmük történetét. A tisztek megilletődve fogadták Venyige bácsi hősi halálának a hírért és részvétüket fejezték ki Jolánnak. Amon altábornagy azzal fejezte be kegyeletes szavait: — Kedves menyasszonya, édes atyjának hősi halála folytán árván maradt, egyedül, ezért teljesen indokolt, hogy mielőbb feleségül vegye. Beadta már a nősülési kérvényt?

— Nem — jelentette Gál Imre. — Az imént írta meg a barátom, mert én még nem tudok írni.

Most vette észre Amon altábornagy Borbolyát, aki mankóját, mint a puskát vállhoz szorítva, feszesen, katonásan jelentkezett. Meleg részvételt vett tudomást csónkaságáról és mert meglátta, hogy milyen nehézkesen áll meg a féllában, minden tiltakozása ellenére visszataszkolta Borbolyát a karosszékbe. — Üljön csak le — biztatta jóindulattal Amon altábornagy. — Hol szerezte a vitézségi érmet?

— Sabácnál.

— Az nehéz harc volt — bólintott az altábornagy. — Látom, megérdemelte; Ön megtette kötelességét, meghozta már a hazának az áldozatot. Nyugodtan ült vissza a tanítói székbe. Meg vagyok győződve, hogy jó hazafiakat fog nevelni. Különös örömömre szolgál, hogy megismerhettem — mondotta aztán Amon altábornagy kezét szorítva. — Szeretem a tanítókat, nagyon jó katonák. Egytől-egyig mind vitézül álltak meg a hegyüket a harctéren. És igen jó kiképzők. Nagyon értékes elem a magyar tanítóság. No de most már menjünk uraim, úgy-e? — fordult tisztársaihoz. Aztán elbúcsúzott Jolántól és Gál Imrétől. Amikor végezetül Borbolyával fogott kezét, eszébe jutott a folyamodvány:

— Hol van az a nősülési kérvény? Majd elfelejtettem. — Átvette Borbolyától a kérvényt s amíg a köpenye belső zsebébe dugta, mosolyogva mondotta: — Magammal viszem, hogy illetékes helyen hamar elintéztessék. Azt akarom, hogy ez a szép menyasszony már új esztendőre főkötő alá kerüljön. Isten áldja meg Önöket — köszönt el Amon altábornagy távozóban.

Jolán az ajtóig kísért a tiszteket és ott mélyen meghajolt búcsúzóul. Aztán, amint mögöttük betette az ajtót, táncoló léptekkel sietett vissza az ágyhoz. — Lássam azt az aranyérmet.

Gál Imre boldog mosollyal nyújtotta: — Tessék. — Aztán nevetve jegyezte meg: — Talán fel akarja tűzni.

— No csak — biztatta Borbolya kacagva —, azt hiszem, hogy egészen jól mutatna a maga mellén.

— Ó, dehogyan — szolt Jolán kipurulva —, magamnak nem. Hanem felvarrom Imrének . . .

— De csak nem az ingére? — tréfálkozott Borbolya.

— Nem, a zubbonyára . . . — felelt Jolán és kivette

Csendőrségi
szállító!!

CIPÓ,

harisnya, ernyő és
bördíszműárú vásárolható

készpénzáron, hat havi lefizetésre.

—o—

Postán is rendelhet!

NORMA cipőkereskedelmi r.-t. BUDAPEST V., Erzsébet-tér 13.

Telefonszám: Automata 800—25.

Kérjen árjegyzéket!

a szekrényből: Gál Imre zubbonyát. A kitüntetések egész sora csörrent meg a zubbonyon.

— Te Imre — álmélkodott Borbolya — nem is tudtam, hogy neked ennyi van.

— Nyolc. Már el sem fér ez a szép — mondta Jolán búsulón.

Gál Imre rámosolygott Jolánra: — Elfér még kedves, ne féljen. Adja csak ide, megmutatom, hogyan. Lássa, valamennyit ennyivel hátrább kell varrni s akkor egy selyem-zsinórra jut ennek is hely.

— Aztán ez mind másféle? — kérdezte Jolán kedves együgyűséggel.

Borbolya is odajött és a kitüntetések nézegette: — Megvallom én sem tudom, melyik milyen. Éppen csak az enyémet tudom. Neked is megvan, itt la.

— És ezeknek ilyen sorrendben kell jönni? — kérdezte Jolán és Gál Imre igenlő fejbólintására kérte: — Mondja, melyik milyen? — Lássa, Borbolya úr sem tudja, hát hogy tud-hatnam en? De tudni akarom. Mert a felesége leszek és szegyezném, ha nem tudnám, hogy az uramnak milyen ki-tüntetései vannak . . .

— Ezt már szeretem, hogy ilyen okosan gondolkodik — dicsérte meg Imre Jolánt. — Ez a helyes. A csendőrszenny ismerje a kitüntetések. Értsen a rendfokozatokhoz, de az-tán az ura egyéb szolgálati dolgaiba ne ártsa bele magát.

— Jó, jó, már is oktat — kacagott Jolán. — Nem bá-nom, én szívesen tanulok. Éppen azért kérem, mondja meg ezeknek a neveit?

Gál Imre rámosolygott Jolánra: —

— Hát kezdjük a legkisebbnél. Ez a katonai szolgálati jel. Mellette a vas érdemkereszt. Ez a bronz vitézségi érem. Emez az ezüst érdemkereszt. Utána következnek a koronás ezüst érdemkereszt. Ez itt a kis ezüst vitézségi érem . . .

— Ilyen Borbolya úrnak is van! — mutatott Jolán a Borbolya mellére.

Gál Imre helyeslően bólintott:

— Úgy van. Ő is vitéz ember . . .

— Hát ez? — folytatta Jolán a kérdezősködést.

— Ez a nagy ezüst.

— És ez a szép kereszt?

— Ez az arany érdemkereszt.

— Hát ez a legszebb, ez az érem, amit most kapott, ál-lapította meg Jolán. Ez hová kerül?

— Ide az elejére — mutatta Gál Imre.

— Legelsőnek, úgy-e?

— Igen.

— Így is kell — ujjongott fel Jolán. Mindjárt gondol-tam, mert ez a legszebb. Rögtön felvarrom. Boldog igyeke-zettel látott neki a varrásnak.

Gál Imre mosolyogva nézett össze Borbolyával, aki évődve jegyezte meg: — Úgy látom, Jolánka, annyira örül ennek a kitüntetésnek, mintha csak maga kapta volna?

— Valahogyan úgy is van — válaszolta varrás közben Jolán. — Ezt már „mi” kaptuk. Az igazi csendőrszenny jóban, rosszban, mindenben osztozik az urával. Így ez a ki-tüntetés nekem is büszke örömöm — mondotta és egy meleg, szerelmes pillantást vetett a boldogan mosolygó Gál Imrre.

23.

— Orbán! — szólott ki Gál Imre az őrsirodából.

— Parancs! — jelentkezett rögtön Orbán őrsvezető, aki az őrsön a helyettes volt. Felgyógyulása után nem a régi őrsére került vissza Gál Imre, mert ott a helyét már betöltötték. Azonkívül előjárói most már nehezebb helyre is alkalmassnak tartották és ezért a legfontosabb bányáorsöt bízta rá.

Orbán őrsvezető jelentkezését barátságos fejbólintással vette tudomásul és befejezte az éppen megkezdett aláírást. Aztán írásait félretéve Orbán őrsvezetőhöz fordult: — Meg-kaptam a nősülési engedélyemet, meg a tíznapi szabadsá-

gomat. A százados úr azt parancsolta, hogy te helyettesítsél engem, mert a rossz létszámviszonyok miatt nincs most olyan idősebb altisztje, akit helyettesítessem ide vezényel-hetne. Tehát tíz napig te leszel itt a parancsnok. Nyugod-tan bízom rád az őrsöt, tudom, nem lesz semmi hiba.

Orbán őrsvezető arcán meglátszott a felébredt felelős-ségérzet gondja, de azért megnyugtatta őrsparancsnokát: — Igyekeznék fogok, őrmester úr!

— Hiszen nem leszel a tíz napon végig egyedül — biz-tatta Gál Imre —, mert én tulajdonképpen csak négy napig leszek távol, a többi hat napot itthon töltöm el. A lakásom itt van a szomszédban, hát kéznél leszek, ha esetleg valamit nem tudsz. No gyere, most átadom neked az őrsirodát . . .

— Mikor utazik, őrmester úr?

— Az esti vonattal.

A pénztárt és az irodát pontosan átadta Gál Imre, min-dent tételről tételre. Orbán őrsvezető lelkiismeretesen szám-bavett mindent, mert az elején, amikor helytelen alantasi előzékenységgel az egyik tételen — Ugy is tudom, hogy rendben van — megjegyzéssel át akart siklani, Gál Imre feddően szólt rá: — Nezd meg csak pontosan tételről-tételre. Mert ez a dolog rendje. Ne udvariaskodj, mert könnyen meg-járthatod egyszer ilyen oktan előzékenységgel. Ha egyszer átvetted, te vagy érte felelős. Tetőd kéri számon, ha va-lami hiányzik. En is tételről-tételre fogom átnézni, amikor majd visszaveszem tőled.

Mintha minden gondtól megmenekedett volna, olyan szabadnak érezte magát Gál Imre, amikor végzett az átadás-sal. Boldogan dőlt hátra a széken és forró szerelemmel gon-dolt Jolánra, akit már négy hónapja nem látott. Ezután már mindig együtt lesznek. Nem válnak el egymástól soha többé . . .

Hirtelen eszébe jutott, hogy Jolánnal még nem tudatta érkezését. Elővette a vasúti menetrendet, kinézte belőle a vonat indulást és érkezését. Megírta a táviratot és a szük-séges pénzzel átadta Orbán őrsvezetőnek: — Légy szíves, küld el a postára.

Mielőtt még Orbán őrsvezető kiment volna, az ajtó felől kopogtatás hallatszott és Gál Imre szavára belépett a szom-széd falu bírása: — Jó napot kívánok!

— Isten hozta, bíró uram! — fogadta Gál Imre a bírót és az egyik széket elébe tolva ülésel kínálta. — Mi jót hozott?

— Nem jót hoztam, őrmester úr — válaszolt a bíró, mi-közben leült a székre s a kalapját maga mellé tette a föld-re. — Nem jót — s azzal nagyot sóhajtván csóválgatta meg deresedő fejét.

— Tessék bíró úr, gyújtson rá —, kínálta Gál Imre szivarral. — Így ni, most aztán szivarfüst mellett jobban el lehet beszélgetni.

— Köszönöm, őrmester úr — gyújtott rá a bíró. — Na-gyon finom.

— Nos, mi újság maguknál?

— Hát kérem, az őrmester úr még csak három hónapja van itten, de az őrsvezető úr már jó pár éve ismeri a falu-mat, hát ő megmondhatja, hogy egy pár apró lopáson kívül nem igen történt az én falumban semmi sem.

Orbán őrsvezető rábólintott, hogy úgy van.

— Semmi sem történt, semmi — ismételte a bíró —, csöndes, jó falu, istenfélő, jámbor emberek lakják . . . Haragosan rázta meg a fejét és sűrű füstfelhőt fujsa do-hogta: — Eddig nem történt semmi. Eddig, de most! Most aztán belekerülünk a világtörténelembe . . .

Gál Imre befelé megmosolygotta a bíró megjegyzését, hogy vajjon, hogy is kerül bele a világtörténelembe a falu-jával. Aztán beszédre unszolva, kérdezte: — Mi történt?

— Gyanus haláleset — felelte a bíró fejét lehorgaszta, mintha ő tehetné róla.

Gál Imre az íróasztalhoz ült. Elővett egy ív papírt és ceruzát: — Mondja el részletesen bíró úr, hogyan történt?

ÉRTESÍTÉS! Van szerencsénk i. t. Vevőink tudomására hozni, hogy megnagyobbított áruházunkat VI., Vilmos császár-út 5 szám alá helyeztük át. Nyári árúicikkeink kedvező fizesi feltételek mellett zavartalanul folyik. Árúsítása rendkívül olcsó árak és kész női-, férfi- gyermekkabátokban, női ruhákban, férfi és gyermek szövet- és vászon-öltönyökben, női ruhakelmékben, női és férfi

fehértanűvekben takarokban, fürdőruhákban, fűzőkötényekben, stb., stb.

REFORM Ruházati Rt. Budapest, VI., Vilmos császár út 5. (TELEFON: Automata 130-96, 132-96.)

A bíró leütötte szivarja hamuját s azután kiegyenesedett a széken: — Hát kérem, őrmester úr, elmondom akkurátosan úgy, amint volt. Egészen hivatalosan. Reggel hét órakor megkocogtatta az ablakomat Kerge Peti, a kanász. Jelentette, hogy a malomárókban egy holttest fekszik. Magam mellé vettem két esküdtest és a helyszínére siettem. Ott talál-tuk a holttestet a malomárókban, úgy, ahogy Kerge Peti mondta. A padló alatt . . .

— Hogy lehet az — kérdezte Gál Imre —, hogy a víz nem sodorta el a holttestet?

— Nincs víz az árokban. A molnár éjszaka leengedte a vizet . . .

— Úgy — csóválta meg a fejét Gál Imre, jegyezgetve. — Ha jól emlékszem, a palló elég magasan van . . .

— Lehet három méter — szólt közbe Orbán örsvezető.

— Lemásztak a holttesthez? — kérdezte Gál Imre a bírót.

— Le.

A bosszúság árnya suhant végig Gál Imre arcán. Bizto-san össze-vissza mászkálták a helyszínét — gondolta bossz-zankodva. Aztán megvonta a vállát és a bíróhoz fordult: — Figyeljen jól, bíró uram. Amikor lemásztak, megnézte jól odalent a helyszínét?

Felvillant a bíró szeme: — Meg. Tudom, mire gondol az őrmester úr. Én sem felejtettem el. Azt néztem rögtön, hogy van-e lábnyom az iszapban . . .

Gál Imre helyeslően bólintott: Bosszúsága elmúlt, de kí-váncsisága megnőtt: — Kaptak-e nyomot az iszapban?

— Álaponan körülnéztünk, de nem kaptunk nyomot az iszapban. Semmiféle nyom se látszott; olyan síma volt a lágy iszap, ahogy a víz lesímította, amikor lefutott róla. Csak a holttest volt belécsobbanva . . .

— Felismerték?

A bíró megilletődve bólintott: — Szili Gáspár.

— Falubeli?

— Igen. A falu első gazdája, szegről-végre atyám-fia is.

— Találtak-e sebet rajta, vagy más erőszakos nyomot?

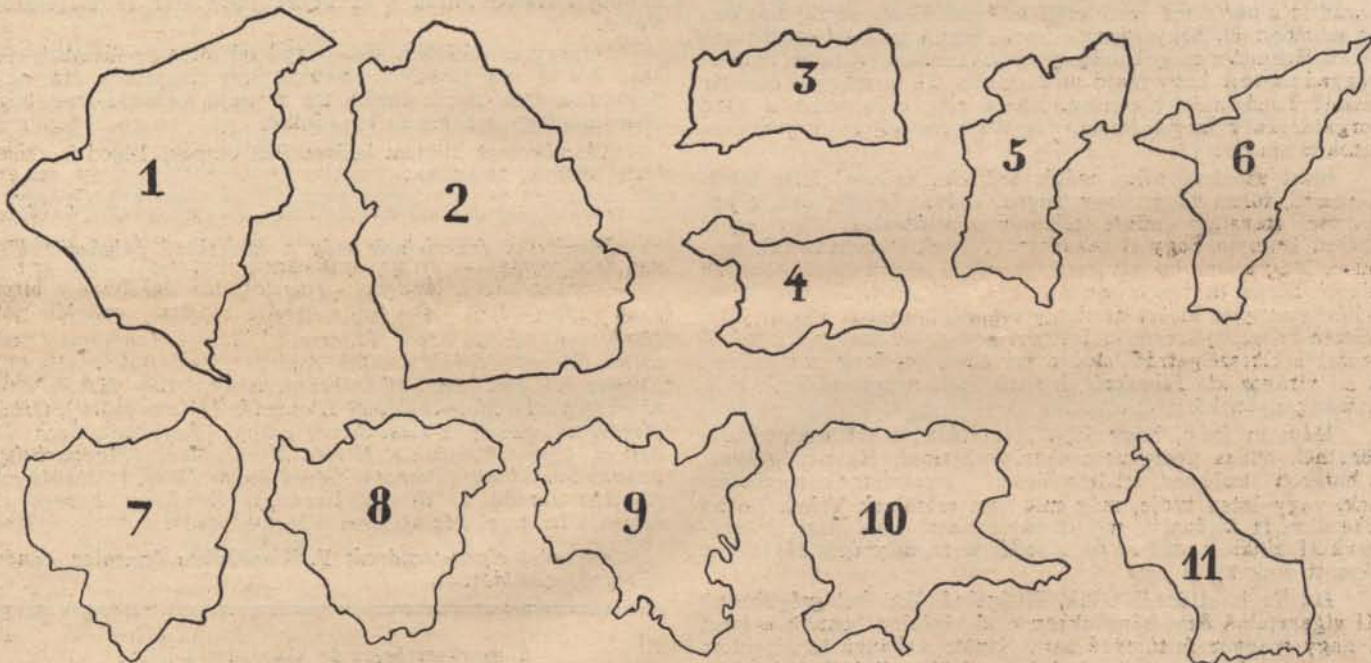
— Nem látszik rajta semmi — felelte a bíró.

— Lehet, hogy éjszaka pityókosan ment hazafelé — ta-lálgatta Gál Imre — és a sötétben lefordult a pallóról . . .

— A Gáspár? A Szili Gáspár? — méltatlankodott a bíró. — Józenéletű ember volt szegény Gáspár világeletében. Még legénykorában sem esett meg vele, hogy a kelléténél többet ivott volna.

(Folytatjuk.)

Pályázat.

Ez a rajz tizenegy magyar vármegyét ábrázol. Van közöttük nagymagyarországi, csonkamagyarországi, olyan is, amely több csonka vármegyéből van ideiglenesen egyesítve. A csonkamagyarországi vármegyéknel a trianoni határon kívül eső részeket elhagytuk. Meg kell írni a vármegyék nevét.

Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Határidő: szeptember 20. A helyes megfejtők között egy teljesen felszerelt gyalogtiszti kardot sorsolunk ki. Az eredményt az október 1-i számunkban közöljük.

BUTOR HITELRE

Megcsodálják lakását, ha berendezését a 32 évóta fennálló **butor-áruházzal** szállítja. Óriási választék háló-, ebédlő- és úriszobákból. Nagyon kedvező fizetési feltételek. **SÁNDOR IGNÁC** butoráruháza, Budapest, VI., Dessewffy uca 18-20. (Saját házában.)

BUTORT ÖN most olcsó

áron vásárolhat üzlet-áthelyezés miatt, csekély havi részletra

TOMORY és TSA butoráruházában, IV., Veres Pálné-u. 7.

(Apponyi térről). — A csendőrség tagjainak kivételes kedvezmény.

„CORVIN“ BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

közalkalmazottak bevásárlási forrása.

BUTOR Ó-utca 3.

RÉSZLETRE Minden csendőrkedezményt kap!

Megiejtés.

A folyó évi 22. számunkban közölt „Hazavágyás” című pályázatunkra igen sok szép és lelkes pályamunka érkezett be. Örömmel olvastunk minden egyes levelet, mert láttuk, hogy a pályázatban rejlő gondolatok megfogták olvasóink lelkét-szívét. A levelekben megnyilvánuló nemes, hazafias érzésre, fajszeretetre, a szülőföldre való törhetetlen ragaszkodásra, a szülők iránti aggódo szeretetre büszkéek vagyunk és leszünk. Akik ennyire ismerik az elszakított területen élő magyarságnak fontosságát, azok hisznek is Magyarország feltámadásában.

A beérkezett pályamunkák közül első az egyenlők között F. Kiss János szegedi nyomozó alosztálybeli őrmester pályamunkája, amelyet itt közlünk:

Kedves Öcsém!

Amikor azzal a szándékkal fogok tollat a kezembe, hogy válaszoljak levedre, amelyben tanácsot kérsz tőlem, vajjon román katona legyél-e, vagy pedig hagyd el szülőföldünket, a kezem remeg, a szemem könnyekkel telik meg és a szívemet fájdalom marcangolja. Nagyon elszomorítottál leveleddel s úgy érzem, hogy szinte teljesíthetetlen feladat elé állítottál vele.

Nem azért lettem szomorú, hogy Téged katonának soroztak, vagy hogy most már talán bujdosóvá kell lenned. Hiszen, hogy katonának alkalmas vagy, ez csak annak bizonyítéka, hogy ép testű s erős férfiúvá lettél. Ha pedig bujdosóvá kell lenned, akkor sem kell bujdosnod, mert az én hazám a Te hazád is s bármikor szeretettel befogad. Csak az fáj nagyon, az szomorít el, hogy gyermekkori álmaid nem teljesedhetnek be. Emlékszel-e még boldog gyermekkorodra, amikor minden vágyad az volt, hogy majd ha megnősz, Te is magyar csendőr leszel? Lásd, a kort elérted. Karod elég erős volna a kard forgatására s mégis hiába, vágyad nem teljesedhet, a sors másképp akarja.

Most azonban talán mégis örülnöm kellene! Hisz tőlem kérdezed, tőlem függ, hogy Téged, kedves Öcsém, akit olyan nagyon szeretlek, minél előbb viszontlássalak. Egy egész hosszú évtizede, hogy elszakadtam Tőletek és nem láttuk egymást. Még akkor bizony gyermek voltál, mikor sűrű könnyek között búcsúzza tőlem, az arcomat csókoltad. Elképzelheted tehát, mennyire kísért most a gondolat, hogy azt írjam: jöjj! Hiszen milyen jól esne a testvéri szereteted melegét közelről érezni s elbeszélgetni Veled a mi édes, jó, öreg szüleinkről, a mi virágos kis falunkról, ismerősökről s mindazokról, akik hozzánk olyan közel állottak.

Mégsem írom, hogy jöjj. Nem írom, mert csak szökvé jöhetnél, annak pedig nem akarok kitenni. Ha nem sikerül a határon átszöknöd, mi lesz Veled? Visszavisznek, megbotoznak, vagy Isten tudja, még mit nem csinálnak Veled. De ha sikerülne is átjönnöd, mi lenne odahaza a mi édes, jó szüleinkkel, akiknek már az én távollétem is mélységes fájdalmat okozott s okoz!

Ha Te is eljössz tőlük, ki ápolná őket betegségükben? Ki vigasztalná őket bánatukban s ki táplálná bennük a hitet a nagy magyar feltámadásban? Senki. A bánat és fájdalom megszokottán, elsorvasztanád drága szívüket. Beláthatod tehát, hogy ezt nem teheted meg, nem hagyhatod támasz nélküli szüleinket.

Ne haragudj tehát, ha azt írom, hogy maradj odahaza drága szülőföldünkön, édes szüleinkkel. Bár megértelek s tudom, hogy nem szívesen veszed fel a szívednek, lelkednek ide-

gen hadsereg ruháját. Tudom jól, hogy Neked itt százszor jobb lenne, mert itt szabad levegőt szívhatnál s gyermekkori álmod is teljesülhetne. De büszkén nézném délceg alakodon a feszülő magyar csendőr egyenruhát! Hiába minden, mondj le erről egyelőre.

Én látom már ugyan lelki szemeimmel, hogy mennyit fogsz szenvedni. De ne búsulj s ne csüggedj! Tanulj meg tűrni, szenvedni és küzdj a keserű sorssal, amely ma nemcsak a Tied, hanem az egész nemzeté.

Afelől, hogy jó magyarságod indított az elhatározásra, hogy inkább otthagyd szülőföldünket, semhogy román katona légy, nem kételkedem. Ne feledd azonban, hogy nem az a jó hazafi, aki csak messziről és üres frázisokkal tud a hazájáért lelkesedni, hanem az, aki a hazájáért szenvedni is tud. Legyetek csak otthon minél többen ilyenek!

Azért pedig, hogy idegen hadsereg ruhája lesz rajtad, ne félj, én akkor is úgy foglak szeretni, mint most, mert tudom, hogy az idegen ruha alatt is igaz magyar szíved fog dobogni! Tudom jól, hogy a magyarságodért még sokat fogsz szenvedni, de csak tűrj! Tartsd ébren a többi magyar fiúban is a mi drága hazánk iránti szeretetet. Igyekezz megtanulni mindent. Vésd mindazt, amit ott látsz, jól az emlékezetedbe, sohasem tudod, mikor veszed majd hasznát. Magyarságod ne tagadd meg soha, de azért légy óvatos!

Ha mindezeket, amit itt leírtam, megtartod, ne félj, nem leszel rossz hazafi és sokkal több hasznára lehetsz a magyar feltámadás ügyének, mintha itt volnál.

De ha mégis elviselhetetlen lenne a sorsod, ne feledd, hogy mindig szívesen látlak s az utolsó falomat is megosztom Veled.

Még egyszer kérek, ne hagyd el öreg szüleinket. Ne keserítsd el még jobban a szívüket öreg napjaikra. Ha majd bevonulsz, írjál nekik sűrűn. Én is majd többször írok, hogy könnyebb legyen nekik az egyedüllét.

Kézcsókomat küldöm kedves Szüleimnek, Téged is szeretettel öllelek, csókollak:

György.

Dicséretet érdemelnek még a következő pályázók: Urfi János cs. (Szápár), Deák Kálmán cs. (Siófok), Sütő Miklós őrm. (Vajdacska), Kertész Mihály őrm. (Berzence), Peki József őrm. (Peremarton-gyártelep), Márkus Ferenc őrm. (Devecser), Vajda József II. őrm. (Villány), Széchenyi László őrm. (Berettyóújfalú), Kéri András őrm. (Hajdusámon), Kovács Kálmán őrm. (Törökszentmiklós), Illés Mihály őrm. (Felsőseged), Molnár József I. csendőr (Vámosgyörk), Orbán Mihály th. (Zirc), Füleki József alhg. (Toponár), Cseh Gábor cs. (Somoskőújfalu), Makra Mihály őrm. (Magyarboly), Juhász József cs. (Pocsaj), Gévai János őrm. (Tatabánya), Németh István I. th. (Zalacsány), Remilong Ferenc cs. (Baja), Diószegi József őrm. (Mezőkövesd).

Az ezüst cigarettatárcát F. Kiss János őrmester címére (Szeged) elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.

Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai nyolchavi részletfizetésre készpénzáron a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi-, valamint a Honv.	sifont, zefireket, és egyéb	abroszokat, kötött és szövött	és függönykelméket uj, gyá-
Minisztérium által rendszere-	vászonárakat, női s férfi-	árut, kötött gyermekgarnitu-	rilag sterilizált ágylottal és
sített egyenruha szövete-	fehértanúsított készen és	rát, kezyűt, harisnyát, kész	pehelyeket, paplanokat, min-
ket, belésárakat, vásznat,	rendelésre, törülközőket,	kötött kabátokat, függöny	dennemű mosókelméket,
	selymeket, valamint diszpárnákat a		

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest VIII., Üllői-út 14. szám Tel. J. 312-97. és J. 392-85.

Az egyes vásárlások utáni első részletek a vásárlást követendő hó 1-ével kezdődnek. - Vásárláskor azonnal nem fizetendő semmi!